

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Voltaire, François-Marie de.; [François-Marie de Voltaire] ; oversatte af det Franske [ved Jens Schelderup Sneedorf].

Titel | Title:

Verden som den er eller Babues Syn, skreven af ham selv og Memnon

Udgivet år og sted | Publication time and place: Sorøe : trykt hos Jonas Lindgren, 1758

Fysiske størrelse | Physical extent:

48 s.

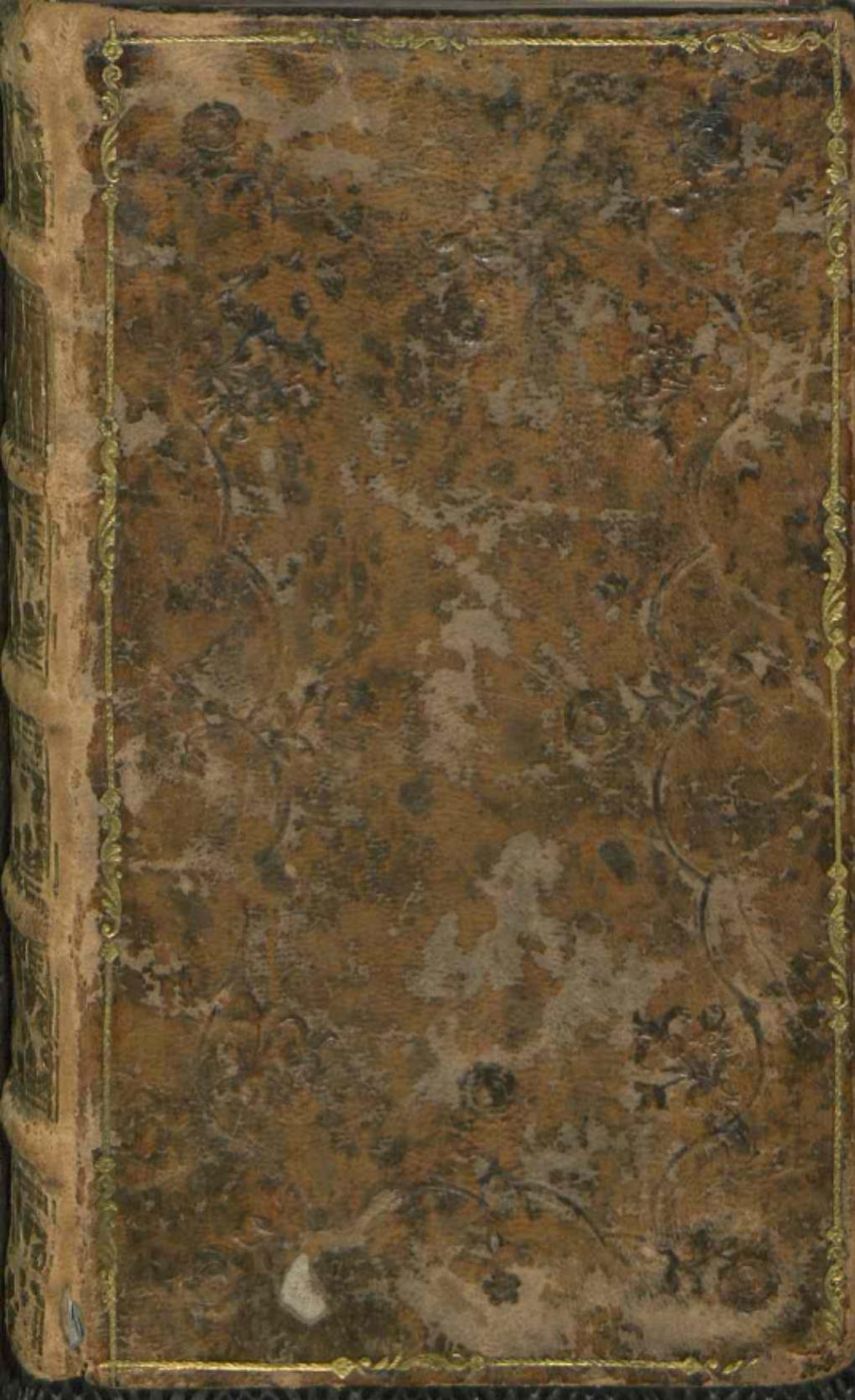
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

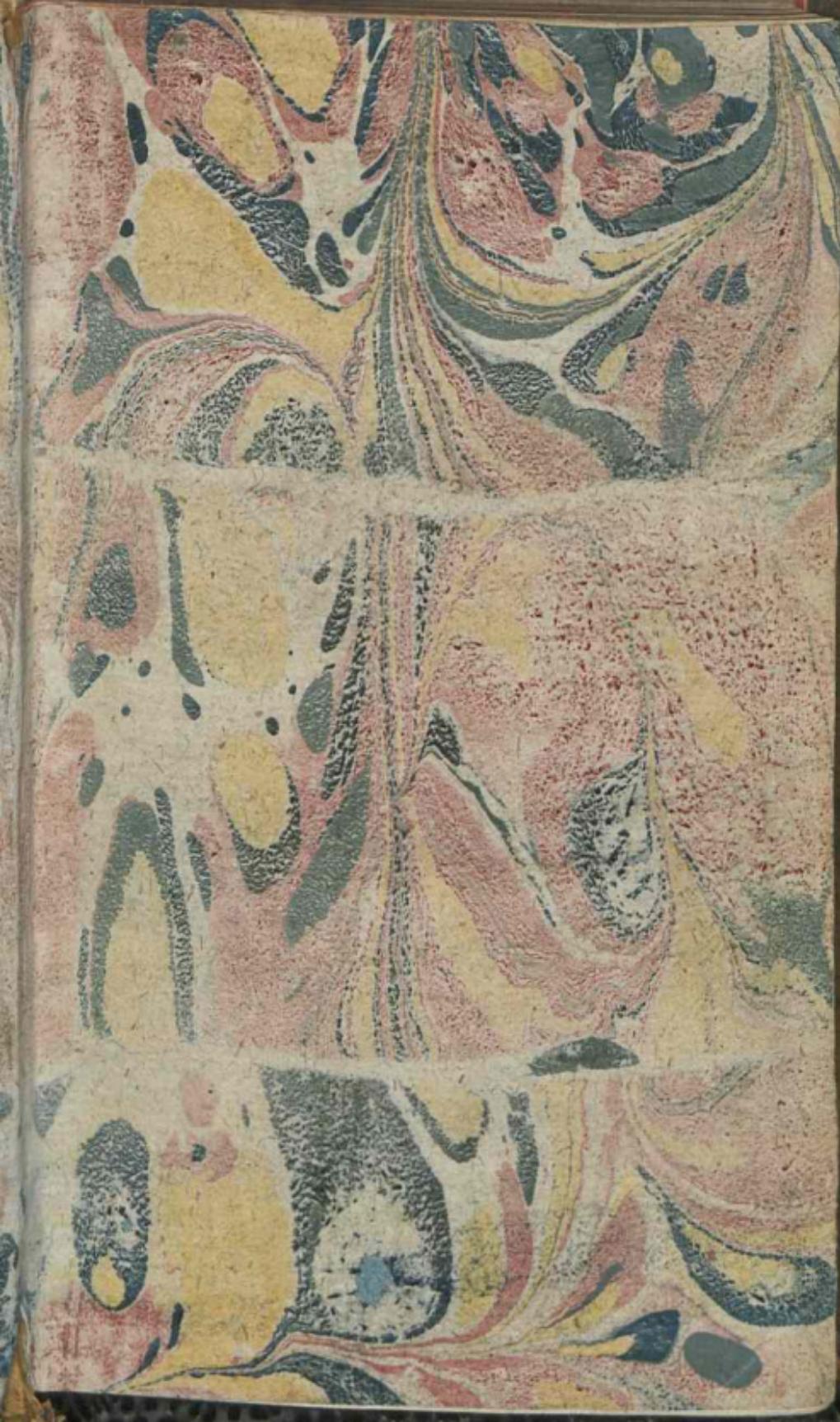
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

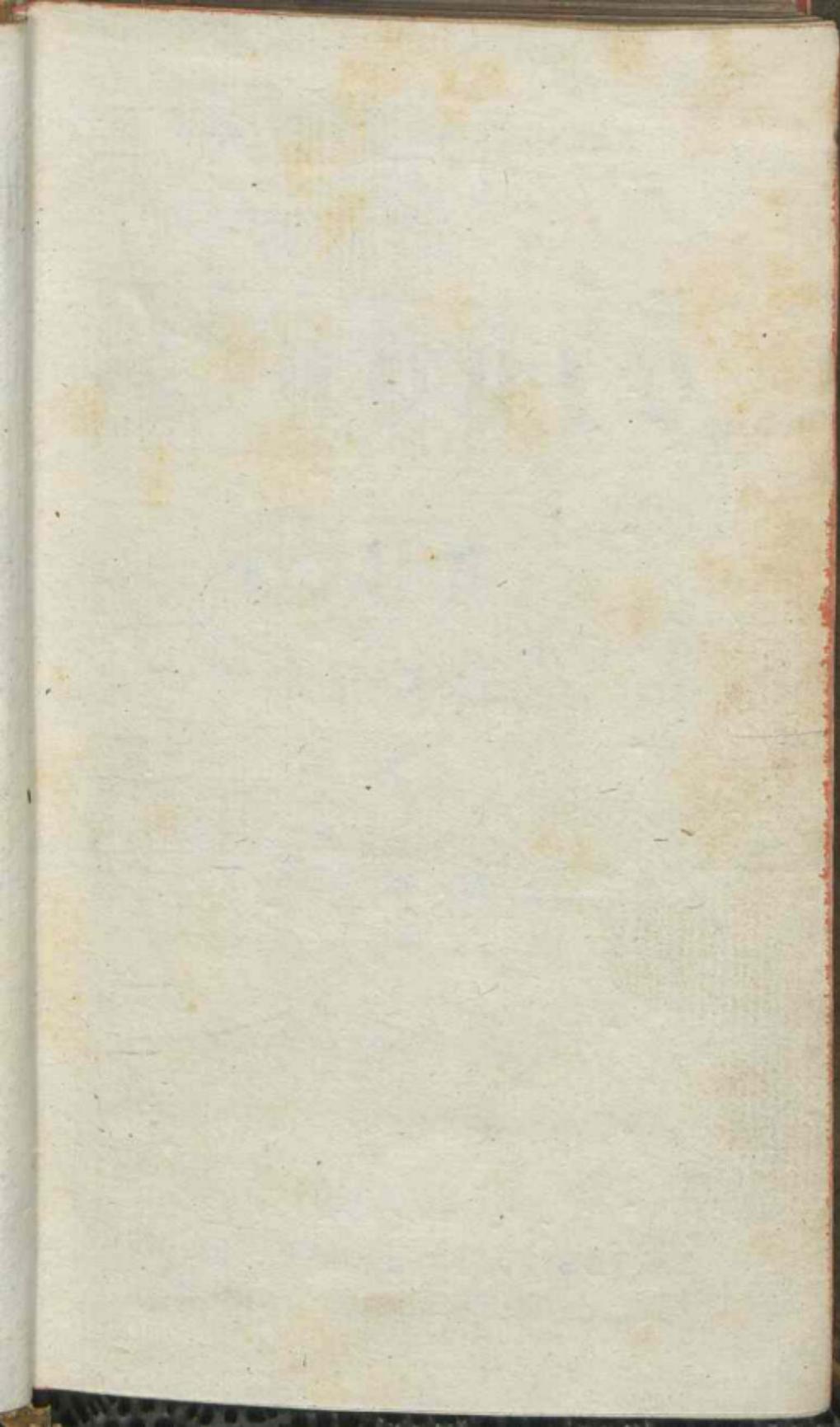
115808133445

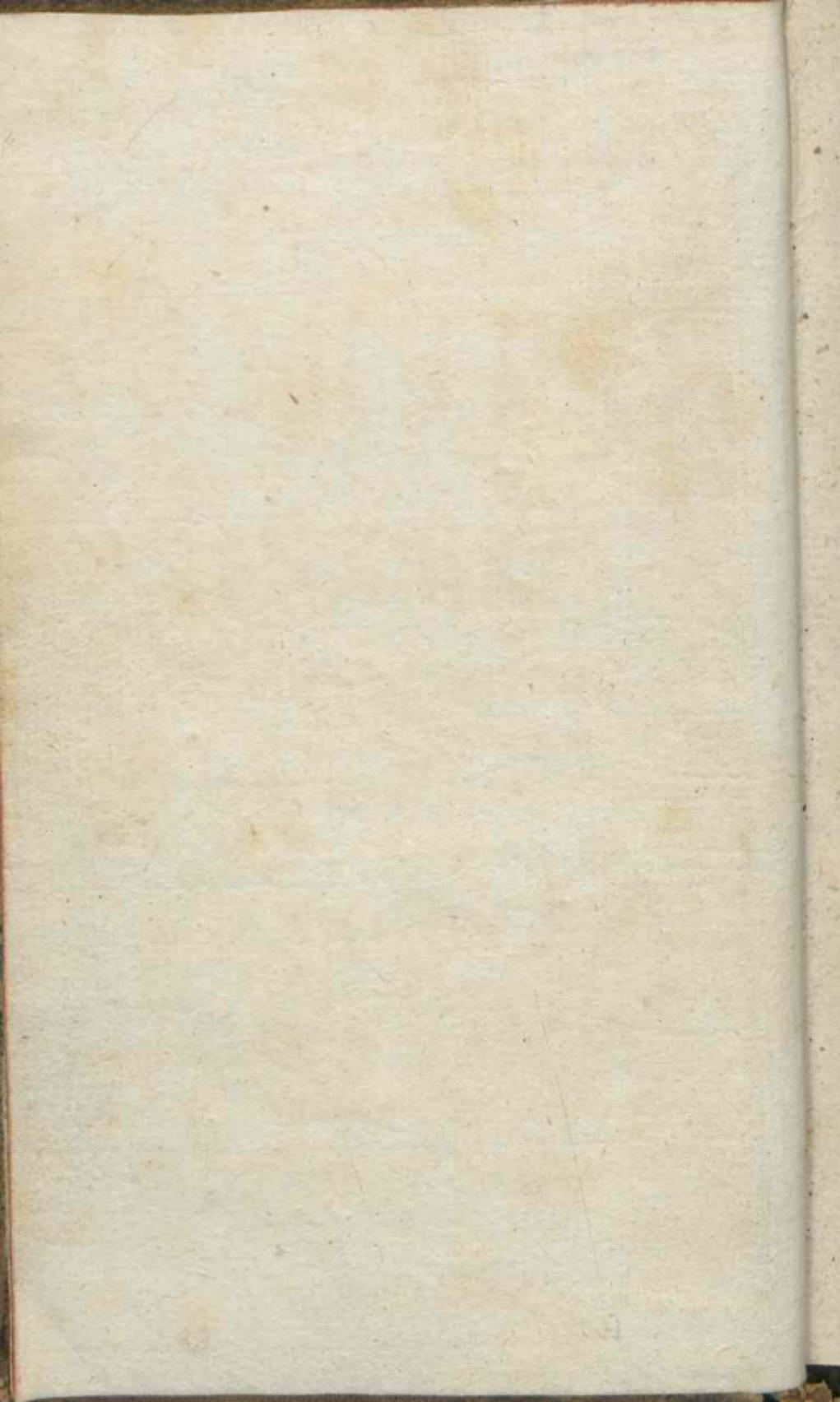
+REX

58,- 361.

Verden som den er

Eller

Bahues

Syn,

skreven af ham selv

og

Mennon.

Oversatte af det Franske.

Sorøe, 1758.

Trykt hos Jonas Lindgren, det
Kjøbenhavnske Bogtrykker.

in hoc meū mōder

219

Si ut dī se

III C S

ab mōdī hīpē

20

Hannibāl sc̄e

et mōdī mōdī

Til Læseren.

Jeg har mærket at vore Bogtrykkere har størst Afgang paa Eventyret, og derfor oversat disse 2 smaa Stykker baade for at forskaffe min Forlæggere nogen Fordeel, og for at levere en Probe af Fabler i en bedre Smag end de fleste af dem, som oversettes, kibbes og læses i saa stor en Mengde.

Og da man her som paa alle Steider i Verden er meget mere tilbøjelig til at finde Feil i Indretninger, end til at see det Gode, hvoraf endel undertiden kommer af Misbrugene selv, holder jeg for at de kan tiene mange ikke alene til Tidsfordriv, men og til Opbyggelse. Denne Dadle-Syge, som beraser Menestrene saa meget af den Fornosielse som de kunde have haæ-

de af deres egen Lykke, og af andres
ytterer sig gemeenligen allerheftigst
mod saadanne Indretninger, som har
en Nutte og Fremgang der kan opvække
Misundelse. Det skulle være mig
kiert, om nogle af disse uformielige
Mennesker vilde af Babues Historie
lære, at det ikke er saa underligt som
de tro, om man paa et Sted i Ver-
den finder nogle af de Feil som er al-
mindelige paa alle andre; Og af
Memnons, som jeg i saer vil anpri-
se Dem; at ikke have for gode Tan-
ker om Dem selv og om deres egen
Viisdom.

Ber-

Verden som den er

eller

Babues Syn,

skreven af ham selv.

I. Cap.

Blant de Alander som forestaae Rigerne i Verden er Ituriel en af de fornemmeste; han har Op-sigt over Asien. Han steg en Morgen need i en Schyters Babues Bolig ved Floden Onun og sagde til ham: Babue, Perserne har ved deres Daarlig-heder og Easter tildraget sig vores Brede. Der blev i Gaaer holt en Forsamling af Asiens Skyts-Engle for at afgisre om man skulle straffe Persepolis eller sdeleg-

ge den. Gaae hen til denne Bye, undersøg alle Ting, og naar du er kommen tilbage og har giort mig rigtig rede derfor, vil jeg efter din Beretning foreage mig enten at tugte Byen eller at ødelegge den. Men, Herre, sagde Babue, jeg har jo aldrig været i Persien og jeg kiender ingen der. Desbedre er det, svarede Engelen, du er da ikke partist; Himlen har givet dig Skionsomhed, og af mig skal du faae Gaver til at vinde Folkes Fortroelighed, gaae, see, hør, giv Agt paa alting og frygt ikke, du skal overalt blive vel modtagen.

Babue satte sig paa sin Kameel og reiste med sine Tienere; Efter nogle Dages Forløb modte han paa den store Slette Sennar den Persiske Armee, som brød op for at angribe den Indianiske. Han gab sig i Samtale med den første Soldat som han modte, og spurte ham hvad der var Alarsag til Krigen; Jeg forsikrer dem sagde Soldaten at jeg veed slet intet deraf. Det er ikke min Sag. Min Forretning er at slaae ihiel og at lade mig slaae ihiel for at fortiene mit Brød; det

er mig ligemeget hvem jeg tiener. Jeg kunde gierne i Morgen gaae over til Indianernes Leir; thi man siger, at de give en halv Kobber-Penge meere om Dagen til deres Soldater, end vi faae her i den Persiske Tieneste. Vil I vide hvorfor vi slaaes, maa I spørge min Capitaine derom.

Babue gav Soldaten en siden Forering og gik ind i Leiren, han gjorde strax Bekjendtskab med Capitainen og spurte ham om Alarsagen til Krigen; hvorledes meene I at jeg kan vide det sagde Capitainen, og hvad gaaer det mig an. Jeg boer 200 Mile fra Persepolis. Saa snart jeg horte at Krigen var forkyndet, forlod jeg strax min Familie for efter Sedvane at soge enten Død eller Lykke, siden jeg dog ikke havde andet at bestille. Men Eders Kamerater, sagde Babue, er de ikke bedre underrettede end I. Nei, svarede Officeren, der er ingen uden nogle af de fornemste i Landet som veed hvorfor man slaar hinanden ihiel.

Babue som forundrede sig over dette Svar, sogte Aldgang til Generalerne, og var saa lykkelig at han vant deres Fortroelighed. En af Dem sagde ham om sider, at Anledningen til denne Krig, som nu i tive Aar havde ødelagt Asien, reiste sig først af en Trette imellem en Gilding ved den store Persiske Konges Hof og en af den store Indianiske Konges Toldbettentere. Tretten angik en Afgift som ungefær helsob sig til tredivte Deelen af en Darik. Bores første Minister, sagde han, og den Indianiske viiste sig begge meget nidsiere i at forsvare Deres Herrers Ret; De blev hidlige og man bragte paa begge Sider en Krigshær i Marken af en Million Soldater. Denne Hær forsøges aarlig med mere end Fire Hundrede Tusende Mand; Mord, Brand, Rob og Ødelæggelse tager stedse til, Landene lide og Forfolgelserne vedvare uden Ophør. Bores første Minister og den Indianiske forsikre ofte at de ikke søger andet end det menneskelige Kions Lyksalighed, og ved hver Forsikring bliver altid en Bne ødelagt og en Provints udplyndret.

Da-

Dagen efter gif et Rngte at Freden snart skulle sluttet, hvorover den Persiske General og den Indianiske sogte begge jo for jo heller at leve hinanden et Slag; dette Slag var meget blodigt; Babue saae alle de Heil og Ugudeligheder som blev begaaede; han var Bidne til de fornemestes Opforsel, som gjorde alt hvad de kunde til at deres egen Anforere kunde tabe; han saae Officerer dræbes af deres egne Folk; og Soldater tage Livet af deres halvdøde Kamrater for at bemægtige sig nogle revne og blodige Pialter. Han gif ind i Hospitalslalerne hvor de Saarede blev henbragte, af hvilke de fleste ynkelig omkom ved deres umenneskelige Forsommelse, som Kongen af Persien betalede dyrt for at hielpe dem. Er det Mennesker, raabte Babue, eller vilde Bestier? Nu seer jeg nok at Persepolis maa ødelægges.

I denne Tanke gif han over til Indianernes Leir, hvor han blev lige saa vel imodtagen som i den Persiske, efter det som Engelen havde spaaet ham; men han fant og der de samme Easter som han

tilforn havde anseet med Forstrekkelse.
Jeg mærker nok sagde han ved sig selv,
at dersom Engelen Iuriel vil udrydde
Perserne, maa den Indianiske Engel og
ødelegge Indianerne. Siden, da han
noiere blev underrettet om det som passe-
rede i begge Armeer, blev han adskillige
Gierninger vær, som kom af en Edel-
modighed, Høihertighed og Menneske-
Kierlighed, der indtog ham baade med For-
undring og Glæde; Ubegribelige Men-
nesker, sagde han, hvorledes kan I for-
ene saa megen Redrighed og Høihed, saa
mange Dyder og Laster.

Imidlertid blev Freden sluttet, og
Ansorerne for begge Armeer, reiste hjem
for at soge Besønninger ved deres Hof-
fer, endkont ingen af dem havde ind-
lagt nogen betydelig Seier, men funs
for deres egen Nyttes Skyld udgydet saa
mange Menneskers Blod; Man bekient-
giorde Freden ved offentlige Skrifter, som
ikke talede om andet end om de gyldene
Tider og den store Lyksalighed som man
nu vilde finde paa Jorden. Eldt være
lovet, sagde Babue, Persepolis skal
nu

nu blive den rene Dybs- og Ufyldheds Bolig, og ikke ødelegges som de misundelige Aander har ønsket; Lad os begive os uden Ophør til denne Hoved-Stad i Alsien.

2. Cap.

Han kom til denne store Bye igien nem den gamle Indgang, som var ganske barbarisk og saae meget slet ud. Denne hele Deel af Byen lignede den Tid da den er blevet byggt; thi endstiont Menneskene er saa paastaaerde i at rose det gamle fremfor det ny, maa man dog tilstaae at de første Forsøg er i alle Ting usfuldkomne.

Babue traf der en Flok Mennesker som bestod af de urenesteste og heilige Personer af begge Klon, denne Flok som saae meget dum ud, trengede sig ind i en stor og mørk Bygning. Af den bestandige Brumlen og Bevægelse som han mærkede, og af de Penge som nogle gav til andre for at saae Tilladelser at sidde, sluttede han, at han maatte være

være paa et Tord, hvor man solte Træ-
Stole, men da han strax efter saae ad-
skillige Fruentimmer falde paa Knæ og
at lade som de saae lige frem, endskont
de kastede Dinene til Siden efter Mand-
folkene, merkede han at han var i en
Tempel. Nogle grove, heese, vilde og
skurrende Roster foraarsagede et Gien-
Skral fra Hvelvingen af en meget ilde
lydende Stemme, som gjorde samme
Virkning som den Lyd Jagt-Hundene
give fra sig, naar man blæser i Jagt-
Hornet for at falde dem. Han stoppede
Dinene til, og havde nær tilstoppet haad-
de Dinene og Næsen med, da han saae
nogle Arbeidere komme ind i Templet
med Stager og Spader, de løftede en
stor Steen op, og kastede Jorden til paa
begge Sider, som gav en giftig Stank
fra sig; Tilsidst lagde man en Øsd
ned i Hulen og veltede Stenen oven paa
igien. Hvad, sagde Babue, disse Folk
begrave deres Øsde paa de samme Ste-
der, hvor de tilbede Gild, deres Tempel-
ler er opfylte med Aladseler. Jeg undrer
mig ikke meere over de sinitssomme Syg-
domme som er saa almindelige i Persepo-
lis;

lis; Stanken af de Døde og af saa mange Levende som trenge sig sammen paa et Sted er tilstrekkelig nok til at forgifte den hele Jord. Af hvilken slet Bye er ikke Persepolis, jeg vil raade Ituriel til at ødelegge den.

3. Cap.

Imidlertid var Solen nær ved Høiden af sit Løb, og Babue skulde spise til Middag i den anden Ende af Byen hos en Frue, som han havde et Brev til fra hendes Mand som var Officer ved Armeen, han saae sig paa Veien om i Persepolis, han fandt andre Templer som var smukkere og bedre bygte hvor man saae artige Folk, og hørte en behaglig og vel lydende Musik; han saae ofentlige Vandspring, som endskont de var sat paa ubeqvemme Steder, dog noiede Diet med et behageligt Syn; Pladser hvor man saae de beste Konger som har regieret i Persien saavel afbildede at de syntes endnu at leve, andre Pladser hvor han hørte Folket raabe; Maar skal vi see den Herre igien som vi elste

elße saa hoit; han betrægtede med Forundring de kunstige Broer, som er bygt over Floden, de smukke og bequemme Gader, og prægtige Huse som er bygt paa begge Sider, i sær det store Huus, hvor nogle Tusende gamle, tappre og saarede Soldater afslægge daglige Taksigelser til Gild og deres Belgiorere. Han gik til sidst ind hos den Frue, som ventede ham til Middag tilligemed et Selskab af meget artige Folk; Huset var net og jærligt; Anretningen mydelig, Fruen ung, smuk, vittig, artig, Selskabet ansterdigt, og Babue sagde hvert Dieblik ved sig selv: Engelen Ituriel gior ilde, der som han vil ødelegge saa smuk en Bye.

4. Cap.

Ekke des mindre mørkede han, at den Frue, som i Begyndelsen havde spurt meget venligt om Nyt fra hendes Mand, talte ved Enden af Maaltidet endnu mere venlig til en ung Geistlig. Han saae en Embeds-Mand som i sin egen Kones Mærværelse viiste en meget heftig Kierlighed for en Enke, og denne Medlidien-

lidende, som havde den ene Haand om hans Hals, rakte imidlertid den anden til en ung Person, som var meget sinue og besteden.

Da næste Embeds-Mands Kone stod først op fra Bordet og gik ind i et Kammer for at tale med en Munk, som og var buden til Bords, men kom for sildig, Munkens; som var en veltalende Mand, talede med saa stor Hestighed og Fynd, at da Konen kom ind igjen, havde hun vaade Dien, rode Kinder, og en ryssende Stemme.

Da begynte Babne at frygte for at Turtelmaatte have Ret. Den Gæde han havde til at vinde Folkets Frodelighed, bevægede Fruen til at aabenbare ham dtiling, hun tilstod at hun havde Godhed for den unge Geistlige, og forsikrede ham at det i andre Huse i Persepolis gik til ligesom hos hende. Babne sluttede da at faadant et Selskab ikke kunde bestaae, at Mistanke, Uenighed og Hevn, maatte herske i alle Huse; at Taare og Blod maatte synde i Stromme, at Mændene enten maatte drebe deres Medbeilere eller blive drebte af dem, og en delig

desig at Ituriel giorde meget vel, der-
som han strax og paa engang ødelagde en
Bye, hvor der daglig gik saa meget Ønt
i Svana.

5. Cap.

Da han var fordybet i disse sorgelige
Forestillinger, kom en alvorlig
Mand i en sort Kappe ind af Doren, og
forlangte meget ydmyg at tale med den unge
Embeds-Mand som uden at staae op
eller hilse, gav ham med en stolt og tan-
kefuld Mine nogle Papirer og lod ham
gaae. Babue spurte hvad det var for
en Mand, og Fruen i Huset viskede ham
i Dret, at det var en af de beste Ad-
vocater i Byen, og at han havde stu-
deret Retten i 50 Aar. Den unge
Herre, sagde hun, som kuns er 25 Aar
og for to Dage siden er blevet Domme-
re, bruger ham til at giøre Udtog af de
Sager som han skal dømme i, og som han
endnu ikke har undersøgt; Den unge
Næseviis, sagde Babue, giør vel i det at
han forlanger Raad af en gammel Mand;
Men hvorfør er ikke denne gamle Mand
selv

selv Dommere; I skiemter nok, svarede
 Fruen; de som ere blevne gamle i smaa
 og mosommelige Betieninger komme jo
 aldrig til Verdigheder. Den unge Mand
 har et stort Embede fordi hans Fader er
 rig, og fordi Ret at domme ligesaavel som
 andre Ting kan forpagtes. Hvilke Sæ-
 der! hvilken ulykkelig Bye! raabte Ba-
 bue; Den Norden gaaer alt for vidt.
 De som saaledes har kiocht Ret til at
 domme, selge vel og deres Domme.
 Jeg finder her en Alsgrund af Laster. I
 det han saaledes tilkiendegav sin Fortry-
 delse og Forundring, sagde en ung
 Krigs-Mand, som samme Dag var
 kommen fra Armeen: hvorfor vil I ikke
 at man maa kiobe Dommer-Embeder, jeg
 har jo selv kiocht mig Tilladelse at gaa Do-
 den i Mode i Spidsen af 2000 Mand
 som jeg ansører. Det har kostet mig
 40000 Guld-Dariker i Aar at ligge
 tredive Netter paa Jorden i en rod Kiol,
 og siden at faae 2 gode Pile-Skud
 som jeg soler endnu. Dersom jeg da
 ødelegger mig selv for at tiene den Persi-
 ske Keiser, som jeg aldrig har seet, kan
 den gode Hr. Dommere nok betale noget

for at have den Fornsielse at blide opvartet af dem som har Sager at føre. Babue blev vred og kunde ikke bære sig for at fortørnes over et Land, hvor man sollte alle baade Freds- og Krigs-Betændninger. Han gjorde i Overilelse den Slutning, at man aldeles ingen Kundskab maatte have enten om Ketten eller om Krigs-Kunsten, og at dersom end Ituriel ikke ødelagde disse Folk, maatte de dog forgaa ved deres egen slette Opsørelse.

I Disse slette Tanker blev han endnu mere bestyrket da han saae en stor, feed og føer Mand komme anstigende, som efter at have med en fræk Mine hilset det hele Selskab, nærmede sig til den unge Officerer og sagde til ham: jeg kan ikke laane Dem mere end 30000 Guld-Darriker; Thi Toldforpagtningerne af hele Landet bringer mig selv i Aar ikke meer end 300000 ind. Babue erkynndigede sig om hvem denne Mand var som klagede over at han havde saa liden Fordeel, og han sik at vide at der i Persepolis var 72 borgerslige Prinser, som havde forpagtet hele Kongeriget Persien og gav noget deraf til Regenten.

6. Cap.

Efter Maaltidet gik han ind i en af de prægtigste Templer i Byen og satte sig midt i et Selskab af Fruentimmer og Mands-Personer, som var kommen der for at passere Tiden. En Viis Mand steeg op paa et højt Sted og talede længe om Laster og Dyder. Denne Vise Mand delede i mange Deele det som ikke behøvede nogen Inddeling. Han bevisste meget ordentlig alt hvad der var klart nok i sig selv, han lærte alt det som man vidste før, og talede med stor Kold sindighed saa heftig at han svedte og stønede da han gik ned. Den hele Forsamling vaagnede op da han endte sin Tale, og troede at den var meget opbyggelig. See der en Mand, sagde Babue, som har giort sit Beste for at giøre 2 eller 300 Meimester fiedsommelige. Men hans Hensigt var god, og Persepolis burde derfor ikke ødelegges.

Da han gik ud af denne Forsamling sorte man ham hen at see en offentlig Høitid, som blev holdt alle Dage i Året.

Den var i en stor Sal, hvor man i den ene
Ende saae et Pallads. De smukkeste Da-
mer i Persepolis og de største Mænd som
stod paa begge Sider, forestillede saa be-
hageligt et Syn at Babue troede at den
hele Herlighed bestod deri. To eller tre
Personer, som syntes at være Konger og
Dronninger, lode sig see ved Indgangen
af Palladset; deres Tale var meget an-
derledes end andre Folks, den var afmaa-
let, velklingende og hoitrapende; Ingen
sov, man hørte til med en dyb Taushed,
som ikke blev afbrudt uden ved nogle
Tegn, hvorved man tilkiendegav en al-
mindelig Fornbielse og Forundring; Re-
genteres Pligt, Kierlighed til Dyden og
Passionernes Farlighed blev udtrykte
paa saa levende og rørende en Maade at
Babue føldede Taare. Han tvilede ik-
ke paa at jo disse Helte og Heltinder,
disse Konger og Dronninger, som han
havde hørt, var Rigets Prædikantere,
han besluttede endog at overtale Ituriel
til at komme og høre dem, i den fulde
Forsikring at han da ikke vilde være ilde
tilfreds med Byen.

Da denne Hoitid var til Ende, vilde han see den fornemmeste Dronning, som i dette smukke Pallads havde Prezidet saa ædel og reen en Moral, han lod sig anmeldt hos Hendes Majestæt og man forte ham op af en lidet Trappe ind i et Kammer, som ikke var meget udpyntet og hvor han fandt et Fruentimmer som var slet klæd og som sagde ham med en fornemme og bevægelig Mine: Dette Haandverk indbringer ikke saa meget at jeg kan leve deraf; En af de Prindser, som de har seet, er Fader til et Barn, som jeg snart kommer need med; jeg fattes Penge, og uden Penge kan man ikke giøre Barsel. Babue gav hende 100 Guld-Dariker, og sagde: dersom der ikke var andet Ønt i Byen; havde Ituriel ikke sag megen Alarsag til at være vred.

Derfra gif han hen at passere Aftenen hos nogle Kræmmere som solte umyttige Kostbarheder. En fornuftig Mand, som han gjorde Bekjendtskab med, forte ham derhen; han klopte det som stod ham an, og man solte ham det meget

hestig for fire gange meere end det var værd. Da han kom Hjem, viste hans Ven ham, hvor meget han var blevet bedrageden. Babue skrev Kræmmerens Navn i sin Tegne-Bog, for at blive market af Ituriel naar Byen skulle straf-fes; I det han skrev, bankede det paa Døren, og det var just Kræmmeren selv som kom for at bringe ham en Guld-Bors, som Babue ved en Forseelse hadde glemt i hans Bod; hvor er det mue-ligt, sagde Babue, at I kan være saa ærlig og edelmodig, da I ikke har und-seet Eder ved at sælge mig noget smaat Kram for fire gange mere end det er værdt.

Der er ikke en stikkelig Kisbmand i den hele Bye, svarede Kræmmeren, som jo havde bragt Eder Eders Guld-Bors igien; men man har bedraget Eder, der-som man har sagt Eder at jeg har solt det som I har taget hos mig for fire gange mere end det er værd, jeg har solt Eder det for Ti gange saa meget, og dette er saa vist, at dersom I om en Maaned vil sælge det igien, faaer I ikke engang en Tien-

Tiende Deel dersor: Intet kan være mere billigt; Det er jo Folkets Indbildung, som setter Prisen paa forfengelige Ting; Det er denne Indbildung som forskaffer Leve-Brod til hundrede Arbejdere som jeg holder; Det er ved den jeg har fortient et smukt Huus, Heste og Bogn, og det er den, som er Aarsag til Arbeidsomhed, Smag og Overflodighed.

Jeg følger fremmede Nationer de samme smaa Ting endnu dyrere end Eder, og dermed gør jeg Staten Tieneste; Da Babue havde betænkt sig lidt, slettede han hans Navn ud af sin Tegne-Bog.

7. Cap.

Babue, som ikke mere vidste hvad han skulle tænke om Persepolis, besluttede at besøge Geistligheden og de Lærde; Siden nogle af dem lagde sig efter Viisdom og andre efter Religionen, haabede han, at den øvrige Deel af Folket for deres Skyld skulde blive staanet; Dagen efter gif han om Morgenens tilig i en Forsamling af Geistlige. Archimandriten

forsikrede ham, at han havde 100000 Rdl. paa Rente, fordi han havde giort Lovste at han altid vilde være fattig, og at han havde lige saa stor og uindskrænket en Myndighed fordi han havde lovet at være ydmyg, hvorpaa han forlod Babue og befalede en af hans smaa Ordens-Brodre at beverte ham.

Medens denne Broder viiste ham alle de Kostbarheder som der var i dette aandelige Fængsel, udspredte man et Rygte, at han var kommen for at indføre nye Lærdommie og Skifte i alle saadanne Huse; strax sit han Ansøgninger fra hvert Huus i sær, og Indholdet af alle disse Ansøgninger var: Lad os forbedre vo're Biskor, og ødelegge alle de andre; Maar man skulle domme af deres Forwars Skrifter, var alle disse Huse fornsdne, men skulle man domme efter de res Indbrydes Klagemaal, burde de alle ødelegges. Det forekom ham meget underligt, at der ikke var et iblant dem som jo for at opbygge Verden gjerne vilde regiere den; I det samme kom en lille Mand frem som var halv geistlig og som sag-

sagde til ham, jeg seer nok at det store
Værk snart fuldkommes; thi Zerdust er
kommen ned paa Jorden, og vi udbede
os derfor Eders Beskyttelse mod den sto-
re Lama. Hvad sagde Babue, mod
den Pave som boer i Tibet? ja just mod
ham. Vil I da forkynde ham Krig og
holde en Armee imod ham? nei, men
han siger at Menneskene har en fri Billie
og det troer vi ikke. Vi skrive smaa Bo-
ger mod ham, som han ikke læser, han
har knap hørt tale om os forend han for-
dommer os, ligesom en Herre befaler at
man skal pille de smaa Orme af Træerne
i hans Have. Babue kunde ikke nok
forundre sig over disse Menneskers Daar-
lighed som gav sig ud for at være Biise;
Over deres Listighed som har slaaet sig
fra Verden, over deres Hovmod og her-
ffe-Syge som prædikede Ndimghed og
Selvfornegelse, og han sluttede deraf at
Ituriel havde billig Alarsag til at ødeleg-
ge denne Slegt.

8. Cap.

Da han kom hjem i sit Huus, lod han
hente nogle lærde Skrifter for at for-

drive disse ubehagelige Tanker og bad nogle lærde Folk til Bords for at fornøie sig; der kom dobbelt saa mange som han havde budet. Ligesom Bremserne søger efter Honning, saa emsige vare disse Snyle-Gieste til at spise og snakke. De roste to Slags Mennesker, de døde og dem selv, men ikke nogen af dem som levede paa samme Tid, undtagen Verten i Huset. Naar en af dem sagde noget Artigt, slog de andre Dinene ned og beed dem i Læberne af Fortrydelse fordi de selv ikke havde sagt det. De forstod ikke saavel at forstille sig som de Geistlige, fordi de tragtede ikke efter saa høje Ting. Enhver af dem ønskede sig funs en Kammer-Tiener-Plads og en stor Mands Navn; De sagde hinanden de største Grovheder i Dinene og holt det selv for meget smukke i Indfald. Da Maaltidet var til Ende, gik enhver ene hjem; thi der var ikke i den hele Forsamling 2 Personer som kunde taale at see eller tale sammen uden hos de Rige som bad dem til Bords: Babue holt for at der ikke var meget tabt versom denne Slange-Art forgik ved den almindelige Ødeleggelse.

9. Cap.

Gaastart han var blevet dem qvit,
satte han sig ned at læse nogle nye
Bøger; de svarede fuldkommen til hans
Giesters Tentkemaade. Han betragtede
i sør med Fortrydelse de Efterretninger
fulde af Ondskab og Bagtale og de Sam-
linger af Skrifter i en slet Smag, som
Misundelse, Nedrighed og Hunger har
frembragt; De usortkamme Strids-
Skrifter, hvori man faaner Hogen og
angriber Duen; de uvittige og unaturlige
Romaner, hvori man finder saa mange
slette Caracterer paa Fruentimmer, som
Forfatteren selv ikke kender.

Han fastede alle disse heslige Skrif-
ter paa Ilden, og gif ud at spadsere om
Aftenen. Paa Beien blev han bekient
med en gammel lerd Mand som ikke hav-
de indfundet sig om Middagen for at for-
øge de andre Snylte-Giesters Tal; Denne
Lærde skydede altid de store Selkfaber, han
kiente Folk, brugte dem og omgikkes
med dem med Beskedenhed. Babue
fortalte ham med Bedrovelse hvad han
havde læst og hvad han havde seet.

I har

I har læst meget slette Sager, sagde denne viise Lærde; Men det slette har til alletider, i alle Lande og i alle Slags været overflodigt og det gode været rart. I har havt hos Eder Afskummet af Pedanter, thi det gaaer saa til i alle Professioner, at de som har mindst Fortjeneste er altid meest næseviise og mindst undseelige. De sande Wise leve stille og rolige, og vi har endnu iblant os haade saadanne Folk og saadanne Boger som fortiene Eders Hsiagtelse; I det samme kom en anden lerd Mand til dem, deres Samtale blev saa angenem, saa opbyggetlig, saa fri for forudsatte Meninger og saa overensstemmende med Dyden, at Han bue tilstod at han aldrig havde hørt saadant for. Her har jeg fundet Folk, sagde han ved sig selv, som Engelen Ituriel ikke kan giøre Ont, uden at være meget ubarmhiertig.

Endskjont han var bleven tilfreds med de Lærde, var han dog endnu meget forbittret paa den øvrige Deel af Nationen. Jer fremmed, sagde den fornufte Man som talede med ham. Misbru-

brugene falde Eder strax i Vinene, og
 det Gode, som er skjult, og som under-
 tiden kommer af Misbrugene selv, mær-
 ker I ikke. Han fulgte ham derpaa hen
 til den fornemmeste Geistlige, som havde
 Opsigt over de andre og Babue fandt
 i ham en Mand som var værdig til at for-
 staae saa ærværdig en Førsamling, han
 fik at vide, at der var mange som lignes-
 de ham; at de Ordener og Partier, som
 syntes at ikke arbeide uden paa hinandens
 Undergang, var i Grunden myttige Ind-
 retninger, og at et hvert Selskab af
 Geistligheden gjorde meget til at holde de
 andre inden deres Grendser; at dersom
 de undertiden var adskilt i Meninger,
 lærede de dog alle de samme Pligter; at
 de underviste Folket, og adlydede selv
 Lovene, ligesom de Skolemestere der har
 Opsigt med Bornene selv er Tienere af
 Herren i Huset. Han omgikkes med
 adskillige af dem og fant iblant dem Him-
 melske-Sindede Siele. Han mærkede at
 der endog iblant dem som forte Krig mod
 den store Lama havde været meget store
 Mænd, og troede derfor at det maa ske
 kunde være med Saderne i Persepolis

ligesom med de Bygninger, hvoraf nogle havde opvakt Medynt, og andre sat ham i Forundring.

IO. Cap.

Han sagde til sin Lærde: Jeg merker nok at disse Geistlige, som jeg har holt for at være saa farlige er dog i Gierningen meget nyttige: Men I maa dog tilstaae i det mindste; at Eders unge Embedsmænd som klober et Dommer-Embede saa snart de har lært at sidde til Hest, maa tidt giore dem meget latterlige for Ketten og begaae de største Ubilligheder. Det var uden Tvil bedre at give saadanne Embeder for intet til gamle Sagførere, som har anvendt deres hele Livstid paa at betragte en Sag paa begge Sider.

Den Lærde svarede: I har seet vores Krigshær, forend I kom til Persepolis; I veed at vore unge Officerer fegte vel, endskjont de har klobt deres Pladser; Maaskee I vil og besinde at vore unge Dommere ikke domme ilde, endskjont de har givet Penge for at domme.

Han

Han forte ham Dagen efter til den
anseeligste Ret, hvor man skulde følde en
meget vigtig Dom. Sagen var alle
Folk bekient. Alle de gamle Sagførere
som talede var uvisse og ustadige i deres
Meninger, de anførte Hundrede Love,
hvoraf ingen ret kom Sagen ved, de be-
tragtede den paa Hundrede Sider, uden
dog ret at oplyse den; Dommerne blev
snarere færdige med deres Dom end Ad-
vocaterne med deres Vil. Deres Stem-
mer kom nesten alle overeens; Endnu
meere: de domte vel, fordi de fuldte den
sande Fornuft, og de andre tænkte og
menede ilde, fordi de raadførte sig alene
med deres Boger.

Babue sluttede deraf, at der i Mis-
brugene selv ofte var meget got; han
saae samme Dag at Toldforpagternes
Rigdom, som havde forbittret ham saa
meget, kunde have en fortresselig Virk-
ning. Thi da Keiseren behøvede Pen-
ge, sik han hos dem paa en Time en
Sum, som han ellers paa de sædvan-
lige Maader ikke havde facet ind i et halvt
Aar. Han saae at disse tykke Skyer,
som

som trække Duggen fra Jorden, gir den ved Regnen tilbage igien hvad de har taget; og da Bornene af disse nye Familier undertiden bliver bedre opdragne end mange af de gamle, er de ofte bedre; og kan en ikke gjerne være en god Dommere, en tapper Krigsmænd og en bequem Statsmand, fordi hans Fader har været en god Regne-Mester?

II. Cap.

Gfterhaanden blev Babue vant til at taale Toldforpagternes Gierrighed, som i Grunden ikke er meere begierlige end andre, og som undertiden kan være myttige. Han undskyldte og den Daarlighed som Folk begaae at sætte deres Midler til for at faae Tilladelse til at domme og slaaes; En Daarlighed som dog har tilveiebragt store Dommere og Helte. Han tilgav lærde Folk deres Misundelse, siden der dog var adskillige iblant dem som oplyse Verden; han forligte sig med de hovmodige og listige Geistlige, blant hvilke man dog fandt mange flere store Dyder end smaa Easter; Dog havde han endnu uoggle

gle Besværinger tilbage; Fruentimrets Galanterier, og de Uordener som der- af maa følge, foraarsagede ham i sør megen Uroelighed og Bekymring.

Da han vilde undersøge alle Men- neskelige Vilkaar, lod han sig føre hen til en Minister; og paa Veien frygtede han ved hvert Skrit for at see en Kone dræbt af sin Mand. Da han kom til Stats- Manden, blev han 2 Timer staaende i Forgemakket, førstend han blev meidt, og 2 Timer efter at han var bleven det. Han besluttede imidlertid ved sig selv at anklage baade Ministeren og hans uartige Tjenere for Engelen Ituriel. Forge- makket var fuldt af Fruentimmer af alle Classer, af Geistlige af alle Ordener, af Dommere, Råbmaend, Officerer, Pedanter; alle besværede sig over Mini- steren. Den gierrige og egennytige sagde: Denne Mand udsuer det heele Land; den egensindige bestykte ham for at være særfindet; den Bellystige sagde at han ikke tenkte paa andet end paa sine For- noielser. Den Listige ventede at han snart vilde blive skyttet for hans Under- fundighed, og Fruentimret haabede, at

man snart skulde faae en yngre Minister
i hans Sted.

Da Babue hørte disse Taler, funderede han ikke bare sig for at sige: det er ret en lykkelig Mand; han har alle sine Fiender her samlede; han har Magt nok til at undertrykke alle dem som misunde ham, han seer dem som hade ham ligge for hans Fodder. Endelig kom Ministeren ind, og han faae da en gammel Mand som var froget af Alderdom og Forretninger men endnu munter og fuld af Forstand.

Babue stod ham an, og han forekom Babue som en elskværdig Mand. De talede sammen om vigtige Ting, og Ministeren tilstod at han var en meget uhykselig Mand; man holt ham for rig og han var dog fattig, man troede at han var almægtig, og han fant dog altid Modsigelse, de som han gjorde vel imod, var fast alle utaknemmelige, og han havde i 40 Aars tieneste neppe haft et Dieblik Ro. Babue blev meget rørt derover, og tænkte ved sig selv: at dersom denne Mand hadde begaaet nogen Feil og Engheden Ituriel vilde straffe ham derfor,

hav-

havde han ikke nodig at ødelegge ham,
men kuns at lade ham blive i sin Post.

12. Cap.

Sdet han talede med Ministeren kom den smukke Frue ind, som Babue havde spist hos. Sorrig og Bitterhed var afmaledede i hendes Øine og Ansigt; Hun udbrod i Bebreidelse mod Stats-Manden, hun græd og beklagede sig bitterlig at man havde negtet hendes Mand en Tieneste, som hans Fødsel og Stand tillod ham at haabe, og for hans lange Tie-
nesté gav ham ret til; Hun udtrykte sig med saa megen Heftighed, hun fremsatte sine Besværinger paa saa yndig og indtagende en Maade, hun besvarede alle Indvendinger med saa megen Konst, og forebragte alle sine Grunde med saa megen Veltalenhed, at hun ikke forlod Stuen förend hun havde giort hendes Mands Lykke.

Babue gav hende Haanden: Er det muligt Madame, sagde han, at **I** kan giøre Eder al den Image for en Mand som **I** ikke elsker, og som **I** ikke kan ven-

te Eder meget Got af? En Mand, som jeg ikke elsker, sagde hun; Min Mand er den beste Ven jeg har i Verden, og der er intet som jeg jo gierne opoffrer for hans Skyld naar jeg undtager min Elskere, og han gør alting igien for min Skyld undtagen at forlade sin Kiereste. Jeg vil lade Eder see hende, det er et smukt Fruentimmer, hun har Forstand og det beste Herte af Verden. Vi spise sammen i Aften tilligemed min Mand og min lille Abbed, Kom med og tag Deel i vores Fornsielse.

Fruen forte Babue hjem med sig. Manden som og var kommen hjem og var meget bedrovet, tog mod hans Kone med en ubeskrivelig Glæde og Taknemmelighed; han omfavnede hende, hans Kiereste, den lille Abbed og Babue. Eninghed, glæde, Vittighed og Indighed oplivede dette Maaltid: Lær heraf, sagde den smukke Kone, som han spiste hos, at de som man falder slette Fruentimmer besidde undertiden alle de Fortienester som gør en ærlig og artig Mand og for at overbevise Eder derom, da spiis med mig i Morgen hos den smukke Teone.

Der

Der er nogle gamle Vestaler som laste
hende meget, men hun gør mere got end
alle disse tilsammen. Hun skulle for al
den Fordeel som der er til ikke giøre den
mindste Uret. Hun gir sin Elskere altid
de beste Raad, og søger i alting hans
Ere: han vilde skamme sig for hende,
dersom han forsøgte nogen Leilighed til
at giøre got, thi intet opmuntrer meere
til gode Gierninger end at have til Vidne
og Dommere over sin Opførsel en Per-
son hvis Hsiagtelse man vil fortíene.

Babue efterlod ikke at mode der hvor
Fruen havde sat ham Stevne. Han saae et
Huus hvor alle Fornsielser regierede, Leo-
ne var Herskerinde: Hun vidste at om-
gaaes med enhver efter sin Smag. Hen-
des naturlige Vittighed, gav de andre
Anledning til at vise deres, hun behage-
de uden at giøre sig megen Image der-
for, hun var ligesaa elskværdig som god-
giorende, og det som endnu mere forøge-
de Værdien af alle disse gode Egenkaber,
hun var smuk.

Babue mærkede nok at endskisint
han baade var en Schytter og Gesandt fra
en Engel, kunde han dog let, i Fald

han blev længere i Persepolis glemme
 Zturiel for Theone; han fattede Godhed
 for en Bye, hvor Folket var Høfligt,
 venligt og godgiorende, endfiont det
 tillige var letindigt, u forsigtigt og fuldt
 af Forfengelighed. Han frygtede at Per-
 sepolis skulle blive ødelagt, han frygtede
 endog for den Veretning han skulle giøre.

Lad os see hvorledes han bar sig ad.
 Han løp giøre hos den beste Stobere i
 Byen en lille Stytte som var sammensat
 baade af de kostbareste og sletteste af alle
 Metaller, Leer- og Steen-Arter. Han
 bragte den til Zturiel; vil I vel, sagde
 han, slaa denne smukke Stytte i tu, for-
 di alt derpaa ikke er Guld og Edelstene.
 Zturiel forstod ham. Han besluttede at
 ikke tænke meere paa at straffe Persepo-
 lis, og at lade Verden være som den er;
 Thi, sagde han, dersom Alting ikke er
 som det burde være, gaaer det
 dog an.

M e m n o n.

Memon fattede engang det ubetenkommie Forsæt at han vilde være fuldkommen Viis. Der er kuns saa Mennesker til som jo engang i deres Liv har tænkt det samme. Memnon sagde ved sig selv: For at være meget Viis og folgelig meget lykkelig behøver man kuns at være uden Passioner, og det er jo let. For det første vil jeg aldrig elſke noget Fruentimer; sacsnart jeg seer et smukt Ansigt vil jeg sige ved mig selv: Disse Kinder blive jo engang fulde af Rynker; Disse smukke Dine bliver røde, dette trinde Brøst falder, og dette smukke Hoved bliver skaldet. Jeg har kuns nødig at betragte hende med de samme Dine, hvormed jeg vil see hende i Tiden, og hendes Hoved skal da ganske vist ikke forrykke mit.

For det andet vil jeg altid være meget afholden, indgetogen, ædrue og tardelig. Maar jeg seer for mig løkker Spise, gode Venner og behageligt Selskab, har jeg kuns nødig at forestille mig Folgerne af Umaadelighed, et tungt Hoved, en be-

sværet Mave, Forstands, Sundheds og Tidsspilde, jeg skal da aldrig spise mere end jeg har nödig. Min Helbred skal altid være lige god og mine Forestillinger altid rene og klare; alt det er jo let, og Det er ingen Konst at bringe det dertil.

Siden, sagde Memnon, vil jeg tente lidt paa min Lykke, mine Ønsker gaae ikke vit, mine Midler staae meget sikre hos en Toldforpagtere i Ninive; Jeg har det jeg kan leve af for mig selv, og uden at trenge til nogen; og det er jo den største af alle Lyksaligheder i Verden. Jeg skal aldrig blive nød til at giøre Opvartninger. Jeg skal ikke misunde nogen og ingen skal misunde mig, see det er jo og let.

Jeg har Venner, sagde han videre, og dem skal jeg nok beholde, siden jeg ikke har noget at trette med dem om, jeg skal aldrig blive vred paa dem og de ikke heller paa mig. Dette er og uden Vanfælighed.

Da han saaledes havde giort sin viise Plan færdig i sit Kammer, rakte han Hovedet ud af Binduet og blev 2 Fruentimer vaer, som spadserede uden for, den ene var gammel, og saae ud som hun ikke tænkte paa noget. Den anden var ung,

ung, smuk, og lod til at være Tankefuld. Hun sukkede, hun græd, og dette gjorde hende endnu meere behagelig. Dores viise Mand blev vort ikke af hendes Smukhed (Thi han var sikkert nok for ei at begaae den Skøbelighed) men af den Bedrøvelse han saae hende i. Han steeg ned, og gik hen til den unge Miniviter, for at trøste hende. Denne smukke Person fortalte ham med en meget oprigtig og bevægelig Mine, hvor meget hun leed af en Farbroder som hun ikke havde, hvor stor List han havde brugt for at stille hende ved nogle Midler som hun aldrig havde eiet, og hvor meget hun endnu maatte frygte for hans Haardhed i Fremtiden. I seer ud til at være saa fornuftigen Mand, sagde hun, at dersom I vil have den Godhed at følge hiem med mig, og undersøge min Tilstand, er jeg forsikret paa at I vil hielpe mig af de slette Omstendigheder jeg er i. Memnon betenkte sig ikke længe, han fulgte med, for at overlägge alting meget viselig og for at give hende et got Raad.

Det bedrovede Fruentimmer forte ham ind i en smuk Stue og bad ham me-

get høflig at sætte sig ned, hun talede med nedslagne Dine, som undertiden fædte nogle Taare og naar hun saae op mærkede hun altid at den viise Mentor saae stivt paa hende. Deres Samtale var fuld af Venlighed som tog til ved hvert Diekast. Hendes Anliggende gif Memnon meget nær til Hiertet, og han fant meere og mere Lyst til at forbinde sig saa artig og saa ulykkelig en Person. De kom uformørkt i saa fortroelig en Samtale og gav hinanden saa venlige Raad, at ingen kunde tale meere om Forretninger, og at de til sidst ikke vidste hvor de var.

I det samme Kom, som man let kan slutte, hendes Farbroder ind; han var bevæbned fra Hoved til Fod, og det første Ord han sagde, var, at han med god Føie kunde brykke Halsen paa den viise Mentor og hans Fætterske, men til sidst lod han sig forlyde med at kunde tilgive ham for en anseelig Summe Penge. Memnon blev nød til at give alt hvad han havde; Thi paa de Tider var man endda saa lykkelig at man kunde slippe dermed. America var endnu ikke bekient, og de bedrøvede

vede Fruentimmer var ikke nær saa farlige som de er nu omstunder.

Mennion gik stamfuld og fortvivlet hjem, hvor han fant en Seddel fra en af sine gode Venner, som bad ham til Bordet. Dersom jeg bliver ene hjemme, sagde han, tænker jeg ikke paa andet end paa den bedrøvelige Hændelse, jeg kan ikke spise noget og jeg bliver syg. Det er bedre at jeg gaaer i et Selskab med gode Venner og gior et tarveligt Maaltid. Jeg kan i deres behagelige Selskab, glemme den Daarlighed jeg har begaaet i Dag. Han gaaer der hen, og da man fant ham noget tungsindig, bad man ham drikke et Glas Vin for at forslaae Tankeerne: Lidet Vin naar man drikker det med Maade, er en Lægedom baade for Sielen og Legemet. Saaledes tænkte den viise Mennion, og han drak sig drukken. Man foreslog ham at spille efter Maaltidet. Et regelmæssigt Spil med gode Venner er en anstændig Tidsfordriv. Han spilte og man vant fra ham alt hvad han havde hos sig, og tre gange saa meget til som blev ham borget. Han kom i Trette i Spillet, blev hidsig, og en af hans gode Venner fastede

stede ham Tærningerne i Hovedet og slog
ham et Øie ud. Man bragte den viise
Memnon hjem, drukken, uden Penge og
med et Øie. Han sov Rusen ud, og
da han var kommen til sig selv igien, sen-
te han sin Tjenere hen at hente Penge fra
Toldforpagteren i Ninive for at betale
hans gode Venner, men han fik at vide
at hans Skyldener havde den samme
Morgen giort et svigagtigt Opbud, som
satte hundrede Familier i Bevægelse.
Memnon som var nær ved at fortvile,
gik til Hove med et Plaster paa det ene
Øie, og en Ansogning i Haanden, for at
forlange Ret mod en Bedragere. Han traf
i en Sahl mange Fruentimmer, som uden
at finde sig besværede, bar Dragter af
24 Fodder i Omkreds. En af dem, som
kiente kuns lidt til ham, saae ham tvært
an, og sagde, hvilken heslig en; En anden
som kiente noget mere til ham, sagde:
god Dag Hr. Memnon, det er mig
fiert at at see Dem Hr. Memnon; Men
sig mig, Hr. Memnon, hvorledes har
De mistet Deres ene Øie, og hun gik
bort uden at oppebie Svar. Memnon
skulste sig i en Krog, og ventede paa
en

en Lejlighed til at kaste sig for Monarkens Fodder. Tiden kom. Han bukkede sig tre gange ned til Jorden og overleverede sin Ansøgning. Kongen var meget naadig mod ham og gav Ansøgningen til en af sine Landshovdinger for at giøre ham Regnskab deraf. Denne Hovding trak Memnon til en Side og sagde med en fortrydelig Mine: Hvor tor I blinde Mand understaae Eder at gaae lige til Kongen, og klage over en Mand som har gjort et ærligt Opbud, som jeg har taget i Beskyttelse og som er Fætter af min Kones Kammer-Pige. Lad den Sag fare min Ven, dersom I ellers vil beholde det Dje som I har tilbage.

Memnon som om Morgenen saa vist havde foresat sig at undgaa Fruentimmer, Drif, Spil, Strid, og i sær ikke at komme til Hove, var saaledes inden Aften blevet bedraget og bestaalet af et smukt Fruentimmer, han havde drukket sig fuld, spilt, været i Klammerie, mist et Dje og været til Hove, hvor man spilte Gæst med ham.

Henrykket af Forundring og fortæret af Sorrig gif han hjem med en dødelig

lig Angest i Hiertet. Da han vilde gaae ind, fant han Nettens Betientere hos sig, som giorde Indforsel i hans Boe og tog altting bort for at betale hans Gield. Han tabte Moder og blev staende under et Skuue, hvor han saae det smukke Fruentimmer, som han havde besøgt om Morgen, spadser med sin kiere Farbroder, og see alt hvad hun kunde, da hun saae Memnon med sit Piaster. Natten kom paa og Memnon maatte ligge paa Straae uden for sit Huus. Han blev angrebet af en Feber, sov ind i det samme, og en himmelst Aand aabenbaredes sig for ham i en Drom.

Han var ganske glimrende af Lys, havde 6 smukke Binger, men hverken Hos ved, Fod eller Hale, og lignede intet. Hvem er du? sagde Memnon, din gode Aaland, svarede den anden. Skaf mig da mit Die igien, mit Huus, mit Gods, min Biisdom, sagde Memnon, og fortalte ham tillige hvorledes han havde mist alt dette paa en Dag. Saadant hendes os aldrig i den Verden vi beboe, sagde Aalanden: hvad for en Verden beboer I da, sagde den ulykkelige Mand. Mit Faederneland, svarede han, er femten hundrede Millioner Mile fra Solen i den lille Stierne nest ved Sirius, som du seer der. Det maa være et got Land, sagde Memnon. I har da vel hos Eder ingen slette

Nette Fruentimmer, som bedrager en stakkels Mand; ingen gode Venner, som vindes hans Venge, og slaae ham et Døde ud; ingen Bankersterere; ingen Hovdinger som spiller Giæk med Jer og negter Jer Nettet. Nei, sagde Indbyggeren af Stierney; Vi har intet af alt dette. Vi blive aldrig bedragne af Fruentimmer fordi vi har ingen. Vi besgaae ikke Umaadelighed i Spise, fordi vi spise ikke. Vi har ingen Bankersterere, fordi vi har hverken Guld eller Sølv; man kan ikke slaae Dinenene ud paa os, fordi vi har ikke saadanne Legemer som Æ: Og Hovdingerne kan ikke giøre os nogen Uret, fordi paa vor lille Stierne er alle lige.

Men naadige Herre, sagde Memnon, siden Æ da leve baade uden Fruentimmer og uden Mad, hvormed fordrive Æ da Eders Eid; med at vaage over de andre Kugler, som er os betroet, sagde Alanden, og jeg er kommen for at troste dig Af, svarede Memnon, hvorfor kom Æ ikke den forrige Nat for at hindre mig fra at begaae saa mange Daarligheder? Jeg var hos din ældste Broder Alsan, sagde Alanden, han er endnu meere at beklage end du. Kongen af Indien, ved hvis Hof han havde den Ære at være, har ladet stikke begge Dinenene ud paa ham for en lidet Ubestedenhed, og han ligger endnu paa densne Eid i et Fængsel, og har Tern om Hænder

der og Fodder. Det er vel Umagen værd, sagde Memnon, at have en god Mand i en Familie for at af 2 Brodre, den ene skal være En-Diet, og den anden Blind, den ene ligge paa Straa og den anden i Fengsel. Din Skiebne skal blive forandret, sagde Indbyggeren af Stiernen; det er vel sant at du bliver altid En-Diet; men naar jeg undtager det, kan du blive lykkelig nok, saafremt du ikke meere bilder dig ind, at du vil være fuldkommen Viis. Det maa altsaa være umueligt at blive det, sagde Mentor sukkende. Ligesaas umueligt svarede den anden, som at være fuldkommen klog, fuldkommen sterk, fuldkommen mægtig, og fuldkommen lykkelig. Der flettes os selv meget endnu. Der er en Verden, hvor alt dette findes, men i de hundrede tusende Millioner af Verdener, som er adsprede i den vide Luft, har alle Ting deres Grader. Man har mindre Viisdom og Fornxielse i den anden end i den forste, mindre i den tredie end i den anden, og saa videre indtil den sidste, hvor alle ere Marre. Jeg er da bange, sagde Memnon, at vores lille Jord-Kugle er juist Daarekisten i denne Verden, som I taler om. Ikke ganske sagde Manden, men den er nær derved, enhver Ting bor være paa sit rette Sted, men, sagde Memnon, Poeter og Philosopher har da Uret som sige, at altting er got. De har sior Ret, sagde Philosophen oven fra, naar de betragte Sammenhengen af den hele Verden. At, det kan jeg ikke tro, sagde den arme Memnon, forend jeg ikke meere er En-Diet.

b)

Fortsettelse
af
Bahues
Sy II,
ester
hans Hjemkomst fra
Persepolis
paa hans
Reise i Schytien.

Skreven først i det
Celtiske Sprøg.

Sorøe, 1759.

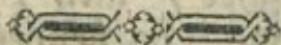
Trykt hos Jonas Lindgren, des
Ridderl. Acad. Bogtrykker

Scandinavia
Quædum
M. C.
etiam
in Islandia
et Norvegia
et Svecia
et Finnia
et Lapponia
et Gotlandia
et H. C. G. et H. C. G.

Fortsettelse af Babues Slyn.

I Cap.

Da Babue kom tilbage til Schytien, fortalte han sine Landsmænd alt det Gode han havde seet, og han fortiede det Onde. Han talede ofte om de store Prover af Edelmodighed og Menneske-Kierlighed, som han havde fundet i den Persiske Krigshær, om de smukke Fruentimmer som han havde besøgt, om de artige Selskaber han havde været i, om de kostbare Bygninger, Stykker, Kunst-Stykker og Skuespil som

han havde seet, om den ærlige Kistmand
som havde bragt ham hans Pung igien,
om den gamle og vise Lærde og de Himmel-
melsindede Geistlige, som han havde
fort saa opbyggelige Samtaler med, om
de vise Domme, som de unge Embeds-
mænd havde faeldet, om de store Sum-
mer som Kongen af Persien kunde brin-
ge tilveie paa en Dag, om den elskvæ-
rige Minister, som havde talt med saa
stor Viisdom og begegnet ham med saa
megen Hosflighed, men i sær om den
smukke Theone, og hendes behagelige
Selstab, hvori han havde glemt at han
var en Schyter og Sendebud fra en En-
gel; men han talede ikke om den store og
blodige Krig, som havde sin Oprindel-
se af en Trette imellem en af den Per-
siske Dronnings Eunuker og en af den
Indianiske Konges Toldbetientere; om
de Byer og Provincer, som blev ødelag-
de ved den Nidkierhed som den første Per-
siske og den første Indianiske Minister vi-
ste for deres Konges Ere, om de Grum-
heder og Forræderier, som man i begge
Armeer udsovede mod sine egne Lands-
mænd; om de Bygninger og Folk, som
han

han havde seet i den gamle Deel af Byen; om den unge Geistlige, som den smukke Frue talede saa venlig med i sin Mands Fraværelse; om Embedsmanden som favnede den unge Enke, medens Munken besogte hans Kone; om den unge Døseviis som i sit 25de Åar havde forpagtet ret til at domme, om den Krigsmand, som for 40000 Guld - Dariker havde kostet ret til at slaae ihiel og lade sig slaae ihiel, om de 72 borgelige Prindser som udsuede Landet, om den Princesse, som han havde besøgt paa det andet Stokverk, og som han gav 100 Dariker til Hjelp til at giøre Barsel; han talede endnu mindre om deres Daarlighed som gav sig ud for at være vise, om deres List som havde staaet sig fra Verden, om deres Hovmod som prædikede Ydmighed og Selvfornægtelse, om de Pedanter som han havde haft til Bords, om de slette Bøger han havde læst, om de missfornsie-de og utaknemmelige Mennesker som han havde mødt i Ministerens Forgemaak, om de uforståmede Tienere som havde ladet ham staae i to Timer for end de vilde melde ham, og endelig om

hans smukke Vertinde, som med saa stor
Ridkierhed arbeidede paa sin Mands Lyk-
ke uden at elste hans Person, og uden
at skaane hans Ere.

Han havde, forend han sit Besaling
af Engelen at reise til Persepolis, levet
meget ensom paa et lidet Gods som han
havde ved Floden Onun; han kente ikke
Verden, ikke engang sit Fæderne-Land.
Det store Syn han havde seet, formere-
de hans Nysgierrighed, som tilforn ikke
havde strakt sig videre end til den Plet
Jord som han boede paa og som han dyr-
kede med sine egne Hænder. Han beslut-
tede at giore en Reise i sit Fæderneland,
for at kende de Schyter og Celte lige-
saavel som han kente Perserne; han fo-
retog sig endog at forbedre deres Sæder;
han meente at det ikke kunde være Ska-
deligt, dersom den Schytiske Erlighed,
Tapperhed og Oprigtighed, hvoriblant
han fant nogle Feil som kom mere af
Mangel paa Oplysning og Kundskab om
Verden end af Uvittighed eller Ondskab,
blev forenet med den Munterhed, Artig-
hed, Venlighed, Smag og Vittighed,
som

som han havde fundet hos Perserne. Han meente at denne Foreening var mue-
lig uden at meddele Schyterne Perser-
nes Laster, og han haabede derfor ved
at prise Persernes Øyder og fortie deres
Feil at giøre Schyterne til et af de meest
lyksalige og forniede Folk paa Jordens.

Han udbad sig Ituriels Bistand paa
denne Reise, og i sær Lykke til at vin-
de sine redelige Landsmænds Kierlighed
og Fortroelighed, hvilket han og sit. Han
kom hjem til sit Fæderneland paa en af
de lykkeligste Tider for Schyter og Cel-
ter. Det var just paa den Tid da Mero-
Kur regierede over disse Folk, og da
denne ædelmodige Prinds ved at indføre
Bidenkaber, Kunster, Handel og go-
de Sæder, havde faaet Tilsavn af Theu-
rat, som betyder Folket's Fader. Bar-
hue modte paa Veien en anseelig Krigs-
hær som laae paa Grænderne af Schyt-
ten. Han besaae den og forundrede sig o-
ver den Orden og Disciplin som han fant
iblant sine Landsmænd, hvis Styrke til-
forn havde bestaaet i deres Tapperhed
alene. Krigshæren var ikke saa stor som

den Persiske eller Indianiske, men den var tilstrækkelig nok ikke alene til at bedække Grænserne, men og til at give sig Anseelse blant de frigende Partier. Men hvor meget Babue end fornøjede sig derover, frygtede han dog, at hans Fæderland skulle lige saa ilde medhandles som Persien og Indien, dersom det blandede sig i den blodige Krig, som blev fort i Asien. Han spurte en af Soldaterne om Aarsagen til disse Rustninger, og denne, i Steden for at vise ham til sin Capitain som den Persiske, gav ham til hans store Forundring dette Svar: Endskient den vise Theutats egentlige Hensigter, sagde han, er ikke alene os men og vore Anførere ubekiente, veed vi dog at hans Undersaatters Liv er saa dyrebart i hans Dine at han ikke opoffrer det uden for deres Sikkerhed: han sætter sin Ere alene i sit Riges Belstand, og han har for at befordre samme gjort saa mange Anstalter til Videnskabers og Handelens Opkomst, at han ganske vist ikke tager Deel i en Krig, som vilde gøre saa stort et Skaar i hans ødle Hensigter, dersom ikke de allervigtigste Aarsager

ger nøde ham dertil. Mere veed jeg ikke at sige Eder med Bisched. Man formoder ellers at denne Krigshær staaer her alene for at bedække Grænderne, for at beskytte vore Handlende, og for at understøtte en Freds-Forhandling som vor ædelmodige Prinds arbeider paa imellem Kongerne af Persien og Indien. Han gjorde Bekjendtskab med adskillige Folk ved Armeen, han fant i blant Officererne meget høflige og artige Folk, adskillige talede og levede som Perser, han merkede ikuns lidet til de Pralerier som han havde hørt saa meget af i Indianernes Leir, og han fornem intet til de Slagsmaal som var saa almindelige i den Persiske. Men han fant dog og nogle Ting som kom ham felsomme for. Han forstod intet af det Sprog som de talede ved deres Krigs-Ovelser og han forundrede sig ikke lidet, da en af Officererne, som endskjont han var fød i Landet neppe kunde tale Schytisk, forsikrede ham at alle Krigs-Sager blev forrettede paa Egyptisk, at der var mange af den Nation i Armeen og at den eneste Uleilighed man havde af dette tog til Grænderne, var at nogle betiente sig

af Leiligheden til at gaae hjem igien.
Men, sagde Babue, kan vores tappre
Schytiske Nation, som har indtaget saa
stor en Deel af Verden, ikke bringe saa
mange Folk tilveie, som den behoer til
at forsvare sit eget Land? Den første
Aarsag til denne Beblandelse med Frem-
mede, svarede Officeren, kommer deraf
at vi har lært Krigskonsten af Egypter-
ne; men derfor kunde vi maaske nof
bruge vores egne Folk nu, dersom Krigs-
Standen var saa meget anseet i blant os
som den har været i de ældre Tider, og der-
som vores Nation siden Kunsters og
Handelens Opkomst ikke havde faaet saa
mange andre Forretninger at dele deres
Lyft og Kræfter paa. Babue, som altid
tænkte paa Persien, erindrede sig at man
og der havde mange Egypter i Armeen,
men at de havde deres egne Regimenter
og var sielden blandede med Perserne;
han tænkte paa en Indretning som man
havde giort i Persien for at forstærke Ar-
meen med Indsøgte, og som bestod deri,
at fattige Soldater-Born blev opdragne
med de Vilkaar at de skulle tiene deres
hele Livs-Tid; han havde bemærket, at
dette

dette gjorde meget til at vedligeholde E-
nighed og god Orden i Krigshæren, og
han spurte Officeren, om han ikke meen-
te at man kunde giøre det samme i Schy-
tien. Det vilde koste noget, svarede
han, at opføde disse Indenslanske Solda-
ter-Born indtil de blev bequemme til at
giøre Dieneste. Men vi maa og sende
aarlig mange Penge til Egypten for at
kisbe Folk.

2. Cap.

Han kom fra Krigshæren til en stor
Bye som heed Celtopolis. Denne
var, da han reiste til Persien meget gam-
meldags og uanseligt. Endfiont han
kom ind igennem en Indgang som forte
til den sletteste Deel af Byen, kiente han
den dog neppe igien. Han sik at vide,
at der for nogle Aar siden havde været
en stor Ildebrand, og at alle de smukke
Huse som han saae, var i en meget fort
Tid bleven opbygte. Det eneste hvor-
paa man funde kiente den gamle Bye
igien, var, at de gamle Gader endnu
var stieve; at nogle var meget smale og
ure-

urene, og at man ikke kunde gaae sikker for
det Vand som faldt ud af Vand-Render
som hængte langt ud over Gaderne. Nei
Persepolis, sagde han, er dog en meget
smukkere Bye. Jeg har der fundet bre-
dere og ligere Gader, prægtigere Byg-
ninger, store Torve, Stytter, Broer
og Bandspring som er Mester-Stykker.
Ikke desmindre, sagde Babue, vil jeg dog
heller boe her, thi Lusten maa være sun-
dere, siden Schyterne ikke begrave deres
Døde i Templer men i store Hsie uden
for Byerne. I det samme saae han en
sort Vogn med 6 Hæste som førte gan-
ske langsom med et dødt Legeme som op-
fyldte hele Gaden med Stank, og en
Skare af sorte Vogne som fulte bag ef-
ter: Det er Skade, sagde en til ham, at
dette fornemme Lig, som havde ret at
staae 3 Uger inde, ikke har fundet holde
sig længere i denne hede Tid, Sygdom-
men har været Smitsom, og da man
frygtede for at Byen skulle anstikkes der-
af, har man ikke fundet giemme det læn-
gere end i 14 Dage. Man har sendt
Bud efter en Egyptisk Læge for at bal-
samere det, men han er kommen for sil-
dig,

dig, og det var meget ilde; Thi kan
 har bevist med mange Ord som ingen
 forstaaer, at dersom han var kommen
 14 Dage før, var den Syge ikke død.
 Man fører vel da dette Lig, sagde Ba-
 bue, udaf Byen for at begrave det i en
 af de længst bortliggende Høje: Nejdet
 er ikke mere Brug, sagde Manden om
 han talede med; Det er funs Kanaiter
 og Misdædere som saaledes begravdes den
 Alfdode har en aaben Begravelse i der stør-
 ste Tempel her i Byen: Babue falt i For-
 undring og sagde: jeg finder her adskillige
 af Persernes Laster, men jeg har endnu ikke
 seet mange af deres Ønder. Jeg frug-
 ter at Schyterne ikke vil vinde meget ved
 at antage fremmede Sæder. Jeg kan
 nok mærke at I er fremmed her i Byen,
 sagde en artig Mand, som var kommen
 til dem, I kommer uidentvil myelig fra
 Persien, jeg har altid holt meget af det
 Folk, vil I spise med mig til Middag,
 jeg boer i den anden Ende af Byen, og
 jeg vil der vise Eder Ting, som I ikke
 vil fortryde at I har seet.

3. Cap.

Babue fulte med, han saae sig om
paa Veien, og falt i den dybeste
Frundring ved at see de store Foran-
dringer som var skeet i denne Bye. Min
Gud, sagde han, hvor meget kan en
god Regiering ikke udrette i en fort Tid.
Hai blev staaende paa den største Plads
i Byen, for at betragte et Pallads som
i Kunst og Pragt langt overgik Slottet
i Persepolis, som var kuns en gammel
og farfaldet Bygning: Men det som
meest rorte ham, var det som han læste
paa Overskriften deraf: At denne kostba-
re Bygning var opført uden at lægge u-
sædvanlige Byrder paa Folket. I maa
ikke tanke, sagde den anden Mand
som visse ham om, at ingen boer prægtig
uden Kongen. Denne store Bygning
er opført af Merkurs Fader. Hans
Son som er elsket af det hele Folk, vilde
at hans Undersaatter skulle efter deres
Stand boe ligesaa vel som han. Vil
I see disse Bygninger, saa folg med mig.
Han førte Babue over en Plads, som i
Størrelse og de omliggende Bygningers
Pragt

Pragt langt overgik de smaa Torve som han havde seet i den anden Ende af Byen, han blev en Ere-Stotte vaer, som var opreist for en af de gamle Konger og som myelig var bleven forbedret. Han saae i de Gader som han gif igien nem, en Bygning prægtigere end den anden, indtil han kom til en stor Plads som var indsluttet af 4 prægtige Palladser, som var ikke alene nyere men og smukkere end de han havde set i Persepolis. Manden forte ham ind dem, og han fant overalt en Pragt hvori der var Smag og Bequemmelighed. Han saae Gemakker betroerne med de prægtigste Persiske Tapeter, hvoraf nogle var vævede i Schytien. Han saae Samlinger af Malninger, Mynter og andre Mester-Stykke af Naturen og Kunsten, som han ikke havde set smukkere Persepolis. Han betragede et myt Huus som var opført for Syge og quæstede Folk, og hvor disse dagligen gjorde de oprigtigste Bonner til Himmelten for deres Elgiorere. Denne hele prægtige Deel af Byen, som I her see, sagde Manden, er opbygt i de 13 Aar Merkur har regieret, og mens
I var

I var i Persien. Men hvorledes sagde Babue, viser man sin Taknemmelighed mod saadan en Regent? Jeg har seet **Erestotter**, opreiste i Persepolis for Regentere som i langt længere Tid ikke har gjort ner saa meget Got. I vil oginden fort Tid, svarede hans Afsørere, see en paa denne Plads, som fuldkommen skal ligne vores Thentat og fore den Overstift: **Før Folkets Fader** (*).

Hins Vert sorte ham til sidst ind i sit eget huus, hvor han fant et talrigt Selkfæb, ig blev saavel becørtet, at han ikke havdi ventet at finde saa megen Høfslighed, Godgivrenhed og Overslodighed hos en Shyter. De talede om lutter alvorlige ting; thi der var ingen Fruentimmer i Selkfabet. Siden begyndte Skaalerne at gaae om og Giesterne at blive mere opmunstrede. De lod til at være mege nidsfiere og oprigtige; De soer hinanden et evigt Venstfab, og at de

(*) Denne Styke er uden Evil en af dem, som Julius Cæsar sidner endnu i hans Tid at have seet opreist af Schyterne til Merkurs Ere, de Bell. Gall. Lb. 6. c. 16. c. 44.

de efter den Schytiske Maade vilde hevne hinandens Dod. De tilbød at optage Babue i deres Selskab, og han glædede sig meget over at finde saa ærlige og oprigtige Folk, hos hvilke han mærkede intet af den Letsindighed og Forsøngelighed, som var saa almindelig hos Pererne. Dog funde han ikke bare sig for at tænke undertiden paa den unge, smukke, vittige og artige Frue som han havde spist hos i Persepolis.

5 Cap.

Hvorfor har I ingen Fruentimmer i Eders Selskab, sagde Babue til Verten og hans Giester. Fordi Schysterne er ikke saadanne Giætte som Pererne, svarede en af Selskabet, de vil have deres Fruentimmer for dem selv. I har ikke ganste Uret deri, sagde Babue, som tænkte paa den smukke Frues Opsorsel mod den unge Geistlige, paa Embedsmandens Venlighed mod den unge Enke, og paa Konens Omgang med Munken; Men begge Kien, sagde han, kan jo gierne være ar-

tige mod hinanden uden at overtræde Ærbarheds Grænder. Jeg tilstaaer at man i Persien er vel frie, men vi kan jo udvælge det Gode i deres Sæder. Perserne, sagde en anden, holde af Fruentimmer fordi de ere vittigere, smukkere og venligere end det andet Kion, de omgaaes dem meest for at sige og høre artige Ting og tage dem dersor i Selstab med, men vi elsker dem af ingen anden Årsag end fordi de er Fruentimmer og tage dem dersor ikke med. De fordærvede hos os det beste Selstab; hvor de er, kan man ikke snakke og drifte saa frit som man vil. I det samme gik en Vocal om for Hermes Trismegistus, som havde været en stor Philosoph og en stor Herremester i Schytien. De drak deres afdøde Fædres og Olde-Fædres Skaal, og kom i saa heftig en Strid om disse døde Mænds Fortjenester, at de fik hinanden ved Haaret, rev Borde og Bænke om, og disse oprigtige Venner som nylig havde sammensoeret sig for at hevne hinandens Dod, truede med de forsærligste Eder, at de vilde myrde og efter Schyternes Maneer flaae Huden af

hur

hinanden. Babue blev forstærket, og lige saa meget som han frygtede i Persepolis for at see Zaarer og Blod flyde Strommeviis paa Gaderne, og for at see Mændene dræbe deres Medbeilere, saa meget frygtede han for at see i Schytien den ene gode Ven brække Halsen paa den anden.

5 Cap.

Berten som var en Mand der forenede den Schytiske Oprigtighed med den Persiske Høflighed, giorde alt hvad han kunde for at stille dette Klammerie, han sagde til Babue, at det giorde ham Ønt at saadant skulle ske i hans Huus, og endnu mere at det skulle hænde sig den første gang han giorde ham den Ære at besøge ham. En af Selstabets, som var kommen meest til fort i Slagsmaalet, truede at han vilde hevne sig paa en anden Maade; Babue spurte hvem denne Person var som pukkede saa meget af sin Myndighed. Det er en Dommere, svarede Beren; Han har da vel fåsbt dette Embede? sagde Babue, som tænkte paa den

unge Dommere han havde seet i Persepolis; thi, sagde han videre, han maa ikke have stor Kunckab om Retten, siden han vil afgiøre Sagen med Næverne. Nei, sagde Verten, man sælger ikke Dommer-Embeder her som i Persien, det er en gammel Slave, som er blevet frigjort af hans Herre og aflagt med dette Embede. Han betiener sig da vel af en gammel Advocat, sagde Babue, til at giøre Udtog af Sagerne og til at opsette hans Domme. Hans Indkomster er ikke saa gode, sagde Manden, at han kan holde en Fuldmægtige. De bestaae mest i saadanne Ting som han ikke vel kan lade andre holde Bog over. Han behøver det ikke heller. De Love som den store Samothes har givet Schyterne er saa fuldkomne, tydelige og forte at man behøver ikke store Studeringer for at forklare dem; og dette er just en af Schytiens Lyksaligheder, sagde han videre, at Retten beroer ingensteds mindre paa Dommerens Indsigt og Erelighed end her. Babue funde ikke saa hastig faae dette i Hovedet, og var ikke langt fra at troe at Retten var bedre farren

ren i de unge Dommeres Hænder, som klopte den; disse, sagde han ved sig selv, kan ansøres af deres Forældre, de har Tid nok til at lære, Rigdom nok til at ikke lade sig bestikke, de er af stikkelige Fa- milier, har Opdragelse og Følelse af Ere.

6 Cap.

Han gik siden ind i en af de prægtigste Templer, hvor han fant kuns meget saa Folk. De sad alle mit paa Gulvet og de fleste var meget gamle og slet klædte, han saae oven omkring og ved Siderne mange smukke Afdelinger, som syntes at være indrettede til Folk af høiere Stand, og han forundrede sig ikke lidet over at finde dem alle tomme. Er det da ikke brugeligt her, som i Persien, sagde han til sin Vert, som fulte med ham, at smukke Folk gaae i Templen for at passere Ti- den? De komme der meget sjeldent, svarede Verten, thi Festdagene er den beleiligeste Tid til at medicinere og giøre Besøgeler: Dette kom ham saa meget desmere forunderligt for, som han siden fornemt at den Druide som talede i denne Forsamling

sagde meget bedre og smukkere Ting end de Persiske Mager, som dog altid havde mange Tilhørere. Det eneste som han ikke kunde begribe i hans Tale, var at han idelig fordomte Perserne fordi de havde saa mange Festdage, Templer, og gjorde saa meget af den udvortes Gudsstieneste; dersom dette er saa stor en Synd, sagde han til sin Ven, synes mig dog at Schyterne har ingen Fare for at begaae den, og han blev ikke lidet bestyrket i denne Tanke, da han mærkede, at saasnart Druiden holt op at tale, var der ingen Folk tilbage i Tempelen uden han selv og hans Vært.

Han kom derfra til et andet stort Huus, som var meget smukkere end det i Persepolis hvor han havde hørt Prindser og Prindsesser tale saa fortreffelig om Dydere og Laster. Han sluttede af Indretningen og af den store Mængde af Personer af alle Stænder og Kion, som han saae der forsamlede, at det var bestemt til samme Brug, thi han kunde af Mængden nok slutte at det ikke var en Tempel. Han ventede hvert Dieblif at see Konger

og Dronninger fremtræde paa Skue-
Pladsen for at tale om de vigtigste Plig-
ter i en høi, rørende og alvorlig Stil,
at see Tilstuerne agtsomme og henrykte,
men han glemte tillige ikke at undersøge
sin Guld-Bors, om der i samme var
100 Guld-Dariker tilrede, i fald nogen
af disse Damer skulde befinde sig i sam-
me Tilstand som den Persiske. Denne
Forventning slog ham Feil. Man fore-
stillede i Steden for Helte og Heltinder,
Ranghyge Borgere som bad store Herrers
Tienere og Skräder til Bord, statskloge
Kandestobere, pedantiske Skolemestere,
stortalende Barberere, stundesløse Dag-
drivere, vegelsindede Kiellinger, dum-
dristige Tienere og viitsnædede Kammer-
Piger. Tilstuerne loe uden Ophør saa
høit at Babue maatte lee med endftiønt
han sielden hørte hvad der blev sagt, han
faae kuns Bevægelserne, og merkede i-
blant andet at en Person som forestillede
den Lystige, havde saadant et Herskab
over alle Tilstuerne at han behovede kuns
at røre en Finger for at faae dem til at
lee. Han havde tillige den Fornoelse
at bemærke, at de Schytiske Kammer-

Piger var meget smukkere end de Persiske Heltinder. En hafde smukkeste kom frem i det samme: Tilstuerne klappede, førend hun sagde noget, og Babue klappede med.

Han længtes mere efter at tale med denne smukke Person end med Dronningen paa den Persiske Skueplads: Han besøgte hende, og ønskede hende til Lykke med en Stand, hvor i han ikke twilede paa at hun jo kunde leve vel, siden han havde seet saa stor en Forsamling paa Skuepladsen. Dette hænder sig kuns engang iblant Ti, sagde det smukke Fruentummer. Folkets Smag er her meget besynderlig, og det værste er, at hvor meget vi end søger at rette os derefter, kan vi dog aldrig giøre os nogen vis Regsel. Et slet Stykke forestilles undertiden mange gange med lige stor Bifald og Tilsob, da det beste derimod ikke behager uden den første gang og alene fordi det er myt. Her er for nogle Dage siden kommen nogle Indianiske Eunuker til Byen for at synge, nogle ægyptiske Gogiere har slaaet en Bod op paa Torvet for at vise nogle unaturlige Kunster. Og jeg
er

er forsikret paa at saa længe de blive her, kommer ingen til os. Han erkynedige sig videre om den smukke Persons Omstændigheder og sit at vide at hun var forlovet med en af de smukkest Mands-Personer i deres Selskab. Hun beklagede at hun havde intet til Udstyr, og Babue gav hende dobbelt saa meget som han havde givet den Persiske Dame, til at holde Brøllup.

Om Aftenen gif han ind i en gammel men tillige stor og meget net Bygning hvor han fant alle slags Bahre samlede paa et Sted. De fleske Ting han saae, var giorte i Persien. Han bed paa nogle deraf, for at vide om de Schnitse Kiobmænd havde ligesaal megen Lyft til at bedrage som de Persiske, men til hans store Forundring begivrede man kuns halvparten af det som han havde betalt derfor i Persepolis. Kiobmanden forsikrede tillige at han solte sine Bare saa let alene for at komme i Beklendtskab med saa brud en Mand, at han tog selv Skade derpaa, og bad at han ikke vilde sige til andre, hvad han havde givet derfor. Det

er en ørlig Schyter, sagde Babue ved sig selv, men siden han kan sælge disse Bahre saa let, som han dog maa lade hente fra Persien, maa den Persiske Købmand endnu have bedraget mig mere end han tilstod. Babue kibste dobbelt af alting, siden han sit saa got kib. Da han kom hjem og holt disse Ware mod dem som han havde kibt i Persien, fant han at hine baade var meget slettere, og at han i Maal og Vægt var blevet bedragen for mere end halvparten. Han følede i sin Lomme om han ikke havde glemt sin Guld-Børs, og var ikke lidet forniet da han fant den; Thi, sagde han ved sig selv, jeg merker nok at de Schytiske Købmænd er endnu mindre at troe end de Persiske.

Dagen efter vilde han besøge denne Købmand og beklage sig for ham at han havde handlet ham saa slet. Købmanden tog vel imod ham, han bad ham til Bordet, og Babue fant et Selskab i hans Huus af de fornemmeste Personer i Byen som blev paa det prægtigste bevertede. Købmanden takkede for i Gaar, men

men var dog ikke nær saa ydmyg og venlig som han havde været i sin Krambod. Babue fik at vide at han havde Titel af Eurete, og at han havde forseet sig i at ikke kalde ham Belbyrdig. Babue tog dette siden bedre i agt. Da de havde spist, fik han Leilighed til at tale med Kiobmanden i Genrom: Eders Bebyrdighed har nok taget Feil, sagde han meget ydmyg, de Bahre som jeg fik hos Eder i Gaar, er meget slette; jeg bliver selv ofte bedraget, svarede Kiobmanden, enhver ærlig Mand er en Thy i sin Æring, jeg har en stor Huusholdning: jeg handler med mange fornemme Folk og de er ikke alle saa gode Betalere som J. Det gior mig ont, om J ikke er fornsiet; men Kiobet er jo sluttet. Jeg seer at J er fremmed her i Byen, vil J komme i mit Huus, staer det Eder altid aabent, og jeg vil skaffe Eder Bekjentskaber, som er mere værd end det J troer at J har tabt.

7 Cap.

Babue var ligesaa tvilsraadig i Schy-
tien som han havde været i Persien,
han vidste ikke hvad han skulle tænke om
 sine Landsmænd. Han havde fundet sig
saa opbygget af den Tale som han havde
hørt af Druiden i Templet, at han be-
sluttede at søge Omgang med de Geistli-
ge og Lærde i Haab at finde i blant dem
Oplyste og ærlige Folk.

Han besøgte en af de fornemmeste
Druider, og fant ikke hos ham noget af
den Pragt, Rigdom og Overflodighed,
som han havde fundet hos de Persiske Ma-
ger. Han lod og til at være meget yd-
myg, han talede stedse om de Persiske
Magers Hovmod, og i sær om den store
Lama i Tibet, som han kaldede en Ty-
ran og en Bedragere, fordi han vilde
have Folk til at troe at han ikke kan tage
Feil. Et Menneske, et skabeligt Menne-
ske, sagde han med stor Heftighed som ikke
kan tage Feil! hvilken Urimelighed? J har
ret, sagde Babue, jeg har og altid holt
meget af vore Druider, der er saa be-
skedne at de tilstaae at de kan feile; og jeg
er

er vis paa at ingen af dem tog det ilde op om man underrettede dem om de Feil som de begaae. Hvad! sagde den fornemme Geistlige, er I en Bantroe, mener I at vore Druider begaae Feil, at kunde feile og at begaae virkelige Feil; er to ganske adskillige Ting. Vi tage ikke Feil, men vi tilstaae gjerne at vi kunde tage Feil; Babue som ikke var oplyst nok for at begribe denne Forstiel, tav stille og gik bort.

Paa Beien modte han en anden Druide som lignede meget den lille Persiske Mage, der havde taget ham for Zerdust, og som meente at han var kommen for at giøre en stor Forandring i Religionen. Ligesom den lille Perser havde flaget over den store Pave i Thibet, saa flagede denne lille Druide over de store Druider. Han talede i en meget yndelig og flagelig Stemme, om Menneskens Uduelighed og om Druidernes Hovmod, han beklagede i sær at der var mange iblant dem som troede at de havde en fri Billie, at de kunde være gode Druider og dog Larde og Fornuftige, og at Mennesker funde giøre noget godt. Han bevisste med en me-

meget flynkende Stemme, hvor farligt det var at være fornuftig, retfærdig, lerd flittig og at iagttagte en god Borgeres Pligter, og han sluttede med stor Nidkierhed at Religionen var fordervet, fordi de fleste Druider prædikede nu omstunder for meget om saadanne Ting; Han bagtalede og fordsatte med stor Medlidenhed alle dem som Babue holt for at være oplyste og nidkære Lærere. Babue vidste ikke mere hvad han skulle troe, og satte sig for at undersøge alting noiere.

Han omgikkes med mange Druider og fant at de fleste af dem besad tillige med de Skrøbeligheder som ere almindelige for alle Mennesker, mere Indsigt, Øyd og Nidkierhed, end den øvrige Deel af hans Landsmænd, og meget mere end de fleste Persiske Mager. Han beklagede kuns at saa brave Folk, som kunde giore meget til Nationens Forbedring, ikke besad den Rigdom, Magt og Leilighed til at giore got, som de Persiske Geistlige. Han talede med den øpperste Druide derom. Denne fornuftige og bestedne Mand ønskede de gode Lærere bædre

dre Vilkaar; Men, sagde han tillige, det var ikke tienligt, at giøre dem saa rige og mægtige som de Persiske; Thi Mennesker blive altid Mennesker, og hvor meget de end nu overgaae andre i Kundskab og Selvforståelse, grunder dette Fortrin sig dog for en stor Deel derpaa at de ingen andre Midler har til at give deres Embete den Anseelse som det bør have.

8 Cap.

Babue haabede at finde ligesaas brave Folk iblant de Lærde, og ønskede at giøre Bekjentskab med nogle af dem, men han torde ikke bede dem selv til Bords; Thi, sagde han ved sig selv, dersom de er saa ørgierrige og misundelige som de Persiske og saa hidlige og modige som Schyterne, frygter jeg for at see ligesaardant et Blodbad anrettet i mit Huus, som det jeg var Bidne til ved det første Giestebud, som jeg blev bidden til her i Byen. Han blev i det samme bidden til Bords af en fornemme Mand, hvor han fant et Selskab af Lærde. Han merkeerde strax at hans Persiske Dragt stod dem ikke

ikke an. De lod til at være meget forbittrede paa Persernes Moder, og endnu mere paa deres Sprog, de ophiede det Cananiske, Phoeniciske, og beklagede at haade Sæderne og Sproget tabte meget ved Omgang med Perserne. Der er ingen Lærdom og Grundighed i Persernes Skrifter, sagde en af dem som var en Egypter; Deres Boger er for Fruentimmer og Ullerde, de handle kuns om saadanne Ting som er lette at begribe. Men Egypternes Hieroglypher! Deres Syner og Samtaler med Alanderne; Deres Afhandlinger om Hexekunsten! De 36, 525 Boger som Hermes har skrevet, og de Hierogrammatiske Forklaringer derover som udgior Ni Hundrede Millioner Bøbler, de indeholde en dyb Afgrund af Viisdom. Babue som tænkte paa det første Giestebud, svarede dem ikke uden med en høflig Smil, og saae til Verten som var lige saa taus, men syntes dog at finde en hemmelig Fornsielse i Samtalens Fortsettelse. J vil tale om Eders Hieroglypher, sagde en af Schyterne, det gamle Celtiske Sprog hvorpaa Samothres Love er skrevne, er nok saa got. Det er

er Moder til det Egyptiske Sprog, og I
 Herrer Egypter, hvad bilde I Eder vel ind
 at være andet end en Angel af Schyter!
 Egypteren blev vred, han funde ikke
 taale at hans Landsmænd skulle være
 Schyter og Elster noget skyldige, han
 beviste at alle store Mænd i Schytien fra
 Hermes Trismegistus af havde været Eg-
 ypter, og at Egypternes Anubis La-
 trans, den givende Hund, var ikke,
 som nogle falsklig foregav, det samme
 som Elternes Huad. Han talede
 længe og tillod ingen at sige sig imod.
 Men er I og vis paa, sagde Verten, at
 Hermes Trismegistus, og Anubis
 har været til? Det er Skade, hvi-
 skede en af Selkfabet Babue i Dret, at
 saa brav en Herre er saa ulærd. Jeg
 skal bevise det med det første, sagde en an-
 den, i et Skrift af 10 Bind som jeg vil
 give mig den Ere at tilskrive Deres Bel-
 baarenhed. I ti Bind, sagde hans Na-
 boe? Der er saa meget at sige om den
 store Hermes at jeg vil forbinde mig til
 at skrive 20 Bind derom; og jeg, mine
 Herrer, sagde den tredie som fortrød
 paa at hans Naboe talede alene, jeg
 vil

vil bevise Eder i 30 Bind, at han ikke har været til. De begynte derpaa til den store Hermes Ere at sige hinanden mange Ting som var ligesaa ærersrigtige, men ikke nær saa vittige som dem Babue havde hørt af sine lærde Giester i Persepolis. Han troede at Hermes Trismegistus maatte være en stor Herremester, og frygtede Kunſt for at hans Navn skulle giøre ligesaa fortryllende en Virkning paa dem som skrev om ham, som det nogle Dage tilforn havde giort paa dem der drak hans Skaal: han saae med Fornoielſe at Berten gjorde Ende paa Tretten ved at staae op fra Bordet, han gifte hiem og understod sig at sige til sine Venner, at disse Lærde havde alle de samme Feil som de Persiske, men mindre Smag, og mindre Høſighed.

9 Cap.

Da han kom hiem, foretog han sig at læſe nogle nye Boger; de var baade større og flettere end de han havde læſt i Persepolis. Han fant hverken Satirer eller Romaner deriblant, endſkint han hav-

havde heller læst de maadeligste Skrifter af
 dette Slags end de bittere Strids-Skrifter
 og lange og fiedsommelige Afhandlinger
 om ubetydelige Ting, hvoraf denne Sam-
 ling fornemmelig bestod, han betragtede
 med Væmmelse en lang Undersøgning
 om det Alar hvori Hermes var fød, en
 anden om Gomer var Fader til Schn-
 terne, nok en anden om de Phoeniciske eller
 Celtiske Caracterer var de ældste. Men
 han kunde ikke længer holde det ud, da han
 blandt disse Papirer fant nogle Stridsskrif-
 ter mod den store Zoroasters Boger om Lo-
 vene, som indeholde de ædle Grund-Regler,
 der gjorde Perserne saa megen Ære: at
 man mere bør søge at forebygge La-
 sterne end foreuge Strafferne; at det
 ikke er nok at bevege Folk ved Frygt
 alene; at man ved Opdragelse og Un-
 dervisning bør søge at indprente dem
 Lyst og Kierlighed til det Gode, o. s. v.
 Han gjorde da det samme ved disse Skrif-
 ter som han havde gjort ved de Roma-
 ner, som han havde læst i Persepolis; han
 fastede dem paa Ilden og gif ud at spad-
 sere.

Han var saa missfornøjet over det
han havde seet og over det han havde læst,
at Engelen Ituriel ynfedes over ham, og
sendte en lige saa elskværdig lerd Mand
for at troste ham, som den han i lige saa-
danne Omstændigheder havde giort Be-
kiendtskab med i Persepolis. „Det slet-
„te, sagde denne Mand, har til alle Ti-
„der, i alle Lande og i alle Slags væ-
„ret overslodigt, og det Gode været rart;
„I har været i Selskab med Alskummet
„af Pedanter; thi det gaaer saa til i
„alle Professioner, at de som har mindst
„Fortieneste, er altid meest næsebise
„og mindst undseelige. De rette Vise
„leve stille og roelige, og vi har endnu
„iblant os saadanne Folk og saadanne
„Boger som fortiene Eders Hoiagtelse.„
Babue erindrede sig at dette var just de
samme Ord, som den gamle lerde Mand
havde sagt til ham i Persepolis, og han
sluttede baade deraf og af den Visdom
og Venlighed hvormed han talede, at det
maatte være Engelen Ituriel selv. En
anden lerd Mand viste ham nogle Skrif-
ter som var fulde af sund Fornuft og
som var skrevne paa Celtisk af en Mand
som

som nogle Lærde hægtalede efter hans Død, fordi han havde givet alt sit Gods til det Allmindelige, og fordi de ikke kunde skrive saa vel som han; thi de Schytiske Lærde var deri værre end Perserne at de skaañede ikke engang de Døde.

Den vise Lærde gjorde ham siden bekient med andre ligesaa fornuftige og lærde Folk, hvoraf han fant mange iblant Druiderne, ligesaa mange i Krigs-Standen og andre verdslige Betieninger, nogle i Aßfroge paa Landet, og adskillige som ingen Betiening havde eller og meget lidt at leve af. Hvorfor er disse saa slet aflagde? sagde Babue, fordi der er ikke lærde Betienninger nok til dem alle, svarede den anden; Kan man da ikke give dem til Dommere, sagde Babue? de blive det og undertiden naar de har studeret Retten, svarede den Lærde. Men de Schytiske Love er jo tydelige og der er jo mange Dommere som ikke har studeret engang? sagde Babue. Dessbedre kan de domme, svarede den anden.

IO Cap.

Han forte ham til en Ret hvor der skulle dommes i en Sag, hvori alle Beviserne var uimodsigelige og Retten meget klar. En gammel Advocat som havde liden Bidensfab men lang Øvelse, forte Sagen mod en ung Advocat som havde disse uimodsigelige Beviser og denne klare Ret for sig; Den gamle gjorde Beviserne saa svage og Retten saa uthedelig, at Babue, som gav noie Algt paa alting, ikke vidste hvad han skulle domme. Vil I nu troe, sagde den lærde Mand, at man kan have for megen Forstand til at domme? Dommeren, som just var den gamle Slave som Babue havde været i Selskab med, og som hverken havde hørt eller forstaet, hvad Advocaten havde sagt, domte efter det Begreb som han forud havde gjort sig om Sagen, og alle var forniede med hans Dom.

Babue var og fornøjet, men som han ønskede at Dommeren havde været lidt mere artig i det Selskab, hvor han først havde lært at kende ham, saa øns-

skede han og at Aldvocaterne havde været mere høflige mod hinanden for Retten. Han var hver Dieblif bange for at de skulle faae hinanden ved Hovedet, og at den gamle Dommere, hvis Kræfter han nylig havde seet Prover af, ikke skulle være sterk nok til at skille dem ad. De Persiske Dommere, sagde han til den Lærde, er ikke klogere end denne Embedsmand, men deres Advocater tale bedre.

II Cap.

Babue lærte i Schytien efterhaanden at være ligesaa fornøjet med alting som han havde været i Persien. Han var ligesaa vel tilfreds med de Schytiske Dommere som med de Persiske, han holt meget mere af Druiderne end af Magerne, og endfiont han havde mere Alfskye for de Lærde som han havde spist med hos den fornemme Mand, end for dem som havde spist hos ham selv i Persepolis, trostede han sig dog dermed at han klandte andre som var fornuftige og redelige. Det eneste som endnu stod ham for Hovedet, var den Bitterhed og Ulfierlighed hvor-

med de beste Venner begegnede hinanden,
og som han frygtede vilde have ligesaa
slemme Folger, som Damernes Galan-
terier i Persepolis.

For at prøve alting i Schytien li-
gesom han havde giort i Persien, lod han
sig føre til en Minister; Paa Veien fryg-
tede han for at see en god Ven tage Livet af
en anden, en lerd Mand dræbe sin Med-
heilere, og en Advocat brække Halsen
paa sin Modstandere. Han maatte hos
den Schytiske Statsmand staae ligesaa
længe i Forgemakket som hos den Persi-
ske. Men Tienerne var ikke saa meget
Skyld deri, som Mængden af Opvarte-
re. Disse som opfyldte Forgemakket,
var alle fornemme Tiggere, de blev ind-
ladte efter deres Rang. Babue havde
ingen, og maatte derfor bie længe. De
som gjorde Opvartning hos den Schy-
tiske Minister lod ikke til at være saa mis-
fornsiede, som de Babue havde talt med
hos den Persiske. De roeste alle Mi-
nisteren op til Skyerne, nogle iblant dem
bar forghylde Skrifter under Armene,
som indeholdt Vers, Taler og Tilegnel-
ses

ses Skrifter, hvori de ophoiede Statsmandens Fortienester. Hvor lykkelig er denne Minister ikke frem for den Persiske, sagde Babue ved sig selv; Han forbinder sig lutter fornoiede og taknemmelige Folk. Han kunde ikke bare sig for at yttre sin Glæde derover for en Perser som han fant i Førgemakket og som han havde kient i Persepolis. Troe intet af alt hvad I hører og seer, sagde Perseren, men tal med disse Folk naar de komme uden for. Perserne er hidlige, aabenhiertede og letsindige, de bryde ud med deres Fortrydelse, og glemme den snart; Men Schyterne skule længe deres Misfornsielse, og tilgive aldrig.

Omsider kom Babue ind; han fant i Ministeren en Mand, som forenede den Schytiske Alvorlighed og Ædelmodighed, med den Persiske Beltalenhed. Engelen Ituriel forstakkede ham hans Undest, han talede med Babue som med en Mand der kiente Verden, og han var saa fornoiet over at see for sig en Person som han troede at være en ærlig og fornuftig Mand, at han fra dette Dieblit

glemte den Forskiel der var imellem dem.
Han beklagede sig hverken fordi han ikke
var rig nok, ikke heller fordi han ei var
mægtig nok, ikke heller fordi han havde
formeget at bestille; men fordi han aldrig
funde vente sig Tak for det han gjorde,
eller være vis paa, at de, som han gjor-
de vel imod, var forniede. Man dom-
mer om alting efter Udfaldet, sagde han,
de beste Hensigter og den sterste Forsig-
tighed agtes ikke, dersom Lykken ikke al-
tid faier os, man skuler de største Mis-
fornisler under flittige Opvarnninger,
slaviske Tilbedelser og hykkelske Lovsange,
og de som rose mig meest i mine Dine,
bagtale mig allerverst, saa snart jeg vender
dem Ryggen. Han spurte Babue om
han funde tiene ham i noget, og da han
betakkede sig og forsikrede at han reiste ale-
ne for at kiende Verden, og at han var for-
niet med den lille Eiendom som han hav-
de ved Floden Onun, kiender I da ikke,
sagde Statsmanden, en ærlig og formus-
tig Mand, som jeg kan giøre vel imod
og vente Tak af?

12 Cap.

Tdet samme kom den Mand ind som Babue havde spist hos i det Selskab af gode Venner som soer hinanden en evig Troskab, og strax derefter sikk hinanden ved Haaret. Han beklagede sig at han var blevet angivet af en af hans beste Venner for at have sagt saadanne Ting som han aldrig havde tænkt paa, at Angiveren var en Person som i lang Tid havde nydt meget Got i hans Huus, og som nu sogte at styrte ham alene fordi han havde hørt ham rose i et Selskab. Han bevisste sin Ufkyldighed saa tydelig, at Ministeren ikke funde twile derpaa, Babue sagde, at han kente denne Mand, at han havde viist ham megen Høfslighed, og at han troede at han var en Person som Ministeren kunde gisre vel imod og vente Tak af.

Ministeren forsikrede at han ikke skulle glemme ham, de gif begge forniede bort og Manden bad Babue følge hiem med sig. Da han kom ind i hans Huus, fant han hans hele Familie i Graad, og saae

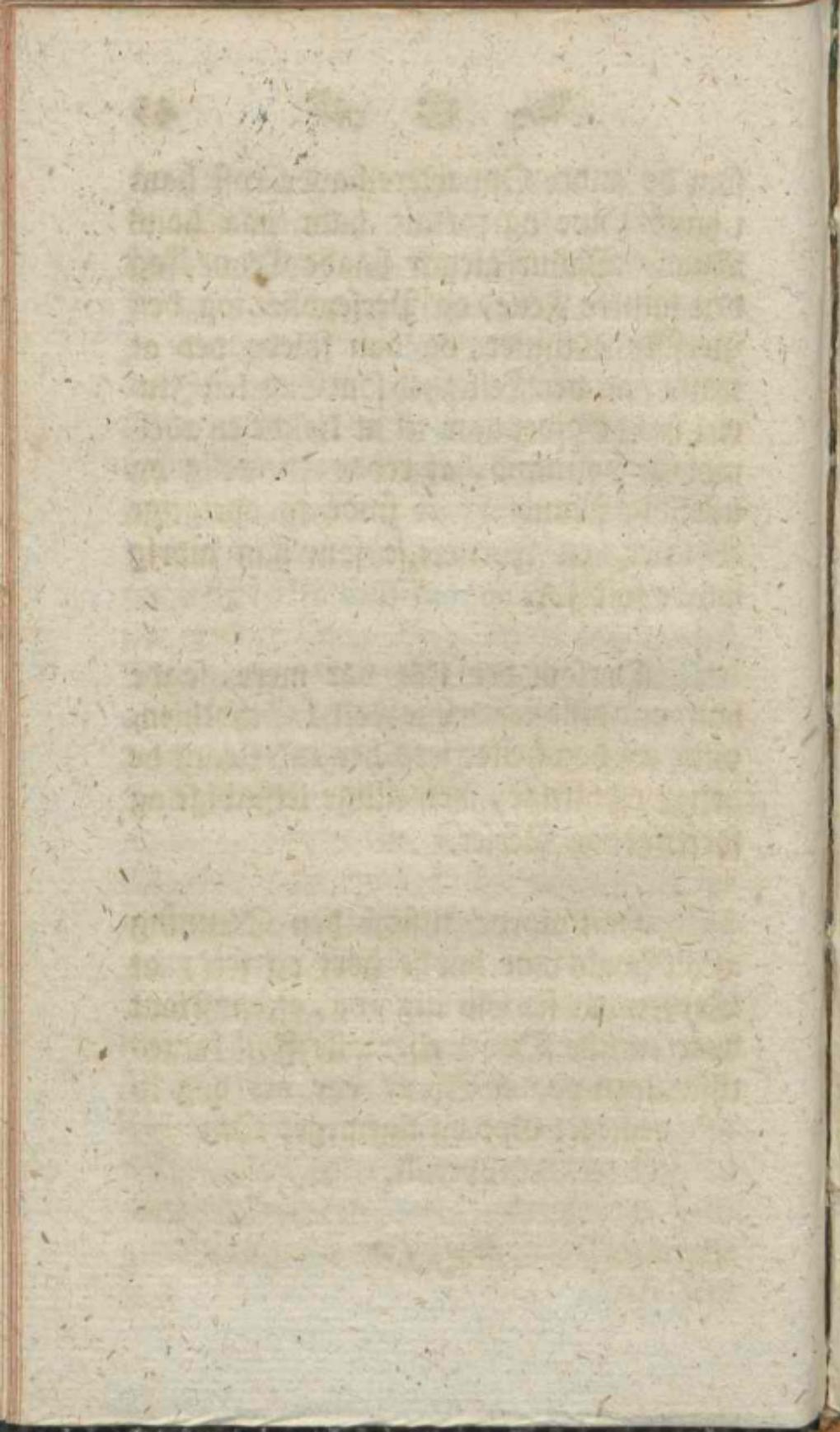

saae af alle hans Venner ikke mere end to, som var kommen for at troste ham. Babue havde ikke seet disse ørlige Schyster for; thi de kom ellers ikke uden naar de var budne, og det første Selskab havde bestaaet af lutter Smylte-Giester. Den glædelige Tidende som Babue og hans Ven bragte hjem med sig, giorde saa stor Virkning paa dem at man funde læse Glæden af deres Ansigter; thi de forsikrede ikke med mange Ord, og endnu mindre med Eder at de tog megen Deel deri. Verten som glædede sig selv over denne Tildragelse, siden den var faldet saa lykkelig ud, fordi den gav ham Leilighed til at fiende sine Venner, sogte at fornsie dette lille Selskab paa alle de Maader han kunde; Venlighed, Oprigtighed og Fortroelighed gav dem saa mange ædle Tanker og saa rørende en Bestalenhed, at det langt overgik alt hvad Babue havde seet og hørt hos den smukke Theone: de prisede og følede tillige selv den Lykkelighed som der er i en uskyldig og fortroelig Omgiængelse; de roste Ministeren deres ædelmodige Belgiorere ligesaa meget i hans Fraværelse som

som de andre Opvartere havde rost ham i hans Dine og fortalt ham paa hans Bag. Babue glemte baade Teone, og den smukke Frue, og Persepolis, og den Persiske Minister, og han følede ved at tænke paa den Leilighed som Engelen Ituriel havde givet ham til at finde en ædelmodig Hofmand, at redde en ærlig og uskyldig Mand og at finde to oprigtige Venner, en Fornsielse som han aldrig havde følt før.

Dersom der ikke var mere, sagde han, end disse fire ærlige Folk i Schythien, vilde jeg dog heller leve her end iblant de artige og vittige, men tillige letsindige og forfengelige Perser.

Han gjorde til sidst den Slutning af alt hvad han havde hørt og seet, at Verden var sig selv liig, og, at endskist hverken alle Øyder eller alle Feil fantes tilsammen paa et Sted, var der dog ligemeget Got og ligemeget Ont overalt.

9

Breve Tit Bathue.

Quod magis ad nos
Perrinet, & nescire malum est, agitamus.

Horat. Sat. VI, Lib. II.

卷之三

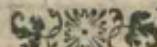
目錄

Erindring.

Den, der udgiver disse Breve, har endnu
flere af samme slags, hvilke alle ere fundne
ved een Leylighed. Undes disse, da skulle de
andre ikke blive holdne tilbage.

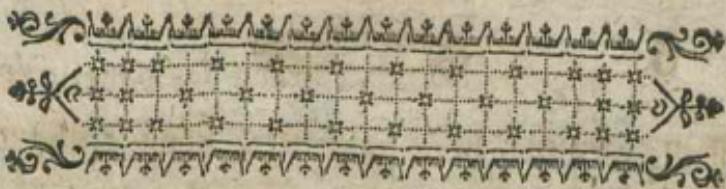
Bel havde man ønsket, at kunne fornøye
de Læsere, der gierne ville viide, hvo de Folk
have været, der i Brevene tale til Babuc,
samt hvo de ere, der imellem stunder nærvnes;
men endog den morsomste Undersøgelse har
været forgivæs. Man tor dersore siige med en
slags Vished, at den Tid var spildt, hvil-
ken man anvendte paa at sege videre.

Der er da intet, uden de Ting, Brevene
inneholde, der kan giøre deres Læsning be-
hagelig; Og skulde samme være nyttig for
nogen, da kan det kun alleene være for den,

Der seer paa disse Ting, i steden for daarligen
at ville finde Personer, paa hvilke det sagde
kunde passe sig.

Man har maat siige disse twende Ord,
paa det at ingen skulde plage sig med at søger
Udtolkninger, hvilke vist altiid blive fal-
ske, ifald de sigte til andet, end til Ting.

Første Brev.

Gimer hilser Babuc.

Babuc! hvad meener Du? er det tilladeligt at finde Ufuldkommenheder hos Skytterne? ja det som meere er, at torde ønske, de ville lære somme ting af fremmede. Saaledes handler Ragne; han tenker sligt, og blues ikke; han siiger det foruden frygt; end meer, han troer, den er forblendet, der ej biefalder ham. Det smærter mig for Ragne; O han er fast i sin vildfarelse! ja saa, at jeg tor neppe haabe, han eengang skal erklaende samme. Gif det kun som han ønsker, da skulle vi snart foruden bluelse gaae hen og soge Underviisning hos andre; det er, vi

skulle glemme, hvor gammelt, hvor agtbart
et Folk Skytterne ere. En Ven bor ikke
fremte for den anden; jeg foreholder ham
hans Daarlighed; jeg vilde, at hans Dyne
skulle lades op; men han tor sige, at den
Tid vil komme, da det skal synes underligt,
man kunde tenke, at somme Folk i Asien en
overgik os i fleere end een Henseende.

Babue han nævner ogsaa Dig, naar man
vil viise ham hans Meenings Ugrund. Straex
heder det, at Du haver sagt, der ere mange
Ting, i hvilke vi endnu ere langt fra Fuldkom-
menhed. Han har merket, det var fordeels-
agtigt for ham, at kunne bestyrke sig med
Dit Samtykke; saa gør han det altiid, og
vinder ofte Sejer, naar han med det, Du har
skrevet eller talst, kan bevise, at hans Tenke-
maade er ikke stridig med Din. Saaledes
bliver den Hovagelse, Skytterne ikke funne
negte Dig, et Vaaben, hvilket man bruger
imod dem selv. Paa Ragne kunne man

vel stoppe Munden ved at bebreyde ham hans Ungdom, og hans saa nyelige Hjemkomst fra Persepolis; man torde jo kun ved at sige et Ord om disse to Ting, saa skulle alle fordømme ham, saa skulle han nok tie; men nu han kan beraabe sig paa Dig, nu er han dristig, nu lover han ved alle Venligsheder at bestride den Fordom, at vi skulle være fuldkomne i alle Henseende: det er Ragne, der kalder denne Meening en Fordom; Det er ham, der kalder den et Skyld, hvilket hidtil laae paa vore Dyne, og hindrede os fra at see Lyset. Babuc! forsøg at bringe ham ud af hans Bildfarelse. Siiig ham, at den er en slet Skyt, der troer at vi ikke har liigesaa megen Bid og Smag, som vi har tappert Mood; at den ikke elsker sit Fæderneland, der mener, vi skulle være mindre vindstabelige, mindre belevne, mindre selfstabelige, end ørlige og standhaftige. Gior det baade for hans Skyld, og for Din egen! Viis Ragne haver Uret, naar han

paa staer, at Babuc, at Fornuften, at Erfaringen er for hanne.

Lad Perserne, Indianerne og Egypeterne offentlig torde siuge, at ikke alle Fuldkommenheder findes hos deres Landsmænd! Lad dem siuge, at de vare vankundige for de blevé oplyste! Lad dem indbyrdes tilstaae hinanden visse Fortrin! lad dem lære og laane af hverandre! Hvad kommer det Skytterne ved? Hvert Land haver sine Skife, og vores bor være, ikke at fornедre os selv, ved at erkende os mindre fuldkomne end andre. Dog desværre! vi vanslægte Dag fra Dag; jeg känner fleere end een, der tenker og taler som jeg har sagt dig, Ragne gior; ja ja! Det gaaer endog saa vidt, at man hører siuge om Skytterne, de skulle have vundet, siden endeel af dem begyndte at troe, de kunne blive fuldkommere. Desværre! Du skal finde mange, der ville høre sligt med Lyst, mange, der ville ønske, at den Zenkemaade blev

almindelig. Dog bor man ey fortvivle, thi
til min og andres glæde, er deres tal ey
lidet i blant os, der ey funne taale at Skyt-
terne lastes. Ja det er en lyft at høre,
hvorledes de paastaae, at man har ret til
at giøre den forhadt, til at betage den hans
Ere, der tor finde Mangler hos os; jeg
for min part priiser disses Æver, og naar
nogen siiger, at de vancere sig selv; naar
man beskylder dem for Uwillighed til at lade
sig overbeviise; ja endog imellem for Nid og
Ondskab; naar nogen ynkes eller leer af
dem, hvilket desværre og tit skeer, da tenker
jeg, at sligt, tilligemed saa meget andet ont
er Frugten af den Fordervelse, der indsniger
sig i Skyttien; og hvoertil nogle siige, Du
haver hiulper.

Ragne viser mig dine Breve. O hvis
du ikke var min Ven Babuc! da veed jeg
ikke hvad jeg jo sagde dig. Tor han meene,
vore Lørde skulle funne giøre det almindelige

større Dieneste end nu skeer! For han siige
 vore Lærere omgaaes deres Discipler snarere
 som nedrige Er celle, end som Mennesker i hvis
 Hierter de ville optænde en Lyst til atære sig
 selv og Hædernelandet. Babuc! da he-
 der det, Du tenker ligesaa. O hvis du tale-
 de sligt, i Sandhed, jeg selv funde be-
 skyilde dig, som den der bestormer Himmel-
 len, Selskabet, og vor Mercurs Trone. Vi
 skulle fast ingen Digttere have, vi skulle paa
 vor Skueplads have Alrsag til at græde af
 Medynk, eller til at rodnies af Bluelse over
 de, der lee; den gode Smag skulle langsom-
 mere ubrede sig iblant os, end den snart
 havver giort i noget Land; Fordommene skulle
 sidde som uryggelige paa deres Trone; vi
 skulle være seendrægtige i at følge vor
 Mercurs Indbydelse til at blive mægtige
 og lykkelige; vi skulle være utaknem-
 melige imod de ypperlige, der intet onsker
 uden vores Bel, der utrettede arbeyde for
 at befordre samme. Sligt og andet høres

nu af Skytter. Babuc! saaledes fordær-
ves Verden.

Hvad hielpeer det, man agter og
elsker Skytterne frem for alle andre Folk?
hvad hielper det, man holder dens Lykke
Misundelse værd, der kan leve, ja doe den-
nem til Mytte? at man erkiender deres Ge-
myts-Arts Skionhed, at man vil, Ver-
den skal viide, at de have mange Dyder,
at de have de ædelste Hierter, at Naturen gav
dem alt hvad der hører til, ikke alleene at
blive et lykkeligt, men og et øret Folk.

Hvad hielper sligt? naar man tor troe,
der ere Ting, i hvilke de endnu ej komme saa-
vidt som Perserne, Indierne og Egypterne.
Man regner Navne op, der viise, at Skyttien
er ikke luft for Bid, for Smag, for Kunster;
men hvi mon man vil siuge, at disse Navne ere
ikkun saa; at der endog ere de slags, i hvilke vi
ingen kunne nævne. Der skal kun være een
for

for Exempel, der synger saa om Helte, at vores
Naboer maae i deres Forundring misunde os
ham. Der skal endnu kun een have viist sig,
om hvilken man kan troe, at hans Memme og
Indbildningskraft vil udi Tiden frembringe
Digtersange, ved hvilke den blandt os leven-
de Egyptiske Digtere, der og er den eeneste
i sit Slags, ikke skulde stamme sig.

Babuc jeg taler maaskee alt længe med
dig om disse Folk, der tor forgrive sig paa
Skytternes Ere. Maaskee har Ragne ret
til at regne dig blandt deres Fal. Desvær-
re ! jeg kan neppe tvivle derpaa. O hvilke
Tider ! en Babuc raader Skytterne at
maale sig med andre, ej i det visse forst, at
ville ingen viige, men for at fiende hvad
dem mangler, paa det de ogsaa funde een-
gang skinne iblant Asiens Folk. Jeg seer
forud, hvilke Folgerne ville blive, naar Skyt-
terne forst overbeviises om, at de, der saale-
des tale, ikke sege andet, end at blive mytti-
ge;

ge; da skulle mange forleedes til at troe os usuldkomme. Men hvor vil det da staae med Skyttiens Ere?

Endnu et Ord Babuc: Lad være vi havde Feyl (men vi have ingen) lad være saa var! hvem kom det da til at tale om samme? Aldrig dennem, der ikke have været til i fiire Sneese Vintere; aldrig dennem der have levet iblant Perserne; thi at give disse ret, var det ikke, som at tilstace, at de blant fremmede havde lært at domme vel om det, der steer blandt os? En Skyt vil offentligent rette os; om nogen lood prente hans Tale! om fremmede sik den at læse! hvilken skam for Skyttien! O hvi ville de giøre dig selv Fortræd! O hvi har den syn- derlige Tanke fundet Sted i deres Hierte, at de ville hielpe til, at Skytterne kunne blive klogere, vittigere, navnkundigere, og lykkeligere. Har vi ikke Mercur til Kon-
ge? og er det ikke nok? Men; de ville for-
her-

herlige hans Alder. Ja , hvis at det
kan skee, da lad os opofre alting ! Kan
Skytterne blive værdigere til at have
Ham iblant dem, da bor jo intet holdes
for umueligt.

Men Babuc ! siug ! hvis Dine Landsmænd
frævede, Du skulle troe om deres Land, at
det er Soelen nærmere end Persernes , er
det da ej Din Pligt at sige ja ? om Du end
ej kan troe det ? Og hvis Du elskede Skyt-
terne som jeg , da skulle Du og kunne troe
det. Just kommer Ragne til , og leer af
dette ; han paastaaer Du skal giøre ligesaa.
Hvad bor jeg troe ?

Vi skrive begge to i Dag til Alfred ;
mit Brev udgior kun disse tvende Li-
nier : kom hiem , men last os ikke ! Ragne
derimod siiger saa : Kom hiem igien !
stil dig for vor Mercur ! siug kun du er en
Skyt ! viis du er værd at være lykkelig ;
saa

saa har du ingen Talsmand nodig; saa vil
man hæste med at opfylde dine Ønsker.
Seer du ey strax Mercur, da tael til den-
nem, der opleede de, mod hvilke han givt vel;
saa skal du leedes frem til Kronen; saa skal du
se denne Gud; saa skal Du føle en Lyst i Dit
Hierte, hvis liige Du aldrig smagte. Vi begge
have ret, men min Formaning er dog flogest.

Engelen Ituriel bevogte Dig!

Andet Brev.

Fra samme.

Saa har dog Ragne ret! Saa kan han
nu herefter bestyrke sig med Dit Bis-
balde! Du siger, at den fortiner at lastes,
der frygter for en siden Uleylighed, naar
han

han derved kan være Menniskene, og i sær
fine Medborgere til Nutte. Nu saa lad
Ragne lobe sin egen Fare!

Dog, vi vil ikke tale meere om denne
Sag. Maaskee haver jeg uret; maaskee kan
Skytterne feyle feyle! jeg blues
ved at kunne tenke sligt; men see fun! hvad
din Tale kan virke! Nej! jeg vil ikke læse
dine Breve; de maatte forleede mig; jeg
maatte blive dem liig, der tale om vores
Mangler. Tit kan jeg intet svare dem; som
sidst, da een paastoed, at der er stor For-
skiel paa det, vi nu ere, og det, vi vare for-
tretten Vintere siden; om tretten andre
mener han, skal man have Alarsag til at sige
det samme; saa maae vi jo kunne forbe-
dres. Det er en andens Ord, og ikke mine.
Det er saadanne Taler man alt hører af
meere end een Skyt og Skytinde.

Jeg

Jeg har læst for Torvid det Stykke af
Dit Brev, der handler om, hvor smukt det
skulle være, at see Skytterne tage meere Deel
i deres Lands Ere, end Du synes, de gibre.
Men tænker Du da, en Skyt ikke er stolt af
de mange, baade Land og Søe-Helte, der
have været blant hans Fædre? Tænker Du,
han ikke glædes, hver gang han seer hos no-
gen af hans Lands-Mænd prover paa denne
stærke Mandighed, med hvilken vi fødes, og
hvilken giorde, at vi snart er det eeneste Folk,
der aldrig blev undervunget. Dog jeg vil
ikke gibre dig uret; Du tænker ikke sligt om
Skytterne, og beskylder dem allene for at de
ere skadesløse i at udbreede deres Helters
Røes; ja at de end ikke ville være dem behiel-
pelige, der soge at giore disse skionne Navne
bekiendte for Verden. Babuc! deri er maa-
stee noget: jeg siger maastee; Thi Gud be-
vare mig fra at laste Skytterne!

Torvid udstæffer Din Beskyldning til
mange Punkter, og troer, Du vil biefalde
ham; Som han meener, saa ville vi dem saa
lidt got, der enten i een eller anden Henseende
giore, at Fremmede funne faae høyere Tan-
ker om os, end de for have havt. Han figer,
det holder saare haardt, inden en Skyt kan
føre over sit Hierte, at roese en af hans Lands-
Mænd, der enten har skrevet en god Bog,
eller giort et Kunst - Stykke, hvilket
Kiendere roese, eller viiset en eller anden
Naturens Gave i en ypperlig Grad. Men
den Ere, han taler om, mon den enten
sylder Maven eller Pungen? Hvorfore skal
man da tage saa stor Deel deri. Lad andre
Folk lobe efter en Rog, som denne Ere er!
Skytterne see paa det virkelige, og ikke paa
saadant Spille-Berk; og hvorfore skulle de
bramme med en veltalende Druides, en
dybsindig Philosophs, en lykkelig Digte-
res, en Maleres, Bildhuggeres eller andre
saadannes Navne? Hvorfore skulle man vel
giore

giore megen Høytid af disse Folk? deres
Mavne skulle vel lobe om fra den eene Ende af
Landet til den anden! Torvid meener, dette
skulle opmunstre de, der giore os Ære, og
der hos frembringe flere, der kunne og ville
giore ligesaa; Da skulle vi ogsaa engang
ikke mere torde tie, naar andre opregne dem,
de Falde rare Mennesker og store Geyster.
Det Falder jeg at agte, smaa Ting saare
hoit; andet kan jeg ikke svare.

Men lad os komme til det, hvorom i sær
tales; jeg meener, den Lyft, enhver burde have
til at hielpe den, der enten vilde giore det
hele Skytiske Folk bekjendt for Verden,
eller og eet af de Mavne, om hvilke man siger,
at der ere saa mange, baade Levende og Dode,
der kunne være en ædel og skinnende Zuur for
Skytten. Da, om nogen kom og vilde,
Du omstændeligen skulde fortælle ham, hvad
Dig var bekjendt om een eller anden Mand,
om een eller anden Ting; Om Du vidste, at

Han ville lade prente, hvad han hørte; men
du da ey afslag hans Begiering? Dit Navn
kunde jo blive trykt Babuc! og hvo vilde
have sligt? Man skulle sige Du hialp Folk til
at giøre Boger; Endnu værre var det, om
den, Du havde hiulpet, var en slet og ret
Person; Det skulle hedde, Du omgikkes en
Person. Hør hvad dit Ere-kære Hierte
siger, og svær mig saa!

Mig synes, man bor lade de Døde være
døde; Deres Been hvilte ikke sådere, fordi
deres Navne nævnes uden for Skyttiens
Grændser. Om andre Folk tænke ikke saa,
hvad rører det os? Den er flogest, der kun
bekymrer sig om sig selv. Man paastaaer;
dette er at være utaknemmelig mod sine Bes-
giorere; Men hvad er jeg den skyldig, der
døde for jeg blev til? Overalt, saa gior
en Bog, et Vers, en Stotte eller an-
det sligt Krammerie vel ikke meget til Sa-
gen. Hvad hielper det den, der ligger i Gras-
ven?

ven? Lad andre meene, sligt funne opmuntre de
Levende til at folge de Dødes Fodspoer! Lad
Dem sige, at skjont Skytterne ere høyhertede
nok, for at opføre sig til deres Landsmænds
Beste, uden at see paa, hvor stor eller hvor
lidet Tak disse skulle viide dem deraf, at de
dog ikke med Ligegyldighed funne ansee et heelt
Folkes paa Beundring og Kærlighed grun-
det Høygærtelse. Lad dem henvise os til an-
dre Folk og andre Liider, for der at see, hvor
nyttige disse Ere-Mæler ere. Det er kun
Ord, der ikke betyde noget.

Jeg for min Part vil sandeligen aldrig
have at giøre med de Folk, der basune ud for
hele Verden, hvad man figer dem; og dette
er det sikkerste! en Mand maa funne tie.
Hvad om en Bognagere kom og vilde viide,
hvilken Riale den eller den Minister havde på
en vis Dag, om han vilde viide, enten han hav-
de hvide eller sorte Heste for sin Bogn; Skulde
jeg da sige ham det? hvem veed, hvor farligt

Det var for Staeten, om Fremmede bleve underrettede derom. Bi leve i sibrige Tider.

Maaſkee giver du mig ikke ret; dog dersore kan jeg dog elſte dig. Lev vel Babuc!

Tredie Brev.

Gra * * *

Teg spurgte een af Dine Venner nys, hvorfor du elſter Floden Onums Bredde. Han sagde mig: den viile liider, naar han hører Verdens Bulder, og Fiendskabs Larm, og Alvinds Klager, og Vindesygens Suk; En stille Noe, det er hans sande Skat. Saa blev han ved: O Bellyst fulde Øyeblif, naar Verden tier uden om os, naar Siejen omgaaes med sig selv, naar den forstyr-

styrres ej ved vore eller andres Liidensta-
bers Anfald. Da hores ret Naturens sode
Rost, da skuler intet Dydens henrykkende
Skionhed for vore Dyne, da kan vor Siel
begriibe den sande Lykke udi sin fulde Om-
freds, da optændes i vort Bryst en om og
brændende Kierlighed for vore liige, hvis U-
fuldkommenheder vi da kun see langt borte.
O lyksalige Levnet, der løber hen udi Uskyld-
dighed! o bliide Dage, der ikke tølles efter
Suk og Sorger! Babuc siig! om Du nyder
denne Lykke. Siig! om Din Ven har Ret,
naar han paastaaer, at den ej findes paa de
Steder, hvor mange leve samlede.

Men jeg vil gaae til andre Ting, og see!
Der falder mig eet ind, hvorom jeg maa ad-
spørge Dig.

Forseden talede jeg med en Skytt, der
myeligen var kommen fra Persepolis. Du
veed jeg er mysgierrig, saa spurgte jeg om

mange Ting; Han talede som den, der troer
at man finder Feyl og Daarligheder overalt,
hvor man finder Mennesker. Mange Ting
havde han loved i Persien, han havde og
beleet mange. Men eet fortalte han, hvil-
ket synes mig heel sessomt: Han paastoed, at
man ikke der faldt i Forundring over at finde
Fruentimmer, hvis Forstand var dyrket.
Troer Du vel dette Babuc? En Fader
skulle en belees i Persien, naar han vil, at
hans Datter skal kunne tænke; Et det da
et Under, at man Falder Persione latterlige
Folk, naar de falde til slige Daarskaber.
Dog jeg har for gode Tanker om dem, for
at kunne troe hvad Skytten sagde. Et
Fruentimmer der kunne tale om andet end
om et Klokken, et Spise-Rammer, der
tænkte at hun kunne fordrive Tiiden med
andet end med en Sye-Naal, eller med
en Rok: Kan man forestille sig slikt som
mueligt? Men Skytten har vildet prove,
hoorvidt min Lettroenhed git.

Er noget viisere Babuc, end at forebygge
alt det i Dottrenes Opdragelse, der kunne lede
dem til disse tvende Ting, der i mine Dyne
gior et Fruentimmer fuldkommen hæsligt, jeg
meener at tænke og at læse? Endnu handle
vi i Almindelighed klogeligen, hvad dette
angaaer; Men mon vi og ikke snart skulle
tage denne Noes? Saa mange Ting lede
os til at troe, vi kunne giøre bedre end vores
Fædre; Maastee skal en Jomfrue inden fort
Tid torde sige, at hun ikke kan eller vil være
som hendes Beste-Moder var; Ja, ja, vi
maae nok sukke over Tidernes Forandring.
At man allerede hører Moder og Dottre tale
om vor Mercurs elskværdige Dyder, det
kan ingen klage over; thi dertil hører hver-
ken at have last eller tænkt; Bonden kien-
der dem jo og taler derom, saa oyensynlige
ere de; Men hvis Fruentimmerne vilde vide,
hvad Forskiel der er imellem et Lyst-Spil
og et Sorge-Spil, om de vilde domme om
Skue-Spillet var got eller ikke, om en

Acteur fortienede at bifaldes eller at udpibes,
hvis de ville meene, at der hører andet til
Vers end Ruum, og andet til Musik end
Larm, hvis de ville have Begreeb om hvad
sande Fortienester er, hvis de ville tænke, at
der hør andet end Venge, et got Brød, og
et velskabt Legeme til at være en elskværdig
Friere. I Sandhed, da maatte alle Huus-
holdninger gaae til Grunde.

Her falder mig en Ting ind, der er
værd at jeg skal fortælle Dig den. For nogle
Dage siden kom jeg til Alvide; jeg har sagt
Dig, at man tit finder Verser i hendes Huus.
Just havde der været nogle, og de vare
gangne bort. Alvide sad for et Bord, paa
hvilket laae Papirer og Boger; Skulde Du
troe, hun havde læst i dem? ja saa havde hun
giort til min Forundring. En af Bogerne
var skreven af denne Egyptiske Druide, der le-
ver her iblant os, og om hvilke en heel Hob
Skytter, der vist stionne vel, sagde mig myeli-
gen,

gen, at de ret misundte Egypterne, at Druiden
var født iblant dem. Man paa staer, han
skal tale som Brage selv. Hver Torsdag
seer jeg endel ret floge Skytter, der have et
Blad i Haanden, hvilket han lader prente;
de ønske, at kunne faae et hver Dag i
Ugen. Jeg har andet at giore end at læse
Babuc, dersor kan jeg ikke sige dig hvor-
om Druiden taler. Imellem Alvides Bo-
ger var og en af Samling Skytiske Breve,
hvilke man anfører som et Beviis paa, at
man kan tænke vel og skrive smukt, saa-
vel i vores Sprøg som udi andre Landes.
Der var end flere Boger, i hvilke Alvide
havde læst, ja hun torde være sligt bekjendt;
Men have de ikke Net der beleee hende? Det
gior mig ont, at hun forlader saa sin brave
dode Moders Fodspoer; hun fandtes vist en
med en Bog i Haanden, ja denne Noes hør
endog hende til, at hun en vidste der vare
flere Boger i Verden, end de hun brugte udi
Kirken. Jeg befrygter meest, Alvide skal giore
fine

sine Born lige saa daarlige som hun selv er; Thi hun har dem altid om sig; Hun taler altid med dem, de maae hverken være i Kioffenet eller imellem Dieneste - Folkene: Slight kan Læsning giøre hos en Moder, og slight er uden Evigt Virkningen af at tale om, hvordan det gaaer til i andre Lande. Der suges at disse Nordener i Selskabet komme for største Delen fra de mange Persiske Boger, der ere saaledes skrevne, at et Fruentimmer endog ved dem skulle kunne begribe, at der ere flere end een Verden.

End eet fortalte Skytten mig; Han paastoed, at begge Kionnene i Persien ere ikke hvert for sig i Selskaberne; det skal ey være som hos os, at det eene har sine Taler, og det andet sine. Hvilk'en Forvirring! men kan det andet være undi et Land, hvor Kionnet troer at det tor tænke? Hvad, sagde jeg til Skytten! saa maa jo Røbmands-Konen tale

Tale om Bepler, og Officerens om Beleyringer. Ingenlunde svarede han; Thi den holdes latterlig, der i Fruentimmer Selskab taler om andet, end det, hvori de kunne tage Deel, og de kunne tage Deel i alt det, der begribes ved en sund og dyrket Fornuft. Jeg forstaer ey dette; oplys Du mig Babuc.

Jeg hørte og forleden Dag en anden synderlig Tale, og erindrer mig endnu hvært Ord af samme. Man paastoed, at saalænge Fruentimmerne blive i den Bankundighed, i hvilken de hidtil blant os opdrages, saalænge skulle vor Mercurs stæben for at oplyse sit Folk, ey kunne nææ sin fulde Virkning; saalænge skulle det, man Falder den gode Smag, ikke blive almindelig, saalænge skulle de nyttige Bidensfaber beholde det haarde og ubehagelige Basen, de have facet i Skolerne; saalænge skulle Kunsterne ikke fæste deres Boe-Pæl iblant os, efterdi Kiendernes Tal saalænge maatte være lidet,

Spro-

Sproget skulde og ikke blive gjort yndigt og
findende; Thi dette skal en funne skee, for de;
Der tale og skrive, ikke allene ville under-
viise; men og behage.

Man satte til: at Kionnet sik af Na-
turen den Gave, at giore alting yndigt, at
det alleene kan danne Mændene, at vi fun i
deres Omgang blive stikkede til at sole, at
folgelig Smagens Udbredelse maa være de-
res Arbeyde, esterdi den bestaaer i Natu-
rens Yndigheders Følelse; Ja at en Histo-
rie om denne saa kaldede Smags Udbredelse,
skulde ikke være andet, end en Historie om
begge Kionnenes meere eller mindre selska-
belige Omgang.

Bidere vilde man, der maatte vel gis-
res Forstiel paa at være lerd, og at være
oplyst; paa at funne tale Rommernes og
Graekernes Sprog, og at funne tænke. De
lærde Kvinder skal og belees i Persien, som
man

man sagde, men ikke de, der besidde en nyttig og behagelig Kundskab; en heller de, der, naar de en fødtes til at arbeyde med Hænsderne, da tage Deel i de ødle og sode Forstandens og Hiertets Fornsynelser, hvilke en oplyst Siel kun smager.

Der var en Perser hos: Han sagde, intet var viisere, end at formeere Kionnets Yndigheder; thi det var at formeere vores Lykke. Der kommer en Ziid, da Legemets Skionhed ikke mere rører Mændenes Hierter; Har Qvinderne intet andet, hvorved de kunne behage, saa er det kun nogle faae Åar af Mændenes Liv, de giore yndige; Perseren paastoed og, intet var daarligere, end at indskrænke Kionnets Handlinger og Tanke til Rigdommens blotte Formerelse; Thi det var efter hans Menning, at fuldkaste den Orden, Naturen fastsatte, at nemlig Qvinderne skulle være Selskabets Zuur, og Livets varende Lyft. En troe Forvalter er agtbar

og nyttig, sagde han; men hvor langt Fost-
barere er en Ven, indi hvis smilne Omgang
vi hver Dag finde nye Forlystelser!

Saaledes sluttede Perseren: Hvis
Drukkenstab, hvis en vild Hidsighed, hvis
Haardhed i Sæderne og Omgangen ikke
findes iblant os Perser, det er ey Naturens
Verk; Thi saa længe Kionnene levede, hvort
for sig, saa længe faldt vi i disse Fejl. I
Dvindernes Selskab lerte vi at kende æd-
lere Fornoielser, der blev vi bøwelige, der
vantes vi til at ville tøffes, der blev vi stik-
fede til denne venlige, denne uroungne Omgang,
hvilkens gior os til de lykseligste Mennes-
s'er paa Jorden. Hvad tenker Du herom
Babuc?

Lev vel! Alvide vil, at jeg skal helse dig.

Fierde Brev.

Fra ***

Balder siig er, at han spor Dignu om eet
nu om et andet, og at Du svarer hanneim.
Babuc vil Du og giore ligesaa med mig?

Her tales nu meget om Kunster og
Bidenkaber; Det er to Haandverker, saa-
vidt jeg kan slutte af det, mange have sagt
mig, og de, som ere umyttige nok. Man
paastaaer, de ere i stoor Algt paa andre
Steder; Man siger der ere Konger, hvilke
holde det for en Ere, at have Mesterne i
disse Haandværker om sig; Ja det som mere
er, (men kan du ogsaa tie Babuc?) man
meener, vor Mercur ville ret gledes, om der
vare mange af disse Mestere i hans Land;
Man fortæller meget, som Han gior, for at
bringe sligt til Veje. Svennene skulle og
paa andre Steder være regnede blant skifte-
lige Folk; Siig mig Babuc, troer Du, at
Verden er saa forkeert; Siig mig og et

Ord om disse Haandverkers Bestaffenhed;
Vel taler man om, at de lære Menneskene at
tenke, at de giore dem fuldkomne, at de
forskaffe dem tusinde, tusinde ædle For-
nøjelser; Ja vi skulle uden dem være lidet
bedre end Dyrerne; Babuc man hører
mange underlige Taler i vore Tider.

Nogle siige: Det eene af disse Haand-
værker skal være nyt i Skyttien; Jeg troer
det er Kunsterne. Det andet skal have væ-
ret længe i vort Land, og samme skal kunde
rose sig af at have frembragt mange brave
Mestere, ja rette Mestere, sær i den Kong-
ges Eiid, der regierede saa længe. Man
skalære disse Skyttske Mesterses Navne
over heele Verden; Og den gamle Konge
har giort meget af dem. Det er just Ere
disse Haandverks-Folk begicere; nægtes den
dem, da siiger man, blive de umueligen i
Landet! Hvilke synderlige Mennester! det
er dem ikke nok med Penge.

Jeg

Jeg kunne have en heel Dag nödig, til at berette Dig alt hvad her fortelles, i Henseende til disse Haandverker; Men var det UImagen værd, at spilde saa megen Tid derpaa? Troe fun ogsaa Babuc, at jeg ikke skulde bekymre mig derom, naar ikke saa var, at man tit er med Folk, der tale om samme; saa maae man jo dog kunne siige et Ord; Og det er allerede kommet saa vidt i Skyttien, at man ikke tor være bekiendt, man slet intet fiender til disse Haandverker. Derfor holder jeg mig til Dig. Svar mig nu, og jeg skal ærlig lære uden ad hvad Du siiger, paa Det jeg og kan føre Ordet imellem; Saa skal Folk maa ske troe, at jeg ret veed meget om disse Haandverker; og hvorføre skulle de ikke troe Det om mig? estersom de troe Det om saa mange andre, der fiende dem lige saa lidet som jeg; men man har jo en Hukommelse; Saa kan man beholde hvad man eengang har hort siige, eller lære noget uden ad, som jeg vil giøre med dit Brev, og bruge ved Leylighed, hvad man lærer.

I Gaat fortalte man mig, at een af
deres Laugs-Artikler er, at den, der ikke
arbeyder for at befordre Menneskenes
sande Lykke, at han bor udelukkes af Lau-
get. Den Artikel skal være antagen overs-
alt, men man siiger, at den alt for tit bliver
overtraadt; Dog ville de, at man ikke bor
anses dem, for rette Laugs-Mestere der giore
sligt. Ved denne Leylighed talede man ad-
skilligt om een af vore Druider, der ved
mange Leyligheder, og nyeligen igien skal
have viist, hvorledes det eene Slags af
disse Haandverker, kan være Skyttien til
Fordeel. Du kiender Druiden! Det er
ham, der har giort sig saa megen Umage for
at lære os, hvordan vi kunne doe med
Vished om, at blive lyksalige; Man siiger
Skytterne ere ham megen Ere, og megen
Tak skyldige. Jeg for min Part vil ham
vist meget got. Nyeligen skal han og have
villet viise os, hvordan vi kunne blive lyk-
selige her paa Jorden, ved viiselen at be-
tie-

tiene os af de Naturens Fordeele, der ere
faldne i vores Land. Han skal viide, hvor
mange Skytterne ere i Tallet, og hvor
mange Dariker der ere i vores Land; Men
hoortil hielper denne Kundskab; Jo Bas-
buc! det skal jeg siige Dig; thi jeg har hort
tale derom af kyndige Folk: Det er kun
med Mennesker og med Dariker man kan
forsvare sig i Krigen; saa er det got, at
man veed, hvor mange der af hvert Slags
ere i Skyttien, paa det man kan formeere
dem; Thi der kan jo komme en Alexander,
som der for er kommet; og hvis vi da sey-
lede Dariker! Babuc, den Druide hvor-
om jeg taler, skal være heel bekjendt i an-
dre Lande; Du har vel tit hort tale om
ham. Han skal og have giort en anden
Ting, som mange ville ham megen Tak for;
Det er, at det nu herefter skal være stikke-
lige Folk, der lære dette Haandverk; Thi
som man siger, saa satte Forældrene for
deres Born dertil, blot fordi de sik Foden,

imens de stoed i Lære, og derover skal Haandverket snart være blevet foragteligt.

Der er endnu en synderlig Ting ved disse Folk; De kan ikke liide, at nogen af Deres Laugs-Brodre skammer sig ved, at faldes med sit bare Navn; thi de siige, at naar een har giort sit Mester-Stykke, at den saa skal have Alarsag til at skamme sig, der ikke nævner ham med Høyagtelse. I andre Lande skal det saa gaae til. Hvad tenker Du Babuc? skulle en fornemme Mand i Persien og Indien kunne gaae ind i Lauget, uden at fornедre sig? Kan han uden Skam for hans Forsædre omgaaes med Folk, der ikke giore andet, end skrive nogle Boger, eller giore nogle Billeder af Steen, eller bygge Huuse, eller male noget hen med en Pensel. Perserne falde i saa mange Daarligheder, saa funne de og vel falde i denne; men Indierne, de ere vel klogere; nej aldrig kan jeg troe,

hvad

hvad man sidst sagde om dem: at naar de
opregne de Tинг, hvoraf de meest bryste
sig, at de da og anfere en halv Snees Fol-
kes Navne, hvis Tanker og Tale man har
ladt prente.

Der ere de Babuc, der meene, at disse
Haandverker blive alt meere og meere ag-
tede i Skyttien; men er det at undre sig
over, siden vor Mercur ærer og beskytter
dem. Man taler og om adskillige, men i
sær om to af de fornemste Mænd iblant os;
der i sær skulle være deres Venner; Og
begge Haandverkerne love vist, at desse to
Navne skulle staae saalenge Skyttien staer;
Jeg troer de ere Folk, til at holde hvad de
love, og dersom de gjorde anderleedes, da
maatte de være heel utaenknelige.

Jeg veed ikke selv hvad jeg skal tenke
om alt dette: Siig mig Babuc! meener
Du disse Haandverker ere værd, at man

skal lade sine Born lære dem; jeg vilde no-
dig giøre noget uanstændigt; Siig mig, om
Du meener den Eiid skal komme, som man
spaaer om, at den der vel har lært eet af
disse Haandverker, om han endog kun fæl-
des ved sit bare Navn, skal i det ringeste
blive agtot dem siig, der ere mindre end
fornemme Folk, men hvilke ville være meere
end stikkelige Folk.

Myt er her: at nogle Fremmede, som
man falder Smag og Genie, skal være
ankomne. Har du ikke hørt tale derom.
Man laver sig til at tage vel imod dem.
Der Mercur skal ønske, at de ville blive i
hans Land; Saa maae der dog være noget
got hos dem. Kunsterne og Vidensfaberne
siige, de kunne ikke blive, uden disse Fremmede
saae deres Boepæl iblant os. Man spaaer om
Gudinden Jordoms Landflygtighed. Skul-
le vi ønske, at Spaadommen bliver opfyldt?

Femte Brev.

Fra samme.

Jeg har altiid noget at spørge Dig om,
Babuc ! men fiedes Du ey ved at
svare mig ? Dog ney , Du har jo eengang
sagt, at jeg maae blive ved ; og hvor for-
bunden er jeg Dig dersore ! Saa lær mig
da, hvorledes jeg skal indrette mine Borns
Underviisning og Opdragelse , paa det at
Dine Raad funne tiene mig til en Rette-
Snoer.

Gierne vil jeg give Hundrede Dariker
til en ung Skytt , hvert Aar , han anven-
der paa at lære mine Born ; ja Hundrede
Dariker Babuc ! er dette ikke en anseelig
Lon ? Dog det maae nu saa være ; thi den jeg
giver samme , skal jo og være een af mine for-
nemste Huis-Gefinde . Men for de Hundrede
Dariker bor han vist ogsaa viide meget ; Det

er vel billigt; ja han skal viide alt hvad viides kan; jeg skal vel finde saadan een; jo, jo for Hundrede Dariker. Babuc Du skal see, naar Du kommer, at mine Born ere Bidunder i Lærdom. O hvor mange fremmede Ord, hvor mange gamle Navne skulle de viide! ja de skulle have lært heele stoore Boger uden ad; Babuc Du vil vist glædes ved at see Dem!

Jeg taler tit med Sigur derom, han er besynderlig i dette saavelsom i saa meget andet; forleeden kom han til mig, da der just stoede vel en Snees unge Mennesker, hvilke alle ville fortjene de Hundrede Dariker, jeg haver udlovet. Een af dennem stoed mig ret an, thi jeg saae i ald hans Afsærd, at han ret erkendte det for en Lykke, at blive en ringe Tiener af saadan en Mand som jeg er; i det ringeste sagde han sligt, og det med en Tone, hvilken vidnede klart nok om, at han meente det. Sigur hørte denne Tale,

men

men, som han forsikrede mig, saa hørte han
 den med Væmmelse; Du skulde kun viide,
 hvorledes han udtrykte sig, da han merkede,
 at jeg gierne havde udvalgt dette Menneske.
 Hvad, sagde han, en Fader vil betroe sit
 Barn, til den, der viser sig foragtelig ved
 en Denke-Maade, ved en Adfærd, liig den
 Treelles, der endog kan holde Aaget for en
 Prydelse! Jeg lader Sigur tale, og retter
 mig ikke efter hans selvomme Indbildninger.
 At give Hundrede Dariker til en Lærere,
 er det ikke, at giøre alt hvad muligt er for
 sine Born. Ja Babuc, dette ydmige,
 fattige Menneske, skulle fra den Time af,
 været i mit Huus, hvis ikke en Mand,
 der har læst mange tusinde og tusinde Bybs-
 ler, havde lovet at støtte mig et Menneske,
 der skont han kun har levet 24. Vintere,
 dog alt har læst 9999. Bøger. O Babuc,
 om min Son eengang funde siige, at have
 læst saa mange!

Sigur paastaaer, at han derfore
funne være liige unyttig, ja det som er det
selvsomste, han vil, at han funne være liige
uyttig; thi Gud veed, hvad det er for en
Forskiel han gior paa, at viide, hvad an-
dre have sagt, og paa at funne tenke selv.
Han taler altiid om, at danne Forstanden
og Hiertet; Det skal være Opdragelsens
Hensigt, men ej at fylde Hukommelsen med
Ord og Navne. Den Fader, siiger han, er
uviis, der beregner hans Børns Fremgang
i Kundskab, efter de fleere, eller flere Bo-
ger og Blade de have læst; men sligt skal
være en almindelig Fejl hos Fædrene, hvor-
ved de faa Lærere, der viide at foresette sig
det rette Maal i deres Arbejde med Bør-
nene, endog hindres fra, at folge den Ven,
Fornuften, og Erfaringen viiser dem som
den eene goede. Men hvortil hialp det, at
Barnet havde Forstanden og Hiertet dan-
net, som Sigur vil, naar det ikke vidste
mange Ord og Navne? saa kunne man jo
ikke

ikke merke, at det havde lært noget; Er det ikke nok, at det veed, hvad der er skeet, uden at viide hvorfore? Mæg synes, Tiiden spildes aldrig unyttigere, end naar man anvænder den paa at giøre disse Betenkninger over de Dode og deres Gierninger; Er det ikke bedre, at man veed mange Tings Navne, end at man om faa haver disse rigtige Begreeb, hvilke Sigur paaftaaer, at være den eeneste Grund, hvorpaa en vis og ordentlig Kundstab bygges?

Babuc, Du kan ej forestille Dig, hvor vanskeligt vor Ben holder det, at finde et Menneske, til hvilket man kan betroe sit Barn; Det Menneske maatte først elße Barnet som sit eget, thi ellers skulde han aldrig troeligen paatage sig ald den Moje, Opdragelsen fører med sig, naar den er vel indrettet; Dernest maatte han besidde alle de Egenskaber, der høre til at opvække en paa den færligste Fortroelighed grundet

Hoy-

Høvagtelse. Signe vilde, Barnet maaatte ingen Forskål giore paa sin Fader, og sin Lærere; deraf slutter han, Fædrene burde være saare varsomme i at velge den, der skal forestille dem nem selv. Babuc, jeg har ont ved at begribe dette; Min Tiener skulde være min Ven! hvilket Erempele var det for Bornene! Overalt saa er det jo nok, naar Læreren kan node Barnet til, at læse mange Bøger, og til at erindre mange Ting, thi for andet tager en Fader ham jo ikke. Og dette lover jeg, at saalenge min Son har Bogen i Haanden, saalenge skal han adlyde; men legges Bogen bort, da maae den jeg tonner, paatage sig sin rette Skikkelse, og det er en Tieneres. Vel indseer jeg, at Barnet maae hadde den, der altid plager det; og dersore er det just got, at man kan bruge en anden til at undervise sine Born; thi sligt kan dog vel ikke seje uden idelig Evang og frygt, siden disse Midler saa almindeligen bruges; Men

hvad

hvad gior dette Had, og den Afskye, det
faaer til Underviisning. Man har jo haarde
Midler til at giore det lydigt, naar de mil-
dere ikke forslaae. Lad endog være, Barnet
foragtede den, der lader sig betale for at
være dets Pünere! det skulde jo ikke giore
meget til Sagen. Det fornemste er, at
Læreren kan blive adlydt, naar han siiger,
saa mange Blade maae den unge Herre læse
i Dag.

Sigur vil ikke biefalde mig; ja Bas-
buc, skulde Du troe, at han ret sukker af
Græmmelse, naar jeg og andre siige ham,
hvordan vores Denke-Maade er. Men om
han havde Born! hvorleedes mon han vilde
giore? Dit sporger jeg ham derom. Saa
svarer han: O naar jeg elskte mit Barn!
og naar jeg fandt een, der kunde legge
Grunden til en Lyksalighed, hvilken det
skulde nyde her, saalenge det var til, ja
hvilken det skulle førs med sig ud over Li-

vets Grændser! O naar denne vilde oposfre
sig til dette myhsomme Arbeyde! hvor høyt,
vilde jeg da elске ham! hvor udnygtig vilde
jeg erkende mig til at belonne ham værdes-
ligen! hvor tit vilde jeg tale med min Son,
om denne hans Ven! Det halve af min
Lykkeskulle høre ham til, i Fald han trængte.
Men Babuc! kan da en Lærere giøre mit
Barn lyksaligt? Det er jo mit Navn, og
mine Midler, der skulleaabne Lykkens Ven
for det. Vel paastaaer Sigur, man kan
være riig og stoor, men dog ej lykkelig.
Saadanne Taler ere goede i en Bog, men
Babuc, hvo vilde grunde sine Borns Op-
dragelse derpaa?

Bar Sigur Fader, han vilde vist noë
giøre sig det meget tungt; hvor skulde han
finde en Lærere, saadan som han vil have
ham. I det ringeste skulde ikke een af de
mange staae ham an, der have lobet om
Kap for at vinde mine udsatte Hundrede Da-
riker.

rifer. Det stilstaer han selv; ja tenk!
han vilde end ikke i denne Sag tage Raad
af en Mand, der havde læst 100., 000.
Bybler, naar denne ikke havde giort andet,
end at læse.

Babuc! hvad meener Du? er Sigur
ikke daarlig, naar han sukker over det, han
kalder ungdommens Skæbne; naar han
bebreyder Fædrene, at de ikke betenke,
hvad Opdragelsens rette Hensigt bor være;
naar han i sær laster mig. Jeg vil jo give
Hundrede Dariker; betenk hvad dette er,
og svar mig saa!

Siette Brev.

Fra * * *

Jeg talte forleden med en Perser om een af vore Lands-Mænd, der rejste ud til Persien; jeg beklagede, at han ingen Caracter havde, eftersom det uden Troiol vilde giort ham meere agtet blant Fremmede. Hvad sagde Perseren! har denne ingen Caracter! jo sandelig! og det den skionneste en Mand kan have; han er jo reedelig, fornuftig, vittig, velgiorende, omgiængelig; han er jo fuld af Kærlighed for Skytien; det er en Caracter, der altid finder Ære; Men jeg forstoed ej Perseren; sligt satte ham udi Forundring; til sidst forklarede jeg mig tydeligere, og sagde ham: at kun den blant os havde en Caracter, om hvilken vor Mercur sagde, at han skulde have en saadan. Babuc! meener Du ikke Perseren smiilede af min Tale?

füden

Süden underrettede jeg mig om, hvad Aar-
sag saadant funde have; en Skyt læ-
re mig, at det Ord Caracteer paa
Persisk betyder en Gemhts-Art: da saae
jeg, hvi Perseren maatte finde underligt,
naar man sagde, at vi ere uden Caracteer,
saa længe indtil vor Mercur giver os
samme.

Men Babuc, hvorledes vil det gaae
vores Ven udi Persepolis. Mon Tiennenren
tor lade hannem ind til Herren, naar han
kan ikke nævne sig ved andet end sit Navn?
Mon brave Folk torde omgaaes ham
foruden Frygt at andre skulle viide det?
Mon han ey tit skal see i deres Ansigt, der
ville ham vel, at det gisr dem Ont paa
hans Begne, naar de skulle falde ham blot
Monsieur * * *; Dog de Perser ere saa
hoslige, de sige vel Herr * * *; og dette
er uden Tvivl meere end Monsieur, liigesom
det er hos os.

Perseren paastaaer, at saadant finder
ikke Sted udi hans Land; han siiger, det
er nok, at være agtbar ved egne Egenstaber;
Dog jeg maae sige, det er langt fra han
paastaaer, at der jo og i Persien er Uliighed
iblant Menneskene; men denne Uliighed skal
ikke svare til den, der blant os alleene grunder
sig derpaa, at somme kunne kræve, man aldrig
maae kalde dem ved deres Navn uden at
legge noget til.

Du fiender fleere end eet Lands Tils-
stand; Du har overveyet, hvorved det bor-
gerlige Selskabs Lykke formeeres! siig mig
da Babuc! om de have ret, der meene, at
denne Uliighed iblandt os, der gisr saa
Fiendelig en Forstiel paa Folk, hvilke baade
i henseende til Godsel, til Vilkaar, til
Forretninger ere hinanden liige, at den skal
de være een af de Alarsager, der hindre man-
ge myttige Tings Fremgang i Skyttien.
Zeg hører adskilligt siige; den skal nedtrykke

Sie

Sielene, den skal iblant andet betage Kunster og Bidenskaber, den Erens Belonning de burde finde i dem selv. Du veed jeg lærer gierne; derfor fremsetter jeg disse Spørsmaal.

Da, siiger man, gaaer alting best, naar Druiden søger at skille sig fra sine liige ved en storre Beltalenhed, ved et storre Tillob; naar den Handlende gior det ved sin Rigdoms Tilvext, og den Lærde ved sine Læses res Antals Formeereelse. Mon personlige Fortienester derved blive almindeligere, som adskillige meene? Man negter ikke, der jo bør være adskilte Ordener i Staeten, og at den eene bør være hæderligere end den anden; man vil og at Embederne bør give en Anseelse der svarer til deres større eller mindre Vigtighed; Man vil, at der bør være Eres Tegn hvorefter Borgeren kan hüige, esterdi han derved skal bringes til mange nyttige Foretagender; man paas-

staar Kun, at det kan skade, der afvender Borgerne fra at soge øre i de Ting, hvilke befordre Selskabets sande Nutte; der gior, at de personlige Fortienester, at rare Gaver, blive uhyggtige til at forskaffe, endog Kun den Anseelse, uden hvilken man neppe Kan leve med Belbehag blandt sine Medborgere.

Og det, hvorpaas man meget staaer, det er, at visse Handteringer i saer ikke skulle have nodig at laane nogen fremmed Glands; thi ellers, meener man, stræber Borgeren ikke efter at bringe det vidt i disse Handteringer, men at gaae ud af satmine, efterdi andre ikke for troe ham Øre værd. Saa vil man og at denne Uliighed, der finder Sted blant os, skal føde og vedligeholde en Overdædighed, der er den skadeligste af alle efterdi den vil viise sig ved Orkeslosched. Lad en i mit Land, sagde en Perser sidst, have den meest brændende Lyst til at stille sig fra

fra sine Liige! han kan kun naae sit Maal
ved en fordobbled Iver; setter han Eren i
at blive virkelig agtbarere end de, der lobe
paa een Bane med ham, da sees, at Staeten
vinder; setter han den i udvoertes Glands,
da fræve hans Formeerede Omkostninger
og en meere hurtig Bindskibelighed. **I**
Skyttien, sagde Perseren, tilbeder han sig
en Caracteer; saa legger han sig hen paa
fine formeente Eres Krandse; saa mættes
han af Forfængelighed; saa blive endog
hans Born et Offer for denne hans Lia-
densfab.

Jeg vil rette mine tanker efter det Du
figer mig; thi selv at domme om denne
Sag, det tor jeg ikke giøre.

Shvende Brev.

Fra * * *

Gridulph har ingen Dienesté faaet endnu, og det er sem Vintere, han hver Dag er i Ministerens Stue. Er det bilsigt Babuc? Du vil dog vel en svare som Demok, at man bor ikke domme om et Menneskes Fortienester, efter hans større eller mindre Dumdriftighed. Ja! Demok bruger just dette Ord, og paastaaer: at den er dumdriftig, der tor meene, at han bor hielpes, blot alleene fordi han anvendte mange Aar paa at siige hver Morgen, at han enten er meget duelig, eller at han doer af Hunger.

Hvis Du vidste Babuc, hvor vreed Demok er mod dennem, der turde sette sig for ved Raab og Overloben at trenge sig til Det De attræge. Han falder slig en Opførsel
Egn

Tegn til en ret nedrig Sicel; han siiger, at endog den svageste Folksel af Ære maatte giøre det umueligt for en Skyt, og for hver anden at vælge sig en Bey for at komme til Lykke.

Men i sær taler Demok om Fædrenes uviiise Opfersel, der foraarsager denne store Uliighed, hvilken hos os er imellem Einbedernes Tal, og Deres, der sege samme. Kun faa betenke hvor hæderligt, hvor berørligen de det er for Sindet at kunne ernære sig uden at bede; Kun faa give Deres Born til disse nyttige Handteringer, hvilke tilbyde enhver Ophold, der kun vil arbeyde, og hvilke tilbyde den Riigdoms Overflodighed, der kan komme for de, der løbe med ham paa Banen. Demok haver sex Sønner, de fem opofrer han til Handelen, til Kunsterne, til Bindstabeligheden; kun een skal tiene Muserne, fordi han viiser et Nemme og en Geist, der ventesigen vil for-

Skæsse hannem Gudindernes synderlige Undest. Biefalder Du Demok? Synes Dig, det staaer ham an at see sin Son sidende ved Bæven, eller farende paa Riobemandsskibet? Jeg siiger ham dette, og Demok leer. Men er det dog ey hæderligere at sætte sine Born til Bogen? da kunne de faae Embeder; da kunne de og faae en Rang.

Demok spørger, om sligt er muligt, naar alle Fædre gjorde saa. Skal Staeten da ernære alle? Vil alle besoldes? vil ingen drage Riigdommen ind i Landet? Da maae jo de blive utallige, der liide Nod; Da bliver det jo umueligt, at alle kunne hielpes. Dog intet synes mig underligere, end naar han paastaaer, at det og i visse Tilsælde kan have gode Virkninger, naar en Deel af Embederne sælges; thi da, siiger han, veed Faderen hvad hans Son kan vente? har han det, hvorfor et

et Embede kan kiores, da kan Sonnen
være vis paa at nyde det; da opdrages han
derefter.

Du indseer vel, han taler ikkun om
de verdslige Embeder; ja han udstrekker
end ikke sin Setning til alle disse. Skulde
Du have Lyst til at viide hans Meening
udforligere, da skal jeg maaßke formaae
hannem til at skrive dig et Brev om den-
ne Sag.

Forleden gik vi uden for Porten sam-
men: da saae vi mange Bogne, der kom-
me ind til Cestopolis, beladte med unge
Skytter. Demok sagde: alle disse ville i
Eiiden være Embedsmænd, og ingen har
udregnet, om der og doe saa mange af Sta-
tens Betientere hver Aar, som de ere, der
indskrive sig i deres Tal, der, igien vil-
le besette Embederne. Nu træde de ind
udi en Stand, der burde være saare agtbar,
men

men de bestemme den siden ved de Midler,
de noder til at anvende for at faae det for-
nodne. Endeligen anmeldte de sig for at
beklædes med Embeder; da føle de, hvor
uvise deres Fædre vare, men alt for sildig, for
at kunne oprette sammes Fejl; saa liide
de; men Staetens Tab er storst. Hvor
mangen een af disse, sagde Demok, er taget
fra de Ordener, paa hvilke Selskabets Wel-
stand beroer! hvor meget Got skulle de
have virket, om de vare blevne udi samme
Ordener, og hvor meget lykkeligere vare de
selv blevne!

Hvad skulde jeg have svaret Des
mot?

Ottende Brev.

Fra * * *

Babuc! hvad er Smagen? Hvad vil det siige, at den er forderved hos et Folk? Hvilke ere Midlerne til at forbedre den? Lad mig nyde got af den Kundskab, jeg veed, Du har om disse Ting.

Bestaaer Smagen i at have læst tusinde Boger? i at have syldt sin Hukommelse med Byers og Menneskers Navne, med gamle Ord, med Aarstal eller slige Ting? Bestaaer den i at viide, om man før mange Aar siden bandt sine Strompebaand før man droeg Skoene paa? Bestaaer den i at indfore en Haer af sorte Ord i Videnskaberne; i at opkaste Hindringer paa den Bey, der fører til Kundskaben; i at giore Sandhedens Opdagelse til det Eiedsommeligste Arbeyde?

Er

Er Smagen forderet, der, hvor saa-
 dant skeer? der, hvor man meener ikke at
 have Lov til at spørge den Æerde, der vil be-
 undres, om og det, han veed, er nyttigt for
 Menneskene; hvor den Ting holdes vig-
 tigst, der for sin Uvigtighed er bleven
 meest forglemmt, og altsaa vansteligst at fins-
 de; hvor det agtes umagtbaarliggende,
 om Sandheden fremsettes i et klart og yn-
 digt Sprog, eller ikke; hvor Forstandens
 Dannelsse er ikke Undervisningens Hensigt;
 hvor man ikke känner den almindelige
 Kundskab, der passer sig til alle Stænder,
 og hvilken just er det, der skiller oplyste Folk
 og Aldere fra vankundige og Morke; hvor
 de yndige Videnskaber regnes for uvigtige;
 hvor Naturen vanziires i Digterens og
 Kunstnerens Arbejder; hvor i Oden tales,
 som i Hyrde-Sangen; hvor Helten ey kan
 kliendes uden paa hans Klædedragt, og den
 gamle Mand ey uden paa hans falske
 Skæg; hvor de Ting opvekke i Parterret en

doven-

dsbende latter, der ere stikkede til at fylde hvert
soleligt. Hierte med Skræk og Ulroe; hvor
man heller seer Tienerens nedrige Goglerie
end Helstens ædle Dæsen; hvor i Lysspillet
ikke hores den Tone, den Udtale, der bru-
ges i Selskabet, men snarere den, Lærlin-
gen bruger, naar han staer med Bogen
udi Haanden; hvor den Glades, den Be-
drovedes, den Forbittredes, den Fortvivle-
des Hiertes Tilstand fun kiendes af Orde-
ne alleene, han fremfører, men ey af Maas-
den paa hvilken de fremføres, men ey af
Laderne, af Legemets Bevægelse med hvilken
de geleydes; hvor Ornene ikke liide ved at
høre alle Provinsernes Mund-Artes sam-
menblandede paa Skuepladsen, saaledes at
den, der forestiller Hoved-Stadens Barn,
ofte taler, som om han var fod ved Landets
Grændser; hvor Sprogets Dyrkelse reg-
nes for orkesløse Menneskers Arbejde;
hvor jeg vil holde op Babuc,
paa det Du ikke skal kiedes ved at høre mig.

Der

Der er det tredie Spørsmaal tilbage;
Det er; hvorledes Smagen forbedres? Skeer
Dette Babuc! naar man med Upartisched
ligner sig og sine Arbeyder med andres?
naar man erkänner, at den, der sidst begyndte
at løbe paa en Bane, bor ikke blues ved
at være længst tilbage, hvis han kun bliver
ved at løbe frem; naar de ret ssionne Mons-
tere, hvilke kunne tiene til Regel, blive al-
mindeligen bekendte; naar Bid og Nem-
me holdes udi Ere; naar de der torde an-
gribe Fordommene, ikke blive undertrykte
af Avind eller af Myndighed; naar det er
ansees som Formaestelse at tenke, en Leven-
de kunne overgaae de Dode; naar de Up-
perlige nerme Kunsterne og Videnskaberne
til sig, og derved give dennem en Glands-
den kan antænde Erelysten i deres Dyrkeres
Hierter, og derved vænne dennem til dens
ne ædle Friemodighed, til dette yndige og vel-
anstændige Væsen, der bor fremstinne i deres
Berker, og derved selv forherlige sig ved
deres

Deres Kundskabs Formeereelse ; naar den
meest agtede , naar den best opdragne Deel
af Landets Beboere tager Deel i det, der
forsfremmer deres Levealders og deres Fæ-
dernelands Ære, og vil den vel, og opmun-
trer den, der synes dygtig til at virke dette ;
naar ikke Sælene ere saa svage, at det
fremmede roeses, blot fordi det er fremmed ;
naar man tilfulde indseer , at det Folk als-
leene er foragtligt , der foragter sig selv ;
naar Kunsternes og Bidenskabernes Arbej-
der dommes efter deres indvortes Verdie ,
uden Hensigt til deres Navn , ved hvis Pen-
eller hvis Haand de bleve frembragte ; naar
en saa skarp, som rigtig, som fin, som vel-
anstaendig Critik noder dennem, der ville læ-
ses af et heelt Folk til at domme sig selv
med Strenghed , til at lade Tiden sonder-
rive det Dekke , hvormed Egenkierlighed
saa letteligen skyller et Arbejdes mangler
for den , der gjorde samme ; Siig Babuc !
om disse Ting kunne hielpe til Smagens
Forbedring.

Du seer, mit Brev indeholder intet
uden Sporsmaal; dog kun een lidet af
de, jeg kunde giøre Dig i denne Henseende.
Bil Du, da skal jeg maastee siden spørge
Dig om mere.

Niende Brev.

Fra ***

Babuc! Eiære Babuc, hvorfore mon vi
skulde fødes i denne Verdens Alder;
hvorfore mon vi skulle see disse Dage!
O de lyksalige Mennesker, der levede for
hundrede Aar! Da gik det anderleedes til
end nu; mit Hjerte brister af Græmmelse,
haar jeg seer rundt om mig; der er Daar-
ligheder, der er Elendigheder overalt; ja

hvo

hvo kan telle dem. Lad os faste et Øye
paa Opdragelsen! hvordan er den? nu det
er ikke nok at de Unge kunne læse og skrive,
de skulle nu fiende heele Verden; de skulle viis
de hvad der er seet siden Skyttien blev be-
boet; de skulle have Smag; de skulle tenke.
Babuc skal man see eller yntes over vore
Dages Daarstab?

Og hvordan gaaer det med Fruen-
timmerne? Spinde-Rokken, denne en
Stues skinneste Zirrat, sees snart al-
drig; Fruen sidder ikke meere blant alle
hendes Dieneste-Folk, som før, da hun
skinnedde der, som Soelen iblant Stiernerne;
Moglerne bæres ikke meere ved Süden;
O Babuc! hvilken sod Musik giobre de dog
ikke, naar Knippet er ret stoort; frem-
mede, der komme i Huuset, leedes ikke hen
for at see Faderburet. O Tiider! Tomfruer-
ne lære at skrive, og hvor mange andre liigesaa
skadelige Ting. Manden onskes ikke meere til

Lykke fordi han faaer en dygtig Køkken
Pjuge i sin Kone; men fordi han faaer et
artigt, et fornuftigt, et elskværdigt Fruen-
timmer. Ungdommen tier ej som før;
man hører den tale med, der endnu ej
haver fyrretive Aar paa Bagen; Boger-
ne, denne Pest i Huusene, formeeres;
Læsningen holdes for en tilladt Ejids-
Fordriv.

Lad os gaae til vore Sammenkomster!
Der see vi Daarligheden ret i sin højeste
Grad. Begge Kionnene begynde at ud-
giore eet Selskab; Fruentimmerne have
Lov at lee, de torde tale med Mandfolke-
ne; ja man troer, de kunne tale om andet
end om Kierlighed. Det er ikke som før,
da unge Mennester komme ind, fast skæls-
vende af Undseelse, bleve staaende og nehe-
de ved Doren eller bukkede, indtil man bad
dem sidde, da de gjorde det, og saa siden
aldrig loede sig høre, uden med et Ja, eller
et

et Mey, naar de bleve tilspurgte. Nu Babuc! nu kommer man sammen for at tale; om nogen Liid troer jeg, skal man regne Maalstidet for det mindst væsentlige i Selskabet. Da vare vore Fædre klogere; vel saaes de Kun siælden, men deres Conventer og Gilder vare saaledes indrettede, at man havde Got af dennem i meere end een Dag; hvor brodersigen gjorde de hinanden til Gode! Babuc, jeg haver sandeligen gode Tanker om de Venstaber, der sluttedes med Pæle-Kanden udi Haanden; Og deres Bryllupper, de stemmede overeens med denne Høytids Bigtighed; i meer end fulde otte Dage holdt man ved at glæde sig over det unge Pars Foreening; da glædede man sig i Gierningen; da vilde man, at den gode Mumme skulde fordrive al Sorg, paa det man oprigtigen funde onskø dennem til Lykke. O! de Følk havde Hiertet paa Læberne.

Hvorledes gaaer det nu? Bruden,
prydes og begaves med kostbare Ting, i
Steden for at Pengene for anvendtes
paa at giore sine Giester til gode; Endog
een af vore Konger haver maattet befale,
at ikke fleere end halvtrediesindstive Par
maatte bydes til Bryllups Færd. Hvilke
Liider have de forrige været! man kunde
fylde heele Boger med deres Lov; men da
jeg skriver Dig kun et Brev Babuc, da
maae jeg være fort imod min Villie.

Om den almindelige Overdaadighed
i Klæde-Dragten kunde vel og meget si-
ges; men see her! hvor underligen man ta-
ler: man paastaaer at vore Fædre havde og
deres, og at den var da skadeligere end
nu. Hvad meener Du Babuc? skulle de
stoore Pumphoosser, de kostbare Kniplings
Klude og Kraver, skulle Fruentimmers
lange Fløjels Kioler, skulle Vælsteenene,
skulle de af Guld og Sølv virkede Sager,

have

have draget stoore Skatter ud af Skyttien?
I hvor det er, saa saae man dog ørværdi-
gere ud i den Dragt, end vi i vore lette Klæder.
Forleeden hørte jeg een siige, at naar vi ville
drage fremmede ind til os, naar vi ville,
at der skal ikke manglæ Nærings-Midler
for Folket, naar vi ville bringe Kunsterne
og Windstibeligheden i Floer; at vi da bor
forscremme Arbejdernes Afsætning, ifald
vi ikke ville falde i Modsigelse med os selv.
Var kun ingen saa nedrigsindet i Skyttien,
at han ville berynge Fremmede paa Staetens
Bekostning; laae kun vor Land saaleedes,
at vi kunne hindre Snigehandlerne fra at
komme, da meente han hver Fløjels og Silke-
Klædnings Forbrugelse skulle være et Middel
til Skyttiens Berygelse; Men forarmes
ikke Øderen? man svarer jo? men han har
opholdt heele Slagter, og formeeret Men-
nesskene; saa har han jo formeeret Skyttiens
dyreste Skat. Saa spørger man, hvad skal
hans Born blive til? Kan han holde dem til

Bogen? Kan han opfode dem hos sig selv, indtil de kunne maae et Embede? man siiger Ney! men han kan giore dennem til arbejd-somme og myttige Borgere. Lad dem leve af de Folk, der bære Foyel og Silke, saa kunne de selv komme til at bære samme. I Denne Orden, siiger man, maae altiid Tingene folge paa hinanden, i Henseende til Overdaadigheden og dens Virkninger. Hvad skal jeg troe Babuc? Have de ret, der paastaae at de fleeste af dennem, der tale om vore Tiiders Tranghed, ikke have rigtige Begreeb om Forsticellen imellem heele Staetens og den enkelte Borgeres Fordeel, og at dette er Grunden til mange Klager.

Man siiger og, at den nu er fattig, der ikke for var det med den samme Indtegt, og at dette er en anden Grund til Klagerne. Man paastaaer, at de uden Ende formeerede Tornodenheder, hvilke vi nu have frem for for, umueligen skulle fun-

ne

ne opfyldes, hvis ikke Mærings-Midlerne
vare blevne formeerede, og folgelig Riig-
dommen.

Men et har jeg især lagt Merke til, man
meente nemlig, at en Forandring i Staetens
Huusholdning, liig den, der siden nogen Tiid
er foretaget hos os, maae usenylbarligen føde
Klager til en Tiid; thi Handteringerne ere
indrettede efter de forrige Omstændigheder;
Man er allereede i en vis Mæring; det er
for sildig at begynde en nye; man feyler
den fornødne Kundskab, man kan og feyler
Lyst. Men de der begynde efter Forandringer,
de viide hvorefter de kunne rette sig;
de kunne vælge Handteringer der stemme
overeens med Regieringens Hensigter, og
med Staetens Bel. Faderen kan give sin
Son Compasset, eller Bæverskytten,
eller Penselen, eller Gravstikken i Haan-
den, i Steden for Alnen. Mærings-Mid-
lernes Formeerelse gotgior Levemaadens

Kostbarhed. Zingene, siiger man, komme i den Politiske Verden af sig selv til sidst i Ligevoegt, som de giore i den naturslige. Dette passer man paa den eene Classe i Staeten; om de andre siiger man, at hvad Jorddeherne angaae, da kumne de ved de raae Materiers Formeerelse og fordeelagtigere Afsætning igien vinde det Overskydende i deres Udgifter; Overalt tilbydes vindskabeligheden Belønninger.

Hvad dennem angaaer der intet have uden deres Renter, eller deres Betienings Indkomster, da tilstaaer man, at Fornodenhedernes Formeerelse og Levemaadens tiltagende Kostbarhed er en virkelig Byrde paa dennem. Men kan Staetens Belfærd opfres for nogle faaes Skyld? Med eet Ord, de der have indrettet sig efter som Zingene for vare; de der alt sidde i Nærringer, hvilke ved de nyttige Forandringer blive mindre fordeelagtige; de der alt have

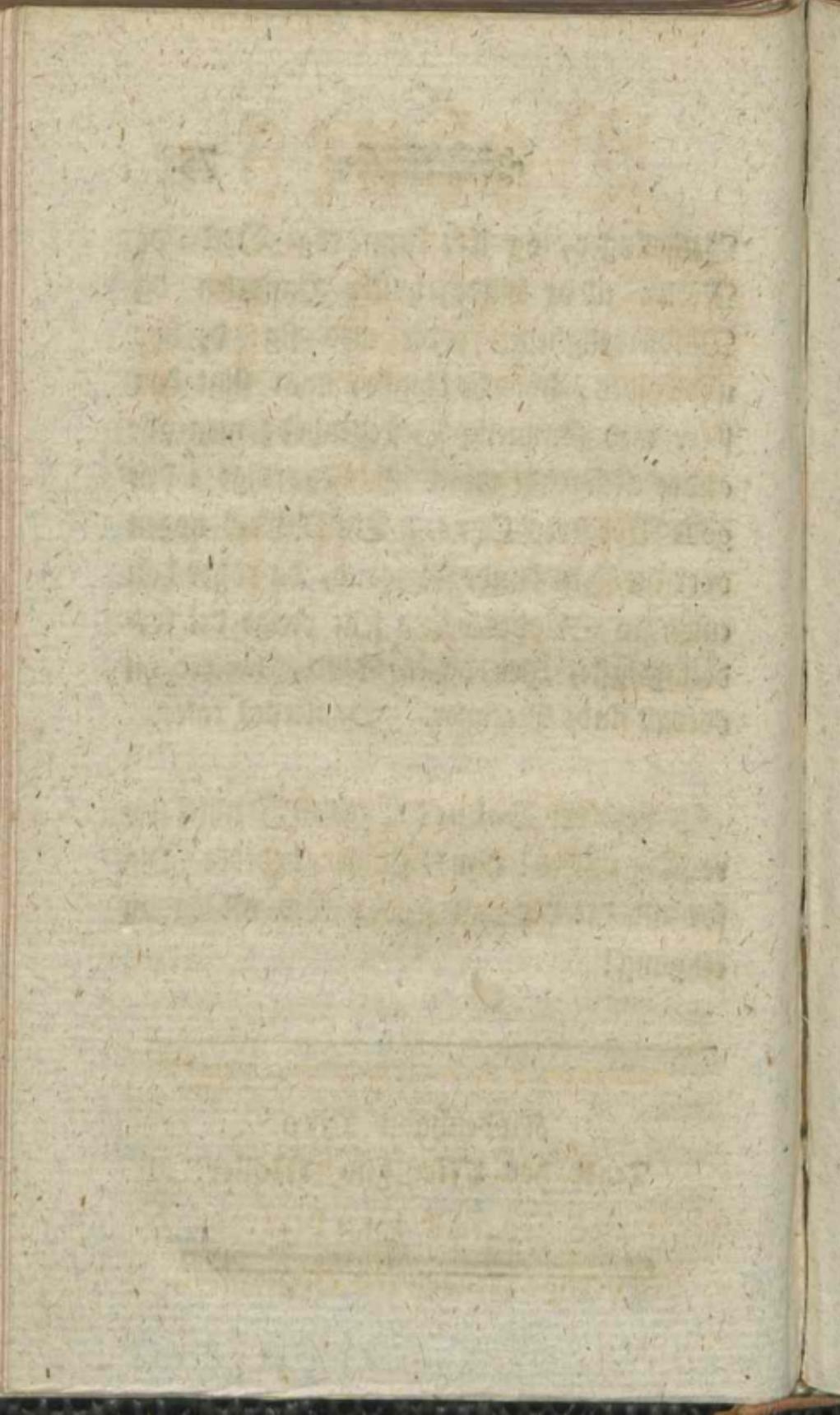
Bæ-

Betieninger, og ikke kunne tage Deel i de Midler til at vinde, hvilke Handelen og Bindsskabeligheden fører med sig: de bør undskyldes, hvis de klynke, naar sligt funffer med sommelig Beskedenhed; men alle andre Klagende ere altid lastværdige i den gode Borgeres Dyne. Thi knurrer nogen over det, han funde see forud, da rober han enten sin Skodeslosched i at vælge det fordeelagtigste, eller og et Sind, hvilket vil overalt finde Mangler. Saaledes tales.

Lev vel Babuc! Engelen Ituriel styre Dine Fied! hans Vinger bedekke Dig for alt det der kan skade; Lev vel endnu eengang!

København 1759.

Trykt hos Nicolaus Möller.

Babues
Svar,
paa nogle
Breve
til ham.

Sorøe, 1759.

Trykt hos Jonas Lindgren, det
Ridderlige Academies Bogtrykket.

CONFIDER
TOMO I
SALON BOE
TOMO II

Fortale.

Da jeg elsker de gamle Efterretninger ligesaa meget som de ny, naar de lære os at kende den menneskelige Natur, Folkenes Sæder, Love og Stats-Forandringer, samler jeg og gierne ved Leilighed paa saadanne. Det lidet Stykke, som Hr. Voltaire har udgivet af Babues Reise, har opmuntret mig til at søge efter flere af denne gamle Schyters Skrifter. En god Ven i Stockholm, med hvilken jeg paa nogen Tid har verlet Breve angaaende det gamle og ny nordiske Sprog og Sæder, besad en Samling deraf, som en af Kong Carl XII. Felgeskab havde bragt med sig fra Constantinopel. Han har forsikret, at adskillige fornemme Tyrker skal have Oversættelser deraf, at de læ-

Fortale.

ses med ligesaa stor Fornsieelse af Sul-
taninder som Tusende og een***, men
at man ikke tor lade dem komme ud af
Frygt for at noget af det, som Babue
for mange 100 Aar siden har sagt om
Druiderne og Nagerne, skulle kunde
hentydes paa nogen af deres Dervisser.

Denne gode Ven, som er den
samme af hvilken Hr. Voltaire har
faaet det første Stykke af Babues
Reise, har meddeelt mig Fortsættel-
sen deraf tilligemed nogle andre Skrif-
ter; men da disse indeholde Svar paa
nogle Breve som andre har strevit
til Babue, falt de mig noget ufor-
staelige indtil en af mine Lands-
mænd, som har været saa lykkelig at
finde disse Breve paa sin Reise, ud-
gav en Samling deraf. Jeg har der-
for ikke længere vildet forholdet for
dem iblant de Lærde som er Elskere
af

Fortale.

af gamle Brevskaber, en Samling
af Babues Svar, der kan tiene til
at oplyse meget i de forbigeangne Ti-
ders Historie, i Haab at de dermed
vilde finde dem ligesaa forniede som
Sultaninderne, og ikke være saa mis-
taenkelige som Dervisserne, men me-
get mere tillige med mig skionne paa
den Lykke som vi og vores Alder har
frem for mange andre Folk og Tider:
at ingen af de Sandheder som kan
tiene til at oplyse og forbedre Menne-
skene behove at skules.

De, som er sterkere i det gamle
Celtiske og Schytiske Sprog end jeg,
vilde undskynde de Feil som jeg kan
have begaet i Oversettelsen. Det
er jo dog i alle Ting bedre at giore
noget som ikke er gaeste fuldkomment,
end at giore intet. Maastee nogle
besidde andre Afskrifter af Originalen
hvil-

Fortale.

hvilke, naar de blev holt imod min,
kunde tiene meget til at forbedre Skri-
verigtigheden i Grund-Texten, i Fald
en lerd Mand vilde paataage sig dette
nyttige Arbeide, hvortil jeg ikke har
Tid og Taalmodighed nok.

Jeg haaber og at kunde giøre vo-
re Kunst-Dominiere og Elskere af den
lærde Historie en behagelig Tieneste
ved at forsikre, at denne Schyters ret-
te Navn er Babue og ikke Babuc.
Nogle sige Babye; Men da Perserne
skrive alle Babone, kan man ikke tvi-
le paa at jo U i det Schytiske er ble-
ven udtalt ligesom i vores Sprog.
Jeg veed vel, at det i Babues Tid var
brugeligt i Schytien at forandre sine
Navne; men jeg finder ikke nogen
Aarsag til at troe at en Mand der præ-
dikede mod sine Tiders Feil, skulde selv
have begaaet den Forfængelighed.

A.C.J.

Babues Svar paa nogle breve.

I Brev.

Seg skulle have hiulpen til at forderve Schyterne, Gimer? Enge-
len Ituriel bevare mig dersra! Skulle jeg soge Egennytte i mit Folkes
Forderwelse og Ere i deres Skam? jeg som lever her ved Flodens Bredde for-
noiet med mine Fædres Lod, og som troer at de Belgierninger som jeg har mydt
i mit Fædreneland har paalagt mig en uendelig Gield, som jeg aldrig kan beta-
le. Er det at forderve Schyterne, at

tro, at de kan blive fuldkommere? Er det
at foragte dem, at tanke, at nogle Folk
i Asien overgaae dem i visse Egenstaer,
hvilke, naar de bleve forenede med dem
som Schyterne allerede besidde, vilde
giore dem til det lykseligste Folk paa Jor-
den? Er det en slet Schyter som troer
at der er noget got uden for hans Fædre-
neland, som reiser for at kiende Verden,
som søger at udvælge det Gode i andre
Folks Saeder for at forbedre sig selv og
sine Medborgere? Er dette at være en slet
Schyter, Gimer? saa er ikke alene Ragine
og jeg slette Borgere, men Anacharsis
selv; (Du kiender nok denne Schyter,
som Graeferne ikke stammede sig ved at
regne bland deres Vise) saa var han jo og
en slet Schyter, ja han fortiente den Dod
han fik, da han bebreidede sine Medbor-
gere deres Had og Misundelse, fordi han
vilde indfore Graeernes Saeder og Videns-
kaer i Schytien. Men hvad sogte A-
nacharsis? sogte han at herske over sine
Medborgere? sogte han at berige sig ved
deres Tab? vilde han sælge Schytien til
Croesus? Du erindrer dig vel, Gimer,
hvad han skrev til denne Prints, da han

ind-

indbød ham til sig: Jeg kom til Grækenland, siger han, for at lære Grækernes Videnskaber, Sæder og Stiftelser. Jeg behøver ikke Guld. Det er mig nok at komme tilbage til Schytien bedre og visere. Naar har Hykler og Forførere talt saadant et Sprog til Printser? Var det saaledes at Demagogerne talede i Althenen, disse nedrige og egenmyttige Mennesker som misbrugte deres Vittighed til at hykle for Tyranner og smigre for Folket? Var det deres Læke- og Tale-Kunst Anacharsis vilde indfore i Schytien? Nei, ligesaa lidt som Lydiernes Pragt; Han lærte ikke Regierings-Kunsten af Pisistrat, men af Solon; Det var denne ædelmodige Lovgiver som underviste ham om de Grund-Regler, hvilke han siden gjorde Schyterne bekiente i hans Boger om Lovene; Men han lod sig ikke forblinde af det falske og glimrende i Grækernes Stats-Kunst; Han saae tillige deres Svagheder og deres Fejl; Han lærte af Atheniersernes Erexpel at Videnskaber og Kunster nytte lidet naar et Folk er fordervet; Han indsaae at de beste Love er uden Dyd og Sæder

som Spindel-Væve, der holde kuns-
de Svage, men souderrives af de
Mægtige. Solon sagte forgieves at
bøde paa denne Mangel, ved at forbinde
Egennytte med det Almindelige. Efter-
tiden har lært os at Anacharsis havde
Ret. Det var denne Erfarenhed som
gjorde ham saa frygtsom ved alle Foran-
dringer; Han ønskede at forstaffe Schy-
terne mere af Grækernes Vittighed, Ven-
lighed og af de sode Fornsieleser, som findes
ikke alene i Sindets Forlystelser, men og i
Sandernes og Indbildungens, naar de
er under Fornuftens Herredommme; Men
han troede tillige at hvis Schyternes
Siele ikke funde tage mod disse Føleller,
som Vittighed og Smag opvækker, uden
at blive ligesaa velystige, forfængelige
og letfundige som Grækerne, var der
mere tabt end vundet. Han beslittede
sig paa Grækernes Nijsdom, uden at
lade sig indtage af deres Forfængelighed.
Han troede at Schyterne ikke funde efter-
ligne Grækerne i Rigdom og Pragt, uden
endnu at blive mere ulykkelige og forder-
vede end de; Han ønskede dem alene de
Kunster som forbedre Sindet og Hiertet
og fornsie uden store Bekostninger; Han
boe-

boede selv, klædede sig, spiste og drak som
 en Schyter; Han giorde sine Venner til
 gode med sin Overflodighed, og samlede
 ikke Skatter. Naar man tilbød ham store
 Gaver, bad han, at man vilde give dem
 til hans trængende Medborgere eller til
 de udødelige Guder. Saaledes tænkte
 og handlede Anacharsis. Guderne veed
 hvor gierne jeg ønskede at kunde tænke og
 handle som han, endstjont jeg troer om
 mig selv at jeg endnu er langt fra den
 Fuldkommenhed, som jeg ønsker alle
 Schyter. Naar Ragni tænker ligesaa,
 vil Du da at man skal foragte ham fordi
 han er ung, fordi han ikke har levet fire
 Snesé Vintere, fordi han ikke taler Grædst,
 fordi han har været i Persien og ikke i
 Grækenland? Dersom Perserne i Ana-
 charsis Tid havde været det de er nu, der-
 som Zoroasters Boger havde været be-
 kiente, havde han vel ikke søgt den Viis-
 dom i en anden Deel af Verden, som
 han kunde finde tet ved Schytiens Grænd-
 ser. Skamme vi os ikke selv ved at der
 har været en Tid da vi ikke kente Græ-
 kerne? da vi foragtede deres Bidensfab,
 og giorde os til af at være Barbarer?

De, som nu meest forbittres over dem,
som tro at Schyterne kan blive fuldkom-
nere, og at de kunde lære noget af Per-
serne, tilstaae de ikke Grækerne et For-
trin for alle andre Folk? broste de sig
ikke deraf at de have deres Viisdom af
dem? blues de ikke ved deres Forsædre
som ikke kunde læse Grækernes Skrifter?
Men det Grædste Sprog er nu dødt hos
os, vi har ingen Anacharsis mere; Per-
serne har oversat alle Grækernes Skrifter.
De har lykkelig efterfuldt dem i mange
Ting, og maaske overgaaet dem i nogle,
deres Sprog tales over hele Asien, det falder
os lettere end det Grædste, det har mere
Overeensstemmelse med vores eget; Der-
som da vore lærde Schyter ere Anachar-
sis, som gjorde Grækernes Skrifter be-
kiente i blant os, hvorfor kan de da ikke
taale at Schyterne lære Grækernes Vi-
denskaber af et levende Sprog som tales
i blant os? Hvorfor vilde de misunde vor
Adel og vore Fruentimmer at læse det paa
Persisk og Schytisk, som ingen uden
nogle faa af vore Druer kan læse paa
Gredsk? Tro vi at Perserne ikke bor for-
agtes, fordi Grækerne har forekommet
dem,

dem, at de har mere vundet end tabt ved
at være deres Efterfolgere, hvorfor skulle
da Schyterne føbe derved at de er kom-
men sildigere? hvorfor skulle de samme
sig ved at tilstaae Perserne et Fortrin,
som disse tilstaae Groferne endog paa en
Tid da nogle ikke uden Grund mene at
de overgaae dem? Vredes dersor ikke
over Ragnie eller over dem som have
Haab om Schyterne, men udov al din
Midkierhed mod dem som fortvile om deres
Forbedring, og negte dem naturlige Ga-
ver til at giore det samme som andre Folk.
Jeg tilstaaer, Gimre, at saa meget
som jeg ønsker Schytiens Forbedring,
og saa vist som jeg troer at den er mulig,
saa meget kan jeg vredes selv over nogle
af vore sydlige Naboer, som endskjont
de for 20 Aar siden havde ikke mange flere
Skrifter i Smag end vi, dog indbilde
sig saa meget af nogle saa Mester-Stykker,
som de siden har faaet, og hvis Tal dog
i Betragtning af deres Lands Størrelse
og deres Skolers Mængde er meget lidet,
at de understaae sig ikke alene at sætte sig i
Ligning med Perserne, men og at hovmøde
sig saa meget over os, at de ville lære os

at tale vort eget Sprog. Du veed, Gim
mer, at jeg kanære Fortienester uden at
forblindes deraf, jeg veed, hvad Magt
Vane og forudfattede Meninger har over
de klogeste Mennesker. Jeg er vant til
at see Ont og Got blandet til sammen i
Verden. Jeg vredes derfor ikke over
disse Skrobeligheder. Jeg priser endog
deres Nidkierhed som vil forbedre os,
naar jeg troer at den er grundet paa rede-
lige Hensigter, men imellem os at sige,
Gim, kan jeg med al min Schytiske
Alvorlighed ikke bare mig for at lee lige-
saa meget af de Fremmede der tro, at
man over den 50 Grad ikke kan tænke
og skrive vel; som du fortæller at Ragne
loe af dem, der mene, at om vore Lands-
mænd salt paa at tro, at Schytien laa
Solen nærmere end Persien, burde vi
tro det med. Der er Pøbel blant alle Folk,
og naar Du hører Perser eller Egypter af
denne Classe bebreide dig at Du er en
Schyter, svar dem da, Gim, det sam-
me som Anacharsis svarede de Græker,
som hovmodede sig af deres Nations For-
tieneste, uden at have selv megen Deel
deri: Siig, at det er bedre at ikke have
stor

stor Ære af sit Fædreneland, end at giv-
re det Skam.

Elst saadanne Medborgere der tale
og skrive som Ragne, sion paa deres
Fortieneste, misund dem ikke deres Læ-
seres Bisald, forsvar dem mod deres
Medborgeres Misundelse og mod Frem-
medes Indbildninger, og Du skal snart
see meer end Mueligheden af den For-
bedring som Du nu twiler om. Jeg kien-
der Ragne, jeg veed at han er i blant
dem, som elste Schyterne frem for alle
andre Folk, og at han holder dens Lyk-
ke Misundelse værd som kan leve og døe
dem til Nutte, han troer at Naturen gav
dem alt hvad der hører til at blive ikke
alene et lykkeligt men og et øret Folk;
Jeg har levet med ham her ved Flodens
Bredde. Han folte den Tid hos sig Itu-
riels Kald, en Lyft til at kende Verden
og tiene sit Fædreneland. Denne Drift
forte ham over Schytiens Grændser, han
har seet andre Folkes Sæder, han har
vidst at vælge det Gode, at forene Bit-
tighed og Ustyldighed, Dyd og Ære,
han tænker som en Troglodyt og taler som
en

en Perser; Men han har ikke glemt sit
Fædreneland, han lærer endog sine Lands-
mænd at elske det med en formuſtig Kier-
lighed. Nerkur har fundet ham vær-
dig til at danne en af de dyrebare Siele,
ved hvilke vores Efterkommeres Lykke
ſkal blive lige med vores, og jeg ønsker
at Folkenes Skyts-Engel vil ſtaaſte
hans Kald. Naar Ragne taler om
Plichterne bedre end mange af vore
Druider ſom har lange Skæg, vil Du
da foragte ham fordi han er ung og for-
di han er mylig kommen fra Perſepo-
lis? Dersom vi taale, Gimur, at Mis-
undelse og Alwindyge undertrykker hos
vore haabefulde Schyter den Følelse af
Ære ſom er Dydens Spore, og bersøver
dem den Noes ſom er Dydens værdigſte
Belønning, dersom vi maale Fortiene-
ſter efter Alder og Titler, da fortiene vi
forſt at faldes ſlette Borgere, da havde
Du Alarsag til at ſige at det vilde ſtaae
ſlet til med Schytiens Ære. Dersom
en Schyter for en god Gierning ikke i det
Mindſte kan vente ſig den Belønning at
man tilſtaaer at den er god, maa Schy-
terne enten intet giøre eller og være fuld-
kom-

Kommere end andre Folk; Thi at øve Dyn-
den alene for sin egen Skyld, og ikke bli-
ve træt af at giøre vel imod dem af hvilke
man foragtes, er en storre Fuldkommen-
hed end de fleste Mennester kan opnæe,
og dersom enten Ragne eller jeg eller no-
gen anden forlangte det af Schyterne,
havde de Alarsag til at sige at vi forlangte
for meget.

Merkur selv forlanger det ikke.
Han, under hvis Anførel Schyterne tro
at intet af alt det som andre Folk har
giort er dem umueligt, seer need af Thro-
nen og bemærker med en Faders Glæde
hvert Skrit som Schyterne gior til at bli-
ve selv fuldkommere og forævige hans
Navn. Dersom vo're Erekiere Schyter
kiente og sollte denne Ere, saaledes som
de burde, skulle de snart overlade alle de
falske Ere-Tegn, hvormed saa mange
nedrige Siele prange, til de Folk, som
er saa ulykkelige, at en Borgere ikke kan
giøre sig bemerket ved Fortienester alene.

Skriv derfor kuns til Alfred hvad
Ragne har sagt, lad ham komme hjem
og

og stille sig for **Merkur**, lad ham sige at han er en **Schyter**, og det skal være nok, dersom han har **Fortieneste**. Men han maa elſke sit **Folk**, han maa være noisom og ſøge en ædel **Ere**; Han kan derfor gierne tro at **Schyterne** kan blive fuldkommere, det er ham endog tilladt at giøre dertil hvad han kan; Han maa beſtride alle **Daarlıgheder**, enten de begaaes af hans **Landsmænd** eller af **Fremmede**, men han bør og være viliig til at ſee fuldkommenheder hos dem begge, og det maa være ham en dobbelt **Glæde** at finde **Fortieneste** hos en **Landsmand**.

Er det ikke at elſke ſit **Fædreneland** med en fornuftig **Kierlighed**? **Tænker** Du ikke ſaaledes ſelv **Gimer**? naar Du ikke lader Dig forlede af **Mængdens** blinde **Iver**, men folger Dit eget **Hiertes** gode **Drift**. **Engelen** **Ituriel** ſtyrke Dig i disse **Tanker**. **Hils Ragne**, jeg veed at **J**er gode **Venner**, og at **Dit** **Hierte** ſvarer til hans **Tænke-Maade**. Jeg er **Din** oprigtige **Ven** og **Landsmand**
Babue.

2 B r e v.

Bar der Edelmodighed, var der Dyd
 til i Verden, dersom det var til-
 ladt at frygte for en lidet Uleilighed,
 naar man kan være Menneskene og i sær
 sine Medborgere til Nytte? Er det mue-
 ligt, Gimre, at en Schyter kan twile om
 en Sandhed, som saa mange af vore
 Helte har stadfestet ved at udøse indtil
 den sidste Blods-Draabe for Fædreneland-
 det? Hvor er den Nidkierhed som Du
 taler om? Bestaaer den alene i den ma-
 gelige og orkesløse Tanke at vi ikke kan
 blive fuldkommere, og at der er intet me-
 re for os at giøre? Saaledes tænkte ikke
 de Fædre af hvis Navne vi bryste os.
 Skulle den ædle Driftighed som kommer
 af Lyst til Ere og af Nidkierhed for sine
 Pligter, ikke mere findes hos os, Gi-
 mre? Skulle en Schyter funde frygte
 for en lidet Uleilighed, naar han kan
 tiene sit Fædreneland? Nei, saaledes kan
 Du ikke tænke, Du troer maastee at vi
 har Mod nok til at drebe vore Fiender,
 og ikke Driftighed nok til at gavne vore
 Landsmænd. Ja Du har Ret, der skal
 og

og mere Mod til at oplyse Folk end til at undervinge dem; Thi Mængden elsker Vaner og Meninger mere end Frihed og Love.

Dersom Ragne har det Førstet at forbedre Schyterne, er det ikke Under om han er frygtsom; thi han har da ikke smaa men store Vanskeligheder at overvinde. Men bor Du og jeg, naar vi see en af vore Venner stride mod Fædrelandets farligste Fiender, lægge Hænderne i Skiodet og sige: Lad ham løbe sin egen Fare? Har Du glemt Soldurierenes Love? Du siger Ragne er ung, de unge Krigsmænd er dristige, og Du fiender de gamle Kiempers Tresthed; Kan de ikke overvinde ham, saa forrasse de ham. De vil sige: Han bruger utiladelige Vaaben, han omgaaes med Trolldom, han overtræder Krigens Love. Dersom Du ikke selv vil vove Dig i Striden, saa meddeel ham dog noget af Din Kold sindighed; Stil nogle af de forbitrede Kiemper tilfreds, at Striden i det mindste kan blive lige; Siig at baade Ragne og jeg elsker alle brave Schyterlige.

ligesaa meget som Du, og at vi ikke er Fiender uden af dem som er Schyternes værste Fiender: Jeg mener dem som misunde deres Medborgere og Efterkommere den Roes at have giort noget til Schyternes Ere.

Torvid, siger Du, mener at det holder haart inden en Schyter kan føre over sit Hierta at rose en af hans Landsmænd, der enten har skrevet en god Bog eller giort et Kunst-Stykke, hvilket Kiendere rose, eller viist en anden Naturens Gave i en nypperlig Grad. Forlad mig at jeg ikke kan tro det, uden om saadanne som selv ikke har giort noget der fortienner Roes. Du siger jo selv, at Schyterne troe, at de ikke kan blive fuldkommere, der maa jo da i det mindste være noget af deres Landsmænds Arbeide, som de rose; Thi jeg kan ikke begribe hvorledes et heelt Folk kan besidde Fuldkommenheder, som ikke findes hos nogen Person i verden. Hvis Du dersor troer at Schyterne har Retderi, at de holde sig ligesaa fuldkomne som andre, maa Du og tilstaae, hvad

Torvid siger, at de har Uret deri, at de ikke mere øre dem som gør dem Ere og forevige de Personers Navne som de bryste sig af.

Jeg føler en brændende Nidkierhed i mit Hjerte saa ofte jeg hører nogen af disse Navne nævnes med Skadesløshed. Og imellem os at sige: Jeg hører det ofte af de Schyter som vredes meest over dem der understaae sig at finde Mangler i Schytien. Men dette gør mig dog ikke saa ont, som naar jeg hører det af Fremmede. Jeg tænker at Schyterne tale om saadan Feil for at undgaae dem. Jeg tænker at de tale derom som Brodre og Slegtinger om deres fællede Familiers Anliggende, disse sige hinanden deres Feil, men de høre ikke gjerne andre tale derom. Saaledes taler Ragne og jeg sammen, vi sige hinanden vores Feil med en Schytisk Oprigtighed; Thi vi tro det samme om os selv, som vi tro om vores Landsmænd, at vi kan blive fuldkommere. Saaledes tale vi endog om den udsadelige Schyter, som har lært os at sige paa vort eget Sprog, hvad Anacharsis sagde paa det Græd-

Grædſte. Vi underſtaae os at ſige det
 ſamme om ham, ſom Grækerne ſagde om
 denne, at hans Stil er noget Schytteſe.
 Men det gisr os ont, naar man i Skrif-
 ter ſom gaae ud af Landet ikke ſkaaner en
 Mands Ere, ſom har giort Schytien
 ſaa megen Ere. Sandelig, i hvor meget
 jeg end elſker Perſerne og hvor megen
 Hoiagtelse jeg end har for den Perſer
 ſom har ſkrevet om Schyterne, i ſær for
 det første Stykke af hans Verk ſom han-
 der om deres Sæder, har jeg dog af den
 Alarsag ikke kundet overtale mig til at roſe
 ham ſaa gierne ſom jeg vilde; Hvad me-
 ner Du vel man vil ſige om denne Virk-
 ning af Kierlighed til Fædrenelandet?
 Skulle den og være en Fordom? Spør
 Dig ſelv, Gimre, spør Dit gode Hier-
 te, spør denne brave Perſer om man
 gierne roſe dem ſom ikke tale vel om ſine
 Benner og Belgiorere. Jeg har derfor
 ikke laſtet ham, jeg har endog tilſtaaet
 ham det Fortrin ſom ham tilkommer, frem
 for den Landsmand ſom jeg ærer, hvorfor
 er ikke Perſerne ligesaa billige? Skulle
 den Schytteſe Lust maafkee have meddeelt
 dem nogle af de Tilbrieligheder, ſom Du

siger at man tilskriver os? Nei, Persernes Caracter er at øre Fortjenester hos alle Folk. Ingen Nation er mere fri for nationale Fordomme, ingen har mere Lust til at elske og elskes. I deres Forfængelighed selv er en Følelse af Menneske Kierlighed som undertrykker Stolthed, og det er den, Gimer, som jeg har anpriset mine Landsmænd. Men hvad skeer? Man beskylder mig for at foragte den Schyter, hvis Hukommelse jeg ærer; Schyterne sige, at jeg er alt for Persif-sindet, og Perserne ansee mig for deres Fiende. Hvad for en Landsmand er jeg da? Egypter er jeg ikke. Lusten er mig for skarp og Foden for haard. Jeg faaer da gaae over til Indianernes Leier, man siger at de give en halv Kobber-Penge meer end Perserne. Men skulle jeg derfor kunde glemme Ituriel og Theone? Nei, Perserne er selv aabenhiertige og rundtalende. De kan ikke finde Mishag i en Egenskab, hvorved de tildrage dem selv ofte andres Kierlighed og undertiden deres Had. De er maaskee de eneste af alle Folk, som ikke regne Kierlighed til sit Fædreneland, og Tak-nem-

nemmelighed mod sine Belgiorere blant
Fordomme.

Hils den Perser, som har skrevet
om Schyternes Bedrifter og siig ham,
at jeg ærer ham ikke mindre end den an-
den som har skrevet om vores Regiering
og Love; Thi hvad denne angaaer, tvi-
ler Du vel ikke paa at jeg jo agter ham
hoit, ikke alene fordi han har giort Grund-
Reglerne af vores Regierings-Art bekient
for Fremmede, men og fordi han har giort
dem bekiente for os selv. Hvor uhyndige
har Schyterne ikke været om det som er
dem meest Magtpaaliggende at vide?
Med hvilken utsalelig Hoovmod har de
foragtet de Lys som andre har antændt
for dem? Zoroasters Aland hviler over
denne Perser og Du veed, Gimur, at
jeg ønsker intet mere end at den hellige
Ild som Zoroaster antændte for Perserne,
maatte brænde i Schyternes Hierter som
det behageligste Offer for de udødelige
Guder.

Engelen Ituriel som har antændt
den i Dit Hierta, lade den brænde frem-

deles til at oplyse Dig selv og dine Landsmænd, og opvarme Dit Bryst med den brændende Kierlighed til Fædrenelandet, som er den sydreste Følelse for Zoroasters Eftersolgere.

3 B r e v.

Min Ven har sagt Dig, hvorfor jeg elsker Floden Onuns Bredde, hvi skulle jeg ikke elsker den Plet Jord hvor hvert et Sted erindrer mig om Tusende Belgierninger som jeg har nydt fra det første Dieblik jeg saa Lyset indtil nu, og hvor jeg uden at tage Deel i Schyternes, Persernes og Egypternes Partier kan leve rolig og elsker mit Fædreneland med en reen og uegennytig Kierlighed? Her kan jeg opbygges af Persernes Bittighed uden at lade mig forvirre af deres Forfængelighed. Her har jeg Frihed til at leve efter Zoroasters Love, her fristes jeg ikke til at dyrke Alsguder, og til at bringe dem hykkeliske Offere for at møtte min egen Forfængelighed. Her kan jeg leve noisom, her kan jeg elsker mine Eige uden at misunde dem. Her seer jeg den hellige Ild brænde daglig paa twende Altere, hvor af det ene

ene er opreist for de udsadelige Guder og
det andet for **Nerkur:** Vore unge
Schyter komme her for at ofre og bede,
og hvad mener Du at de begiere? at de
maa være lykkelige Jægere? finde Leilighed
til at hevne sig over deres Fiender?
giøre stort Bytte i Krig? Nei, saaledes
bede de vilde og grumme Schyter.
Disse bede om Lykke til at blive værdige
Medskaber til at giøre Mennesker lykkelige
og til at herliggiøre **Nerkurs** Alder.
Af Ragmer! (jeg kan endnu ikke tænke
paa ham uden Suk) Ragmer døde her
for Alteret, Guderne tog ham til sig paa
en Tid da hans Hjerte brændte af den hel-
ligste Æver for at tiene sine Medborgere.
Sandelig saadanne Følelser som Ragmer
havde, dannes sielden i de store Stæder
hvor Tankerne, som Du siger, adspredes ved
Verdens Bulder, Fiendskabs Larm,
Avinds Klager og vindesygens Suk.
Derfor er det og rart at finde saadanne
Siele iblant Schyternes ædle?

Jeg kan i denne stille Roe, hvor
Natur og Vensteb forsnier mig uden For-
fængelighed, indskrænke mig til mine

Pligter alene, og jeg kunde glemme alle
Persiens Skionheder indtil Theone selv,
dersom Du ikke fornøjede hendes Thu-
kommelse ved at tale saa meget om Alvi-
de. Du fortæller mig ikke om hun er
smuk (men Theone er det maaskee ikke
heller mere;) Du tillægger hende en an-
den Undighed som er mere bestandig,
at hun elsker Vittighed. Deri ligner
hun Theone; Men jeg slutter af de Bo-
ger hun læser, at hun og elsker Dyden,
og da overgaar hun Theone, da skal
Alvide herefter være min Heltinde. Gid
hun tillige var smuk. Dyden skulle da
tale igienem hendes Læber med mere
Kynd; Den skulle blodgiøre vore haarde
Schytters Hierter, den skulle giøre alle
de Mands-Personer foragtede, som soge
at behage uden Dyd og Fortieneste. Der-
som Alvide er ugift, saa siig hende at de
gamle Schyter havde en Lov at ingen
Fruentimmer maatte giftes, forend de
med deres egen Haand havde nedslagt
nogle af Fædrenelandets Fiender; Var
det Under at Schyterne havde Helte,
da Fruentimret tænkte saa? Toler Alvi-
des blode Hierte noget af denne Drift,
som

som besielede hendes Mødre, da lad hen-
de vise Foragt mod alle de Mands-Perso-
ner som vanere deres eget og forderve
hendes Kion, lad hende giore nogle af
disse nedrige Siele ret latterlige, lad hen-
de ikke see venlig til nogen Mands-Per-
son, som ikke har giort sig bekient af no-
gen ædel Gierning og lad hende ved hen-
des Bifald opmunstre alle dem som bestri-
de Fedrenelandets allersfarligste Fiender
Bankundighed og Laster. Gior hun dette,
jeg tor love hende en af de viseste og dy-
digste Schyter til Brudgom.

Hun læser den Egyptiske Druides
Blade, hun kan ikke giøre bedre Val;
Hvis de gamle Egypter havde tænkt som
denne Vise, skulle Schyterne for have væ-
ret oplyste. Jeg agter et af hans Blade
meer end alle de Millioner Bybler, som
man tilforn har fort herind fra Egypten.
hans Landsmænd har vel Alarsag til at
misunde os ham. Saadan en Medborger
havde hverken vi eller de for faa Tider siden.
Men veed Du hvorfor jeg i sær agter dette
Skrift? Jeg betragter kuns den Deel
deraf som angaaer Lovene og Staten,

Du veed at man gior sig adskillige Begreb om en Stats Belstand, nogle sette den i et stort Navn, andre i Magt, andre i Rigdom, andre i Pragt, andre i Regierings-Formen, andre i disse Videnskaber. Du veed jeg tenker gjerne paa disse Ting, men jeg finder tillige at de alle kan giøre Skade, dersom ikke Religion, Dyd og Sæder lægges til Grund. Saa ofte jeg tenker derpaa bliver denne Slutning altid den sidste af alle mine Betragtninger, og jeg troer derfor at jeg ikke tager Feil; Alle Nationers Erfarenhed er paa min Side. Du veed, jeg ønsker Schyterne mere Vidensfab og Konst, jeg ønsker dem og nogen meer Rigdom og Overflodighed, men dersom de derved skulle tabe de Dyster, hvoraf Du selv tilstaaer at de nu har mere end andre Folk, vilde jeg ønske at jeg aldrig havde talet. Denne Druide bnygger Schyternes Forbedring paa de rette Grunde, og derfor elsker jeg ham.

Dersom Alvide har megen Lyst til at tænke, saa bed hende og læse hvad en anden Egypter har skrevet om de menneskelige

skelige Pligter for alle Stænder. Hun vil falde i Forundring, naar hun af den Bog og af en anden som snart skal komme for Lyset, kan forstaae mange Ting, som Druider og Mager selv ikke har forstaet. Du veed nok jeg roser ham ikke fordi han er en Egypter, og Du kan være lige saa vis paa, at jeg ikke roser ham fordi han er min Ven.

Men hun glemmer vel ikke at læse den Persiske Oversettere, og hun kender vel Biekuaben, de Schytiske Vers som Du selv har rost, de aanderige Taler af den ypperste Druide, hvis Tab Schyterne endnu begræder, de Tanker om Kierlighed til Fædrenelandet, hvori jeg finder meget af den Persiske Veltalenhed. Jeg fal med det første sende Dig en Tale over Merkur, som for nogle Dage siden er holdet i den Tempel som han har ladet bygge her ved Flodens Brede. Denne Schyter kender de gamle, han kender Grækerne ligesaa vel som Anacharsis, og han taler dog Schytisk ligesom Demosthenes talede Græsk. Skulde vel nogen, Gimer, understaae sig at falde det

det en Fordom, om jeg sagde, at jeg sole-
de en dobbelt Glæde ved at rose disse
Skrifter, ikke allene fordi de fortiene det
men og fordi de er skrevne af Schyter? Jeg
sender alle saadanne Boger til Theone,
og hvad mener Du, hun lærer Schytisk
af dem. Var det ikke artig om du kunde
overtale Alvide til at sette et Forsøg paa,
hvor vidt hun er kommen deri. Alvide
kunde skrive hende til paa Persisk og
Theone svare hende paa Schytisk, de
skulde da ikke bebreide hinanden deres
Feil.

En Ting har jeg endnu at erindre:
Du veed at jeg ønsker at Schyterne kunde
forene Persernes Øyder med deres egne
uden at tage Deel i deres Easter. Bore
Schytinder har altid haft Ord for at
være gode Mødre, flittige og huuslige.
Men saaledes er det ikke nu i Persien.
En rig Riebmands Kone tenker ikke paa
sin Huusholdning, hun kommer aldrig
i Riøffenet, hendes Born opdrages uden
for Huset; hun omgaaes meer med
alle hendes Nabover og fiender dem bedre
end hendes egen Mand og hendes Huus-
Folk.

Folk. Det er sant, hun læser meer, og er mere vittig end mange store Fruer i Schytien, men hvad hælper det at læse meget om sine Pligter, at kunde tale smukt derom, naar man ikke udover dem, og naar man forsømmer de allervigtigste. Hils Alvide, og sig at jeg ikke kan holde det Løfte som jeg har giort, dersom hun ikke er lige saa omhyggelig for sit Huus, som hun er vittig og dydig. Schytien er ikke saa rig og overflodig som Persien, den kan heller aldrig blive det. Naturen selv forbinder vore Mænd til at være arbeidsomme og vore Fruentimmer, til at være huuslige.

4 B r e v .

Oplosningen af de Spørsmåle som Du foregger mig i det 4de, 5te og 6te Brev, kommer an paa en Ting som skal have være Schyterne meget bekient i gamle Dage, men hvorom man siger at de nu har meget vrang Begreb. Du kan vel neppe giette hvad det er. Det er **Wre**. Skulde Schyterne ikke siende **Wre**? vil du svare, hvem siender den da?

da? Er der noget Land i Verden, hvor
Ære søges med mere Iver? Schyterne
svære jo endog ved denne Gud, de agte
den høiere end deres Liv, de har over
hundrede Navne og Titler at betegne den
med, de veed rigtigere at inddelse den og
noiere at udregne alle dens Grader, end
noget andet Folk. De forstaae ved Mi-
ner, Gang, Boieler, Ord og Tegn
paa det noieste at udtrykke den Ære som
en hver tilkommer efter hans Stand.
Ja! Gid de forstod kuns saavel at
maale den efter Fortienneste? Da skulle
Schytien være det lykseligste Land i Ver-
den. Man skulde med en mild Mine,
med et Vinf kunde udrette der hvad man
paa andre Steder ikke kan udrette ved
store Summer. Schyterne har mange
gode Tilboieligheder, de har endnu megen
Følelse af Ære, jeg glæder mig ved at
kunde sige det; Thi meget rige kan de
vel aldrig blive. Dyden er nu omstun-
der for svag til at regere noget Folk, og
Gud bevare dem fra at de nogen Tid
skulle regeres af Frygt alene. Hvad
mangler dem da? Begreb om den Ære
de føle. Naar har de haft dette Be-
greb?

greb? Da vore Cureter, Druider og Barder uden at maale sig med andre i Rang, i Pragt, i Rigdom, ved at undervise Folket og synge Lovsange til Gudernes og Hæsternes Ere havde forhvervet sig saadan en Anseelse at de i Striden kunde adskille tvende Krigshære: Da deres Ansørere, deres Helte, deres Kemper sogte at overgaae hinanden for at vinde de Kranser som de Schytiske Tomfruer gav til den værdigste i blant deres Friere, og for at indbydes til de aarlige Giestebuder som deres Konger holt for dem som gjorde sig bemærkede ved ædle Bedrifter: Da den Vise, Skialderen, Sangeren, Harpeslageren ingen anden Ere forlangede end at blive nevnte med Høiagelse, viiste i Församlingerne, og ærede i deres Gilder. Da understod ingen at foragte en Person som havde gjort sig bekient af nogen ædel Gierning: Da understod ingen at forlange Titler af Egenstaber som han ikke besad, og af Embeder som han ikke forrettede: Da understod ingen at nærme sig til Tronen for at forlange Bærdigheder forend han havde gjort sig bekient i blant Folket ved Fortienester.

tienester. Saadanne behovede ikke at søge, deres egne Gierninger og andres Bidneshyrd talede for dem. De blev kaldede til at hente de fortiente Belonninger, og disse bestod ikke i kostbare Gaver, ikke i Titler som forte til Bekostninger, men i Krandse, i Skiolde som forestillede deres Bedrifter, eller i Tegn som gjorde Personen mere bemærket end hans Klæder. Men den dyrebareste af alle Belonninger, det sikkerste Tegn paa sande Fortienester bestod i Mængden af Tilskuerne som trengede sig frem for at se saadan en Patriot, som fulgte ham fra hans Huus til Thronen og fra Thronen hjem igjen, og i den Nidkierhed hvormed de lange talede i deres Gilder om Patriotens Fortienester og Belonningens Billighed. Da fant man hos vore Digtere de høje og dristige Tanker, de ødle Følelser af Ere, den naturlige og sikre Smag, og den Lethed i at udtrykke sig, som gjorde dem værdige til at besynde Heltenes Bedrifter: da sang man ikke en Bise uden at rose Digteren, man betragtede ikke et Konststykke uden at ære Mesteren, ja mener Du vel at den ringe-

ringeste iblant disse Druider som underviste Folket, blev af dem som han underviste anderledes betragtet end en Fader? Da havde Du ikke haft nødig at byde hundrede Guld Dariker for at faae en til at undervise Din Son. Den beste Drude havde giort det for Halvparten, men han havde krevet Ere af dig til Belønning, og Lydighed og Takt nemmelighed af din Son. Men han hayde ikke giort mange Opvarninger for at nyde den Ere, han havde ikke tenkt som den af hvis Adsfærd du sluttede at han erkiente det for en Lykke at blive en ringe Tiener af saadan en Mand som Du er, han havde troet at Du burde holde Dig selv nok saa lykkelig, fordi du havde fundet saadan en Lærere til din Son som han var. Han skulde derfor ikke have glemt den Erbodighed han var dig skyldig. Han skulde ofte have formanet din Son til at folge sin Faders Erefulde Fodspor; Thi vore Druider regerede deres Discipler ved den samme Drift som de solede selv, ved Ere og ikke ved Frygt.

Dog vil jeg ikke derfor raade Dig til
at forkaste dette fattige og ydmyge Men-
neske, hvis Du ingen anden Alarsag har
end den, at en Mand som har læst mange
tusende Bøbler har lovet at forskaffe Dig en
anden, som Kunis har levet 24 Vintere
og dog alt læst 9999 Bøger. Enkront han
er frygtsom, endskistnt han ikke har den
Frimodighed som vore gamle Druider hav-
de, kan han dog have et ædelt Hjerte og
Følelse af Ere; Vane er ofte sterkere end
Natur og Fornuft. Bores Opdragelße
har i lang Tid været grundet paa Frygt.
Der er desvære mange vanslegtede Fædre
iblant os, som vil at en Lærere skal ansee
det for en uskatterlig Lykke at være en
ringe Tienere af saadanne Mænd; flettes
ham intet uden Frimodighed, den kan Du
give ham selv. Omgaaes ham som en
Ven; thi hvis Du selv vil behandle ham
som en Tienere, gør han Dit Barn til
en Slave. Undre dig ikke saa meget
derover! en Mand som Du maa jo
holde det for en Lykke at kunde have Ven-
ner, Konger selv agte det jo høit at kун-
de finde saadanne iblant deres Undersaat-
ter, og dersom Du ikke finder Venner
iblant

iblant dem som Du selv lønner, hvor
skal Du da finde dem? Dette fattige og nđ-
mige Menneske kan øre Dig igien dersom
han er forstandig og vittig, han kan giør
Din Son værdig til Ere, han kan maa-
stee besynde de Bedrifter, som giør Dig
selv meere Ere end Din Stand, Din
Rang og Dine Klæder. Fortiener han
da ikke dit Vensteb meer end den Foged,
den Skrivere, den Slave, som Du giør
saa meget af? Men for alting spor ham
hvad han vil lære Din Son? fortroe dig
ikke til den Mand som har læst de mange
tusende Bybler, lad Sigur oplede Dig
en. Han tænker som de gamle Druider,
han vil have du skal vælge en som kan
danne Forstanden og Hiertet.

Derved forstaaer han ikke, at Du skal
vælge en som giver sig ud for at Høre,
for at lære Din Son i en fort Tid saa
og saa mange million tusende Ord, som
han enten ikke forstaaer eller om han for-
staaer dem, dog ikke giør ham visere og
bedre, en som lover at give din Son
Skionsomhed, Vittighed, Hukommelse,
gode Tilbaieligheder, endog om han

manglede disse Ting ganske af Naturen,
men en som vil sege at forbædre disse
Egenskaber, saa viit Tiden og Omstæn-
dighederne tillade. Dersom han uden
at kiende og prove Din Søn, lover at
vilde giøre ham til et Bidunder i en fort
Tid, saa tag ham ikke an, han vil be-
drage Dig, og om han i den Tid lært
alle Hieroglypher, forstod at oploose alle
mørke Taler og vidste at tale om alle Træer
fra Cederen til Ysopen, saa var Du dog
bedraget, og det som endnu var værre,
Landet kunde blive bedraget tillige med
Dig. Alt denne Forstanden og Hiertet
er en langt vanskeligere Sag. Ja det
er saa vanskeligt, at den som Sigur ud-
vælger Dig, skal lettere kunde giøre det,
end jeg kan beskrive dig hvori det bestaaer.
Der skal ved Omgang, Venlighed, For-
troelighed, en med Bal og Smag ud-
søgt Læsning og Samtale, og Afverling
i Fornsielser antendes i den unges Hierte
en Lyft til sine Pligter. Deri bestaaer
Vanskeligheden: Naar dette er vundet,
skal den Unge elste Dig, sit Fædreneland
og sine Medborgere med en fornuftig
Kierlighed, han skal giøre alt det som
der

der udkræves til at blive en værdig Son,
Borgere og Menneske Ven, uden Frygt,
uden Twang, uden Kiedsommelighed,
og uden at behøve andre bevægende Grun-
de end de Følelser som Dydens Skønhed
og Ære opvækker. Læreren behøver da
allene at udsøge af de mange Millioner
Bybler nogle af de faa Bøger som handle
om Borgerens Pligter i den Stand hvor-
til Din Son er bestemt: Ved disse Bø-
gers Læsning maae han tænke, og naar
han kan tale fornuftig med dig om disse
Ting, og viser Lyst til at forbedre sin
Kundskab og at udøve den, da er Din
Son lerd i dette Ords rette Forstand
om han og ikke vidste at Hermes Tris-
megistus og Anubis har været til, hvor
mange Caracterer der er i det Egyptiske
Sprog, og hvad hver betyder. Da er
Du, han selv og Fædrenelandet hans
Lærere forbunden.

Da skal han selv søge den sande
Ære; Da skal han øre Videnskaber-
ne og Konsterne efter deres Nytte for
det Allmindelige: Da skal han ved
sine skionsomme Domme give vore

Druider, vore Konstnere den Følelse af Ere og den Frimodighed, som ikke kan bestaae med Foragt, og som alle udvortes Erestegn ikke kan give dem. Da skal vores Merkur ophoie ham i blant dem ved hvis opmunrende Bifald han søger at give Schyterne igien de rette Følelser af Ere, og naar mange saadanne Siele er dannede i Schytien, da skal vi see hvad den sande Ere formaer: da skal vore Druider ikke mere bryste sig af deres lange Skieg, og af deres Selstabbers og Ordener's Elde: Ingen viis skal skamme sig ved sin Ungdom, ingen flittig Arbeider ved sin Armod og ingen Konstner foragtes fordi han ingen Titler har: Da skal vore Druider, vore Kibmænd, vore Konstnere holde sig ørede nok i deres Stand og de skal ikke misunde Din Afkom deres Navne og deres Skiolde. Da skal vi ikke maale vores Magt allene efter Mængden af de Dariker, som der er i Landet. Vi skal med mindre Rigdom udrette mere end andre Folk. Vi skal kisbe store Dienester med Ere. See! hvor meget got saadanne Folk som Du kan giøre med 100 Dariker?, Skeer det

det ikke nu, skal den tilkommende
Slægt ikke kunde giøre det med tre gange
saa meget.

Tal med Alsvide, hun skal sige Dig
hvad der gør en fuldkommen Mands-
Person. Dersom hun kan overtale de
smukke og vittige Schytinder til at for-
agte alle dem, som har saa nedrige Tan-
ker om hendes Kion, at de tro, at de
kan behage det uden virkelige Fortiene-
ster, ved Rang og Klæder alene, da skal
disse Schytinder giøre deres Fædreneland
større Dienester end alle vo're Druider, ja
meer end saadanne Mænd som Du med
deres 100. Darifer.

Det Selskab af Kunstnere, som Du
taler om i Dit fierde Brev, kan og giøre
meget til at forbedre Schyternes Begreb
om Ere, dersom de altid vil folge
den Regel, som Du siger skal findes i
deres Laugs-Artikler, at den der ikke
arbeider for at befordre Menneskenes
sande Lykke skal udelukkes af Lauget,
og at den ikke bør ansees for en Me-
ster i sin Kunst som skammer sig ved

at være sit Navn. Sandelig, dersom disse Folk ikke vil bruge deres Vittighed til at øre andre end dem, som understytte Merkurs ædle Hensigter og føge Schytiens sande Beste, da er de af alle vore Medborgere dem som fortiene mest Ere; Thi skulle de som har Gaver til at øre andre og til at belonne Helte ikke fortiene Ere, hvem skulle da fortiene den?

Jeg kiender af disse Haandverker ikke mere end deres Nytté for Staten, og derfor ønsker jeg at see dem ørede og understyttede ved alle saadanne Indretninger, som kan besordre denne Nytté; Men at giøre For slag til saadanne Indretninger, at domme om Reglerne af Kunsten, er noget som overgaaer min Indsigt, og Du veed at jeg blander mig ikke i Ting som jeg ikke forstaaer. Man siger, at Egypterne har skrevet mange Bynbler fulde om disse Haandverkers Regler, men at de store Kunstnere findes alene i Persien. Vil Du vide noget derom, kan Du selv vælge hvem Du vil raadføre Dig med, Bogerne eller Kunstnerne. Maastee det kunde forbedre Smagen om nogen

nogen af disse Boger blev oversatte paa vores Sprog; Maastke det var endnu bedre om Schyterne svæde sig efter gode Modeler og lærte af Perserne at giøre saadanne Kunst-Stykke som kuns beskrives i Bogerne?

5 B r e v

til

Svar paa det syvende.

Jeg beklager den arme Gridulph, som nu i 5 Vintre har vartet hver Morgen i Forgemakket. Jeg veed, hvor utsalmodig jeg selv var i de 4 Timer jeg stod der og kommer dersor ikke tiere end jeg bliver faldet, eller nogen Pligt udfordrer det. Men den arme Gridulph er jo nod dertil, dersom det ellers er sant hvad han siger, hver Morgen at han er nær ved at doe af Hunger; Og dersom det andet er ogsaa sandt at han er duelig, hvi hielpes han da ikke? Jeg tilstaaer at det flader Schyterne ikke meget vel at rose sig selv, at det meget maa fornindre deres Siele at tigge Belonninger, og at hvor duelig Gridulph end er, kan Ministeren dog ikke tro ham paa hans egne Ord.

C 5

Men

Men er der da ingen som kiender Gridulph? Har han slet ingen Venner eller og har disse maaskee saa meget at forlange for dem selv, at de ikke tor tale et Ord for en trængende Ven og en fortient Landsmand?

Dersom Demok holder Gridulph for dumdristig, fordi han betler om Brod, hvad vilde han da have sagt om de fornemme Tiggere som stod mig i Veien, da Engelen Ituriel indgav mig at søge den ædelmodige Minister for at tale en trængende Bens Sag. Hvad mener Du vel deres Eren্দe var? at søge den Ere som Du siger Perserne har ingen Begreb om. Ligesom Gridulph sagde at han maatte døe af Hunger, dersom han ikke fik Brod, saa forsikrede disse at de maatte døe af Skam, dersom de ikke fik den Ere de søgte; Thi anden havde de ikke, og deres store bevægende Grund var den, at de nu i saa mange Aar havde ført Titler af Embeder hvorved der var intet at forrette. Jeg kan ikke beskrive Dig hvor meget jeg forstørredes over denne Dumdristighed, og hvor meget jeg tillige forunder-

drede mig over den Kold sindighed og Taal-
 modighed, hvormed Ministeren anhørte
 deres Begieringer og Klagemaal. Lige-
 som de udsadelige Guder ikke fortornes
 naar vi mene, at vi dyrke dem ved at
 fremlegge i lange og kunstige Bonner alle
 de daarlige Onsker som ligge skulte i vo-
 res forfængelige Hierter, saa ansaae og
 denne fromme Mand deres Bonner som
 et Beviis paa deres Tilliid; Jeg kunde
 læse af hans Ansigt at han beklagede dem
 i sit Herte og at det giorde ham inderlig
 Ont at han ikke funde Ere dem paa den
 Maade, som han ønskede, ved at rose dem
 af nogen ypperlig Gave. For at giore
 dem nogen Fornoelse fremkaldede han fra
 den yderste Ende af Salen en Kunstnere
 og viste dem hans Mester-Stykke. De
 roste det alle fordi Ministeren roste det,
 men ingen værdigede at see til Kunstneren,
 og vil Du tro at jeg kunde læse af deres
 Dine og Miner, at ingen gav Algt derpaa
 og at de alle med en stor Utaalmodighed
 ventede Svar paa deres vigtige Ansøgning?

Men for at komme til Gridulph
 igien, hvorfaf kommer det da at saa man-
 ge

ge Forældre sætte deres Born til Bogen
at de ikke alle kan faae Embeder? Kom-
mer det ikke deraf at man holder det for
den eneste Vej til at faae Ere? Deraf
at Kunsterne, at de nyttigste Forretninger
i Livet er foragtede? Thi dersom de
gjorde Rigdom, Bequemmelighed og Fri-
hed til deres Maal, var jo alle disse Ting
lettere at faae i en anden Stand. Skal
da Misbrug af den Edelste af alle Hier-
tets Følelser af Eren giøre Schyterne
saa ulykkelige, at nogle skal dø af Hun-
ger, fordi de af Forsængelighed har for-
sømt at lære det, hvorved de kan forsiene
deres Brod, andre døe af Skam fordi
de torste efter en Ere, som de ikke veed
at forskaffe dem selv, og nogle af de faa
Fortiente hvilket endnu er det værste,
mangle Brod og Ere, fordi de enten ikke
har Dumdriftighed nok til at rose dem
selv som Gridulph, eller kiende den san-
de Ere for vel til at tigge den som andre?

Dersom Demok er af Stand, skal
hans Exempel giøre Nytte. Demok
skulle være af Stand, siger Du, og sætte
sem af sine Sonner til Handelen og
Kun-

Kunsterne og kuns opofre en til Mu-
serne? Ja giore ikke Tyrierne og
Phoenicerne det samme? Mener Du at
disse er mindre ædle end Schyterne, for-
di den ældste Son alene beholder Fæde-
rens Navn og Stam-Gods for dermed
at tiene Staten, og fordi de andre træde
tilbage i Borger-Standen for at giore
Bidensfaberne, Kunsterne og Handelen
Ære, og for at samle Midler til at oprette et
nyt Stam-Gods for deres Efterkommere?
Mener Du at Ære uddser i disse Linier,
fordi de lade deres Adelskab hvile saa
længe indtil de har samlet Midler til at
understytte det? Nei, i et Land hvor alle
Stænder æres, hvor hver Stand har sin
egen Ære og tragter ikke efter en andens,
der kan Læreren, Kibmanden og Kunst-
neren tænke ligesaa ædel som Krigsmän-
den og Landmanden: Tænke ikke Tyrier-
ne saa? Skulle Du ikke tro at deres
Kibmænd var alle ædle? og dog misun-
der ingen af dem de Upperlige i Landet
deres Rang. Hos Schyterne verimod
vil endog Trælle være Herrer.

Schyterne har jo dog længe fient
Rigdom. Deres Edle holde det ikke
for

for Skam at have Venge; Men siig mig,
 hvori skal de sætte deres Formue? Hvil-
 ket er meest anstændigt for en ædel Schn-
 ter, at handle med Korn og Qvæg, at
 lade drive aarlig saa mange Øren til Ty-
 rus, eller at handle paa Persepolis, paa
 Ophir med Guld, Edel-Stene og Sil-
 ke? Men jeg veed at Ere grunder sig paa
 de almindelige Domme, og at disse er
 sterkere end Formuften, ja undertiden ster-
 kere end Regieringen.

En gammel og stor Konge af Per-
 sien gav en Lov at de Edles Sonner fun-
 de handle paa Søen uden at tage deres
 Adelskab; Men de har indtil denne Dag
 heller vildet være Munke. Naar Du for-
 tæller dette til dem af Dine Landsmænd,
 som hader Perserne, hvor vil de da ikke
 lee? Lad dem kuns giøre det; Thi Per-
 sernes Daarlighed fortiener sandelig at
 helees. Men naar de har udleet, siig
 dem da, at i Persien arver den ældste
 Son alt Godset for at være i Stand til
 at vedligeholde Familiens Ere, og for
 at tiene Kongen ved Hoffet eller i Krigs-
 hæren. De andre blive Munke for-
 di

di de ikke vil handle eller arbeide. Spør
Dine Landsmænd om de kan og om de vil
giøre det samme?

Teg er vis paa at ligesaa mange
vil lee af det Forstag som Demok gør
at sælge Embeder, saasnart de faae at
høre at dette og er brugeligt i Persien;
Thi den Gave at lee er givet os til man-
ge Ting. Med den oplive vi jo vor
Skue-Plads, og forsvare os imod dem
som vil forbedre os; Med den belonne
vi vore Narre og bestiemme vore Vise.
Men ingen vil lee meer end de, som selv
gierne købte Embeder, og som i Mangel
af alle personlige Fortjenester maatte on-
ske at de var til Fals. Siiig disse, at til
saadanne Folk sælge Perserne ikke Embe-
der, ikke engang Titlerne deraf. De sæl-
ge kuns saadanne Embeder hvortil der
ikke behoves meer end almindelige Ga-
ver, som udkræve meer Erfarenhed end
Bidenstab og Vittighed. Denne Erfa-
renhed kan en Fader, naar Betieningen
er arvelig, bedre give sin Son, om og
denne kuns havde maadelig Forstand,
end den Vittigste kan forstaffe sig den selv,
naar

naar han i et uvist Haab enten driver Tiden
bort, eller spilder den paa mange Ting
som er umyttige i det Embede som han
ved en Hændelse omsider faaer, et Embede
som han maastee mindst havde ventet,
og hvortil han altsaa med de beste Gaver
i nogle Aar maa være usikket. Denne
Indretning har dersor ikke alene den Nytt-
te, at saadanne Embeder blive bedre for-
synede, men og den, at Familierne ikke
saa let forarmes og forode deres Gods,
at ikke saa mange af et forsængeligt Haab
søge at forlade deres Stand, og blive
dem selv og Landet til Byrde. Der bli-
ver endda Betieninger nok tilbage for de
faa, som Naturen har udrustet med nogen
besynderlig Gave til oplyse, fornse og
forbedre deres Medborgere, og som der-
for kan synes berettigede til at underholdes
af Selskabet.

Ingen er mere at beklage end de
som bygge deres Lykke alene paa Embeder
naar de bedrages i deres Haab. Du kan
ikke tro hvor meget jeg yntes over de un-
ge Schniter som i denne Tanke aarlig reise
til Staden. De foragte Kunsterne og
bryste

bryste sig af Videnskaber som sielden giore dem visere, bedre eller nyttigere. De glæde sig over deres Frihed, ligesom en Slave i det Dieblik, da han kaster Alaget af sig for at flye af en haard Herres Tieneste, uden at betanke, at han snart maa give sig i Tieneste hos en anden, dersom han ikke vil dse af Hunger. De fleste maa paataage dem Tieneres Skikkelse for at lære andre de fri Kunster paa samme Maade som de har lært dem selv, med Svobben, og der er funs faa Herrer, der byder dem 100 Dariker for deres Image som Du. Mange belonne ofte de Slaver som bryste sig af deres snorede Klæder bedre for deres blinde Lydighed, end disse ydmynge Tienere som ikke har anden Fortieneste end at have underviist deres Born. Naar de omsider efter at have levet mange Aar i Armod, Foragt og Trældom, blive Druider (thi dette er jo deres Haab?) Skulle de da vel have Vittighed, Lyst, Smag og Hoihiertighed nok til at give Schyterne den Kierlighed til Dyden og den Følelse af Ere, som alene kan giore gode Borgere? og hvor mange er der ei som ikke engang

D

kan

kan bringe det saa viit? Men mener Du at dette skulle komme alene deraf, at de Personer som aarlig lade sig indskrive for at soge Embeder er flere end Tallet paa de Embeder som aarlig bortgives. Jeg har hørt Personernes Tal beregne til 200. Man siger at der doer henved 80 Lærere hvert Aar, og at der er ligesaa mange smaa Bestieninger som ikke maa gives til andre saa længe der er Druider som soge dem; der bliver da 40 tilbage, og naar Du regner alle vore Dommere, som jo og bor være kyndige og oplyste, mener Du da ikke at der snarere skulle være Mangel paa Personer? Men, kiere Landsmand! mon der ikke skulle have været nogen Feil i vores Undervisning og Opdragelse, som har giort vore unge Druider ubeqvemme til mange Forretninger, til hvilke de dog burde være mere stikkede end andre? Jeg slutter det deraf, at jeg seer med stor Fornøjelse deres Skiebne blive daglig bedre ligesom de blive mere oplyste. Du forlanger jo ikke at jeg skal forskrive Dig en Lærere til Din Son fra Egypten? Du maa alt-saa troe at der kan findes iblant Schytere-ne dem som er beqvemme nok dertil.

Det

Det lader og som Du ikke var ganske uvillig til at troe hvad Sigur siger, at Du hør selv omgaaes Læreren som Din Ven og at Dit Barn hør elſke ham som sin Fader; hvis saa er, agter og belønner Du ham vel og meer end Din Tie-ner? Saaledes tænkte ikke for nogle Tider saadanne Mænd som Du, og maaſkee det var mere Lærernes end deres Skyld?

6 B r e v.

Hvorfor spør Du mig om det, som Du kender selv saa vel, og som ingen kan beskrive uden for dem som kende det. Kunde vi af Beskrivelser og af Boger lære dem som ingen Tunge har hvad født er, dem som ingen Dine har hvad Farve er, og dem som ingen Øren har hvad Lyden er, da skulde baade Du og jeg skrive lige saa mange Boger som andre om Smagen.

Spor Alvide, hvor hun har lært at pynte sig saa vel, at trefte denne lykkelige Blanding af Farver i sine Baand, som behager Diet uden at trette det,

disse ædle Miner, dette yndige og indtagende Væsen, som viser Wittighed, Forstand, Fromhed og Ufkyldighed og hvorved hun behager alle uden at giøre sig nær saa megen Umage deraf som Clarice, der fruser og Maler alle sine Baand efter Regler, som gaaer, staaer, sidder og slaaer med Bistten efter Taktten. Mener Du at hun vil giøre som denne, vise Dig til den Bog som en Dantsemester har lagt paa hendes Matbord, og som handler om den Konst regelmæssig at gaae, regelmæssig at staae, og regelmæssig at giøre en Reverenz?

De Konstnere, som Du taler om i Dit fierde Brev, hvoraf mon de have deres Smag? Af Egypternes Bybler eller af Persernes Mesterstykker? Du kender Perser som i Videnskaberne har bragt det ligesaa viit som hine i Konsterne, Du har læst deres Skrifter, Du har omgaaet med dem, Du har sunde Begreb om alle de Ting Du taler om, Du kender Verden, Du kender det menneskelige Hierte, dit eget føler Dydens Skønheder, anden Tænke- og Tale-Konst

Konſt havde ikke Homer. Siig i det Schytiske Sprog hvad Du tænker og hvad Du føler, men giv noieagt paa om Ordene ogsaa altid svare til dine Tankeſ Bærdighed og til dit Hierteres Foleſſer. Skriv saa for Dine Lands-Mænd, og Du skal give dem et bedre Begreb om Smagen, end om Du oversatte alt det som den store Græker Aristoteles har skrevet om Tale-Konſten.

Naar Smagen først begynder at dannes hos et Folk, maa der være nogle som bilde ſig ind at de er kommen til Fuldkommenhed, endſtiant de endnu er langt deraf. Saaledes er det for hundrede Aar siden gaaet mange i Persien, og saaledes gaaer det endnu mange i Egypten. Det vil altsaa uden Twil gaae lige saa til hos os. Sprogets Mangler kan ofte være Skyld i disse Ufuldkommeheder. Og Smagen kan derfor umuelig forbedres, dersom der ikke er nogle som har Indſigt og Driftighed nok til at domme om nye Skrifter uden Persons Anſeelse. Du ſeer let, at disse maae forſtaae det Schytiske Sprog ſaa vel som

det er mueligt at forstaae noget Sprog,
det er at sige som deres Moders Maal,
det maae altsaa være lærde Schyter.
En Perser eller Egypter er ikke engang i
Stand til at domme saa vel om det Schyt-
tiske som Du eller jeg kan domme om det
Persiske eller Egyptiske; Thi disse
Sprog er dannede, vi har fra Barns
Been af læst mange Boger deri, vi tale
og skrive dem, men det gør jo ikke Per-
serne og Egypterne, ikke engang de, som
høe her i Landet. Saadanne Dommere
maa desuden være upartiske, de maa ei-
giore det til en Regel at ikke rose uden
deres Landsmænd og deres Tilhengere.
De maa unde andre i det mindste noget
af den Frihed som de tilegne sig selv til
at domme et heelt Folk. De maae have
Frihed til at skrive, men deres Frihed
og Myndighed bor ikke være grundet paa
andet end paa deres Fortienester og paa
deres Beskedenhed. Naar der i Schyt-
tien var nogle Personer som havde givet
Prover af, at de besad disse Egenskaber,
burde vi da ikke agte dem, endskont de ikke
havde Titler, endskont de ikke altid roste
os selv, endskont de ikke havde man-
ge

ge store Venner, og endskjont de under-
tiden tog sig den Frihed at laste dem
iblant vore Druider som havde længere
Skieg end de? Skulde vi taale at nogle
af vore Medborgeres Had og Avindshyge
formørkede deres Fortienester og skilte
dem ved den Noes og Belonning som
tilkom dem? Søg mig Dine Tanker
herom; Thi Du maae og tillade mig
at spørge om noget. Søg mig, om
jeg tager Feil dersom jeg troer at vi
ikke har haft et Selskab i Schytien
der har været mere skiftet til at forbære
Smagen end de som har skrevet
de Efterretninger om nye Boger,
som til en ubodelig Skade for Vi-
denskaberne igien har ophørt; Tager
jeg Feil dersom jeg troer at vi har in-
tet bedre Beviis paa at Schyterne be-
hove at blive fuldkommere, og at de kan
blive det? men er det for meget, maaske,
om jeg tænker tillige at de aldrig blive
det, dersom disse oplyste og nidskire
Lands-Mænd ikke understyttes for at frem-
ture i deres ædle Foretagende?

Forlad mig at jeg ikke kan svare
paa de Spørsmaal som Du gior mig om
Smagens Forbedring, forend Du først
har svaret mig paa dette. Dersom Du
troer at jeg har Ret, dersom Du tænker
at mine Ønsker er billige, skal jeg sige
Dig, hvorledes jeg mener at de kan op-
fyldes.

Jeg har læst det Brev som Du har
skrevet paa Persisk til en Schytisk Dig-
teres Roes; Jeg tænkte om Dit Brev
det samme som om hans Sang, at begge
giorde Schyterne Ere. Jeg ventede
at høre baade Perser, Egypter og Schy-
ters Tale længe om denne Digtere for at
opmunstre ham til flere Sange. Men
jeg hørte kunns faae tale derom, og nogle
lafstede ham for at vise at de kunde see
saadanne Feil som Du ikke havde merket.
Dersom Dine Landsmænd skrev flere saa-
danne Sange og flere saadanne Breve,
skulle Perserne og Egypterne omsider troe
at Schyterne kiende Smagen. Ja de
skulle sandelig troe det, men skulle de
dersfor og altid sige det?

Du veed jeg plages ikke af Dadle-Syge. Jeg roser heller end jeg Easter; Men jeg gior ingen af Delene af Ere- eller Vinde-Lyst. Engang falt det mig ind at forsvere en Setning som jeg troede var viktig og som en anden havde negtet; En anden Gang falt jeg paa at rose en Mand som havde Fortienester, og som en anden havde lastet. Der kom en Mand til i det samme (jeg veed ikke hvad Landsmand han var), han sagde med en myndig Tone, at han undrede sig over at jeg, som endnu ikke havde skrevet to tusend Bybler fulde torde domme om Smagen; At jeg understod mig at tale om Folk som havde den Ere at være hans gode Venner, og om Bo- ger som han allene var berettiget til at domme om. Hvad mener du jeg skulle have svaret ham? Skulle jeg have spurt hvor mange eller hvor gode Bybler han selv har skrevet? Skulle jeg have forlangt at see hans Monopole, og undersøgt, om han havde faaet det af Mu- serne eller skrevet det selv? eller skulle jeg have givet ham Tid til at betenke sig?

Denne Gang vil jeg lade ham tale
 allene. Jeg vil vise ham Dit Brev, og
 uden at sige et Ord spørge ham, om han
 mener at Smagen, som Du siger, forbe-
 dres, naar de der torde angribe Fordom-
 mene, ikke blive undertrykte af Avind
 eller af Myndighed; Maar den best
 opdragne Deel af Landets Beboere
 tager Deel i det der forfremmer de-
 res Leve-Alders og deres Fædre-
 lands Ere, og vil den vel og opmun-
 tres den, der synes dygtig til at virke
 dette; Maar ikke Sielene ere saa
 svage at det fremmede roses blot for-
 di det er Fremmed; naar en saa
 skarp, som rigtig, som fin, som vel-
 anstændig Critik noder den nem der
 vilde læses at et heelt Folk
 Jeg vil ikke gaa videre, han skulle ellers
 troe, at Du og vilde forestrive en Kunstdomme-
 rere Lov. Du veed jo at mange
 har ingen anden Lov end den: Lad os
 forbedre vore Vilkaar og ødelegge
 alle de andre: En Regel som de har
 tilfelles med de Persiske Munke-Or-
 dener.

Men hvor skulle det fornsie mig,
 om jeg funde høre ham rose Dig, skulle
 det endog skee paa min Bekostning.
 Jeg vilde da troe han havde Smag, jeg
 vilde holde ham berettiget til at dømme
 om Smagen, men jeg vilde i sær ansee
 det for en onskelig Leilighed til at vise
 Dig at jeg ikke er misundelig, og at jeg
 med megen Hengivenhed er

Din

oprigtige Ven.

P. S. Her det og til Smagen at
 funde slutte et Brev saaledes?
 Hvad mon Aristoteles siger
 derom?

7 B r e v.

Du skiemter med vor Alders Forder-
 velse. Af! gid den bestod ikke i
 andet end deri: at Ungdommen taler i
 Selfskaber; at Bøgerne formeres; at
 Læsning holdes for en tilladelig Tids-
 fordriiv for Fruentimret; at begge Kion
 ud

udgiøre et Selskab; at man kan troe,
 at de kunde tale om andet end om
 Kierlighed; at man regner Maaltidet
 for det mindst væsentlige i Selskabet;
 at man ikke mere slutter Venkaber med
 Pale-Kanden i Haanden; At vi ikke
 mere høre Pumphoser og Fruentimret
 lange Klojels Klæder! - - bestod vores
 Alders Fordervelse ikke i andet, jeg vil-
 de da stemte dristig med alt det gamle,
 jeg vilde understaae mig at falde det
 en Fordom at rose de gamle Tider frem
 for de nye.

Men hvor meget udkræves der ik-
 ke til at overregne begge Tiders Forhold,
 at maale os med vore Fædre og med
 Fremmede, at holde Fordeelene og Mang-
 lene paa begge Sider mod hinanden, at
 domme om begges Indsynsdelse paa Sta-
 tens sande Beste, at see hvorvit det On-
 de i dette usuldkomne Liv lader sig skille
 fra det Gode, i hvad Tilfælde de beste
 Ting kan være skadelige for den Misbrug
 som er uadsiktelig fra dem. Naar et Go-
 de ikke kan haues uden, et andets For-
 liis, en Pligt ikke opfyldes uden en andens
 Over-

Overtrædelse, hvor meget udfordres da ikke til at kunde domme med Bisched, hvad der bør vælges, og hvad der bør opofres?

Jeg skielver, naar jeg betænker, hvor mange Ting der bør overvejes af dem, som arbeide paa nogen Forandring i et Folkes Love og Sæder. Jeg frygter selv ved hvort Ord jeg taler til Schyterne, ikke for de mægtiges Ugunst, ikke for Fremmedes Domme, ikke for mine Landsmænds Brede, men for Enge- len Ituriel. Dog, han kiender mit Hierte, han veed at jeg heller vilde døe en Misdaederes Død end have Deel i nogen Tanke, som kunde fordærve Schyternes Sæder og styrke dem i nogen af de Laster, hvorfor han vilde straffe Persepolis.

Men Perserne har jo og været dydige! der har været en Tid, da de elskede deres Ere og Pligter mere end Rigdom og Overflodighed; da gode Sæder gielte mere hos dem end nu de beste Love; da et lidet og fattigt Folk var mægtigt nok til at undertvinge hele Asien; da de skien- kede

fede de undervungne deres Frihed,
 deres Love og deres Gods; da Sei-
 erherren blev af de Overvundne an-
 seet som befriere; Da Noisomhed giorde
 at de aldrig oposrede enten Menneskets
 eller Borgerens Pligter for Egennytte
 og beholt endda meere tilovers for det
 Almindelige end nu, da de er rigere; da
 Regieringen var grundet paa Tillid imel-
 lem Regenten og Folket; da deres Kon-
 ger talede som Fædre i de Forsamlinger,
 hvortil de indbød de Eldste og Viiseste i
 Landet for at raadfores af dem; da Er-
 lighed var det ene Kions, og Erbærhed
 det andets Prydelse. Men naar var
 dette? Jeg frygter for at sige det. Det
 var da Perserne endnu ikke vare saa vit-
 tige, saa konstige, saa rige, saa belevne
 som de er nu.

Skulle det Onde og det Gode væ-
 re saa uadskilleligt i Verden? Skulle man
 ikke funde forandre eller forbedre noget
 i de gamle Sæder uden at opføre det dy-
 rebareste af alting som er Dydens? Skul-
 le det være sandt hvad Zoroaster siger
 i den 5 Bog 6 Cap. om Lovene; at der
 er

er meget vundet i Henseende til Sæderne ved at holde over de gamle Sædvaner; at de fordervede Folk norden udrette store Ting; at det ikke er dem som har stiftet Selstaber, bygt Bner, givet Love, og at de derimod som havde enfoldige og strænge Sæder har giort de fleste Stiftelser. At fore Menneskene tilbage til de gammels GrundRegler, skulde det, som han siger, gemeensligen være det samme som at føre dem til Dydien? Skulle vi maastee staa paa Spidsen af dette brakke Field, hvorfra han siger at man glider uformert ned i Fordervelsens Afgrund, og hvoraf det skal være saa vanskeligt om ikke reent umueligt at klavre op igien! Skulle vi, min Ven! see vore Medborgere i denne Fare og ikke advare dem? Skulle vi endog raade dem til at hæste til deres egen Fordervelse?

Naar jeg læser den Sammenligning som en af vores viseste Druider har giort imellem vores Fædres og vores Levemaade i hans skionsomme og gründige Overslag paa Schytiens naturlige og

og borgerslige Formue til at giore sine Indbyggere lykkelige, bestyrkes jeg meere og meere i den Mening som Zoroaster har haft, en Mening som er grundet paa alle Tiders og alle Nationers Erfarenhed og paa vore hellige Boger selv: At Overdaadighed er Alarsag til det meste Onde der er i Verden, og at naar man vil indfore Konster, Videnskab, Rigdom, og Overflodighed hos et Folk, kan man ikke bruge Forsigtighed nok for at forebygge de Laster som gemeenlig pleie at indsnige sig med disse Ting, og som giore Menneskene tusende gange meere ulykkelige end den Enfoldighed og Armod, hvori vore Fædre levede. Vilde vore Druider tænke som denne Mand, og vore Stats- og Lovkyndige som Zoroaster, da skulle vi see, at Menneskets og Borgerens Pligter, at det Livs og det tilkommendes sande Lyksalighed er bygt paa en og den samme Grund. En Sandhed som er af den yderste Vigtighed, men som vore Lovkyndige og vore Druider, om jeg tor sige det, sielden indsee, og derfor ofte modsige hinanden, ja ofte fører Menneskene langt

Langt fra det Maal hvortil de dog begge
sigte.

Jeg anseer Overdaadighed som en
Kilde til det meste Onde der er i Ver-
den; ja jeg blues ikke ved at sige det
paa en Tid, da jeg veed at alle Lande
er opfyldte med Skrifter hvori den und-
skyldes; men det har jo aldrig manglet
paa dem, som forsvare herskende Daarlig-
heder. Jeg har derfor læst med For-
noielse hvad hin Druide, hvad den
Menneske-Ben, hvis Grund-Rigler den
Egyptiske Druide har giott Schyter-
ne bekjendt, og hvad en af vore ødle
og haabefulde unge Schyter har spre-
vet derom. Engelen forbyde, at an-
dre Lærdomme nogen Tid skulle faae
Indpas i Schytien. De som laste O-
verdaadighed, laste dog gemeenlig funs-
den, som begaaes i fremmede Bahre,
der ikke kan betales med Indenlandskø;
de betragte den alene saavidt den forme-
rer eller formindsker Rigdommene, og
ikke saavidt den forbedrer eller fordærver
Sæderne, formindsker Indbyggernes
Tal, formerer deres Trang og Misfor-
noielse

nsielse og formindsker deres Midtierhed
for det almindelige; og disse Virkninger
har dog Overdaadighed, naar den stiger
for høit, om og en Stat laae adskilt fra
alle andre og forbrugte intet af fremme-
de Bahre. Jeg undrer mig over, at
man anseer Konsterne som et Middel til
at nære det overflodige Aantal af Men-
nesker, paa en Tid da man i alle Lande
flager over Mangel af Alderdyrkere, og
da de fleste Nationer har ikke alene store
Colonier, men og øde Provinser. Kon-
sterne er et bequemt Middel til at fornsie
Menneskerne, og til at give dem Smag,
Bittighed, og Bequemmelighed, men
de ere sielden et Middel til at formere
dem. En maadelig Brug deraf tiener til
at formilde Sæderne, formere Livets For-
nsiesser og til at dæme den Smag hvor-
ved Sandheden og Dyden giøres beha-
gelige og saae nye Indigheder. Men
dersom Bequemmelighederne alt for me-
get formeres; dersom man vennes til at
finde Smag i de Forandringer, som
ikke fornsie uden fordi de er nye, usædvan-
lige, og fordi Moden besaler dem, da
svækkes Sindets Styrke; da blive vi
fei-

feige Slaver af vores egne Sandser og
 Indbildninger, og af andres Domme; da
 lære vi at forlange saa meget for os
 selv, at vores Begierligheder ofte maae
 komme i Strid med vores Pligter; da
 beholde vi intet tilovers for det Allmin-
 delige. Vi oposstre endog de helligste
 Pligter, for at forstaffe os saadanne
 Ting som ikke fornoie os mere saasmart
 vi myde dem. Vores Begierligheder gaae
 til sidst over alle Grendser, og jo mere de
 opfyldes, des mere voxer vores Ulyksalig-
 hed; Thi vi vennes til at sætte den
 aldrig i de Ting som vi har eller let
 kunde faae, men i de Ting som vi ikke har,
 som er rare, usædvanlige og vanskelige
 at bekomme. Vi undertrykke vores
 Medborgere for at leve af deres Sveed,
 og disses Vilkaar blive daglig slettere,
 baade fordi vi berove dem det Nødvend-
 dige for at mette vores Indbildning, og
 fordi de misunde os vores efter Anseende
 tilvoxende Lykke, og stode sig over den
 udvortes Ullighed, uden at betænke, at
 vores sande Lyksalighed formindskes i
 samme Forhold som deres. Enhver
 trægter efter en høiere Stand i Haab

at blive lykkeligere; Bonden kan ikke mere nære dem alle, og ingen vil gaae tilbage. De høiere Stænder syne Egtesstanden, fordi de ikke kan opfode deres Born efter deres Nang, og Bonden giftet sig ikke fordi han ei har Brød til dem: Det skader ikke siger man, at Øderen forarmes, han opholder hele Slegter; men hvor tager han det fra, som han giver dem? han arbeider jo ikke selv? det gaaer til sidst fra Bonden, og naar Øderne blive mange, og de Slegter som de opholde ogsaa mange, maa jo Bonden til sidst ikke kunde føde dem uden at blive elendig selv, Algerdyrkernes Tal maa tage af og hvem skal da give Øderen det hvormed han kan føde Kunsterne? Hans Born blive meget sjeldent Bonder, de blive før Tiggere, Dagdrevere, og det som endnu er værre, Mennesker som nære sig af deres egne og af andres Daarligheder og Easter. Sindet taber ikke alene den Styrke, som er grundet paa Moisomhed, og som alene kan giøre det bekvemt til at øve store Dyder, men det taber endog Folelsen af den sande Ere. Naar man kan giøre sig bimerket

ket nok med en Fløiess Kiol, og ikke tie-
ner sit Fæderneland og sine Medborgere
uden for at komme til at bære den, da
er den menneskelige Natur allerede me-
get forringet; og om man end i denne
Hensigt gjorde Ting som var andre me-
get myttige, hvilket dog sielden skeer, var
man dog selv langt fra det, hvori baade
vore hellige Boger og Fornuftens selv si-
ger os, at et fornuftig Basens sande Ful-
kommenhed bestaaer. Skulle denne
Tænkemaade nogen Tid blive almindelig
hos Schyterne, da vilde jeg onspe, at de
aldrig havde kient Kunsterne.

Mig synes at man ikke kan læse en
Historie eller Beskrivelse af noget Folk i
Verden, uden at see overalt disse forskræf-
felige Godspor af en tilligemed Kunster og
Bidenskaber tilvoxende Overdaadighed;
og da Schyterne ikke har meget store na-
turlige Rigdomme, og Vinstibeligheden
aledede er bragt saa vidt hos andre Folk,
at vi ikke let kan tage Mæringen fra dem,
vilde Overdaadigheden endnu have skræf-
feligere Folger hos os, dersom den gif saa
vidt som hos andre.

Du kan ikke troe, hvor meget disse Betragtninger øengste mig, naar jeg tænker paa den ædle Midkierhed som mange af mine Landsmand vise for at forbedre sig. Jeg frygter tids, at meget af det som baade De og Du og jeg ansee for en Forbedring, skal være et Skrit til Fordervelse. Jeg seer en Middelstand imellem den ensfoldige og naturlige hvori vore Fædre levede, og den alt for kunstige hvori jeg fandt Perserne : En Tilstand hvori Dyden understottes ved Ere, Kunst forenes med Naturen og Vittighed med Uskyldighed. Denne Tilstand onskede jeg Schyterne, men hvor vanskeligt er det ikke at bestemme den; Det er en Sag som fortiener alle redelige og retskafne Menneskers Undersøgning, men ak! den er dessværre unyttig i den største Deel af den beboede Verden, hvoraf Frygt regerer den største, Ere en liden, og Dyden den allermindste Deel. De Folk som engang er gaaet over Maadeligheds Grænser, kan ikke gaae tilbage. Men Troglodyterne og Schyterne, disse Folk, hvilke, som Du selv tilstaar, er mindst fordervede af alle, skulle de ikke

under en Anforere som Merkur, hvis
Venner er Menneske - Venner, funde
finde denne Middelwei? Skulle det ikke
være mueligt at bygge den almindelige
Velstand paa saadan en Grund at de sil-
digste Efterkommere kunde nyde den Lyk-
salighed som en Foreening imellem Dyd
og Ere, Natur og Kunst, Vittighed
og Utskyldighed tilveiebringer, en Lyksalig-
hed som fast alle andre Folk i Verden
ikke har kiendt uden for en meget kort
Tid.

Hvor meget ønskede jeg ikke, at en
Druide som af vore hellige Bøger har
lært at elße sine Lige, en Viis, en
Løvgivere som havde Zoroasters Aland,
vilde forene deres Indsigt for at udfinde
disse Grunde; thi dette veed jeg af lang
Eftertanke og af alle Nationers Erfaren-
hed at Videnskaber, Kunster, Vittighed,
Rigdom, Magt og Overflodighed forøge
ikke Menneskets Lyksalighed, uden saa-
vit de har Dyden og den sande Ere til
Grundvold; men hvad Midlerne angaaer,
hvorved disse tilveiebringes, da er der
endnu for alle Nationer meget tilbage

at opfinde i en Videnskab, som, endskient den er den vigtigste af alle, dog altid har været meest forsvært.

En vitloftig Afhandling derom vilde fore mig langt over Grændserne af et Brev; jeg vil forsøge, om jeg fortelig kan sammendrage nogle af de fornemmeste Midler til at trefse den Middelstand hvor i Lyksalighed findes, og til at stifte den Forening imellem det Gode i Schyternes og Persernes Sæder, som jeg ønskede.

Ære forenes med Dyden, naar man sætter sin Ære i sine Medborgeres Kierlighed, men mere i Efterkommernes end i den nærværende Alders, mere i nogle saa Bises end i Mængdens Domme; naar man viser fortiente Folk en personlig Hoiagtelse, som ikke forleder dem til at forlade deres Stand; naar man opfinder saadanne Æres-Tegn, som ikke behøve at understyttes ved Rigdom og Pragt; naar man ikke tillader Folk at soge Æren uden ved at vise sig værdige dertil; naar man uddeles den mere efter de almindelige Domme
end

end efter Undest; naar de Store beære
Bidenfaberne, Handelen og Kunsterne
med deres egen Flid og Opmerksomhed
og derved dempe den Misundelse, Rang-
syge og Lyst til at forlade sin Stand,
som maa ytre sig hos de ringere Stæn-
der, dersom de hoiere undsee sig ved de-
res Forretninger; naar man ikke taaler
at Rigdom og Stand misbruges til at
undskylde Laster og giøre dem til Morder;
naar man i Undervisningen og Opdra-
gelsen søger at oplyse de Unge om Bor-
gerens Pligter, at udrydde skadelige
Fordomme, og at venne Menneskene til
at agte mere det sande, det gode og det
nyttige end det store, det smukke og det
usædvanlige.

Kunsten forenes med Naturen,
naar man ikke søger uden saadanne Be-
quemmeligheder, som passe sig til Luf-
tens og Landets Bestaffenhed; som kan
vøxe eller forarbeides i Landet, eller i det
mindste tilverles for egne Bahre; som er
grundede ikke saa meget paa Indbildung
og Bane, som paa en naturlig Fornøiel-
se; som nydes med Maade og saaledes

at de ikke giore Folk fielne, dorste, feige og ubeqvemme til Arbeide og alvorlige Forretninger; naar der er et tilberlig Forhold imellem alle Staender, og den ringeste Arbeidere nyder sin Deel i den almindelige Belstand; naar de Mægtige ikke drive Pragten saa vit, at de maa gisre Mængden til Trælle eller berove den det fornødne; naar det er storre Ere for Middelstanden at vinde og eie Rigdomme end at forsøde dem; naar den Orkesloses Overdaadighed giøres foragtelig, og Arbeidernes Farvelighed øres; Naar Lovene give alle saa stor Frihed til at arbeide og fortiene, at ingen kan være fattig uden af Ladhed; Naar alle ørlige Forretninger holdes i Priis og alle lære en Handtering, hvorved de i Nødsfald kunde fortiene deres Brod; Naar man ved Opdragelsen venne de Unge til at finde haade nyde Beqvemmelighed og til at undvære den; og naar man venner dem til at agte det sindrige, det naturlige, det smukke og det forlystende mere end det kostbare, det rare, det ny og det fremmede.

Vittighed forenes med Uskyldighed; Naar man tillader alle Folk unge og gamle al den Frihed som ikke strider mod Pligterne, men derimod har den strengeste Opsigt som mueligt er over Sæderne; Naar man søger mere at forbedre Folk ved Overbevisning end ved Tvang, mere at forebygge Lasterne end at foruge Strafferne; Naar de Gamle ved deres Venlighed bringe det dertil, at de Unge finde Fornsielse i deres Omgiengelse og forstille sig ikke; Naar begge Kion tilig vennes til at omgaaes med hinanden; Naar man verner Folk til at soge mere Sindets end Sandernes Forlystelser, mere Fornuftens end Indbildungens, mere de offentlige end de private Selskaber; Naar man ikke roser nogen alene fordi han er vittig og behagelig, dersom han ikke tillige er viis, dydig og nyttig; Naar man paa Skue-Pladsen søger at fornse Tilskuerne enten ved at giøre Feil mod Belanständigheden latterlige, eller ved at giøre Dydens behagelig; men ikke ved at spotte med Uskyldighed, ikke ved at blotte Dydens Svagheder, ikke ved at sætte Sminke paa Laster, ikke ved at øre dem,

dem, naar de oves med Dristighed,
Snildhed og Lykke; og endelig naar man
sætter Vittighed ikke i en vild Brug af
Indbildnings Kraften, ikke i den Frek-
hed hvormed man giver alle Lyster Toli-
len, ikke i at tale uden at tænke, eller i
at handle uden Overlæg, men i en fri
Brug af Sindets Kræfter, som er over-
eensstemmende med Natur, Sandhed
og Pligt.

Folkenes Sknts-Engel led sage selv
Schyternes Beherstere og hans Raad-
givere ved hvort Skrit som de giøre til at
forsøge Folkets Velstand! Han oplyse
Schyterne om deres sande Beste og give
dem de Folelser af Dyd og Ere, uden
hvilke deres Lyksalighed ikke kan være
fuldkommen og bestandig! Han give dem
Indsigt og Lyst til at vælge det Beste af
andre Folkes Sæder og Indretninger,
for selv at blive det fuldkomneste og meest
fornsieude Folk paa Jorden, men for al-
ting bevare dem fra de Laster og den For-
dervelse, som har opvakt hans Brede
over saa mange Folk i Asien.

Be-

Beskrivelse af Schyterne.

Sden Gyldne Alder i Saturns Tid levede vore Fædre i en uskyldig Egenfoldighed; de spiste endnu ikke eller ofrede Dyrne; de levede af Honning og Melk. Deres Fyrster var Fædre for Stammerne. De havde deres egne Hiorde, de vogtede dem selv, de boede, klædede sig og spiste som andre; de drog aarlig om i Stammerne for at domme; man ydede dem hvert tiende Lam, men de gav denne Overflodighed igien til de Fædre som havde saa mange Born at de ikke selv kunde føde og udstyre dem alle, til dem hvis Hiorde var fortærede af Sygdomme eller af vilde Dyr. De holt aarlige Giestebuder for de gode Huusfædre, Druiderne gjorde Sange til disse Hoitider, Hyrderne spillede dem paa deres Flsiter og Hyrdinderne sang dem. De aabnede deres Sandser for alle Naturens Indigheder, og tillod dem at vidne om Skaberens Godhed i deres blode og uskyldige Hierter. De prisede i disse Sange Fyrsternes og Dommernes Retfærdighed, Lærernes Biisdom, Hyrdernes Oprig-

rigtighed og Hyrdindernes Kydskhed. Mødrene sang siden ofte disse Viser for deres Born, og Hyrderne for deres Børn og Kierester; Grækerne tilstaae selv at vore Fædre har haft Digtene, Sangere, Vise og Lovgivere for de. De ærede Guderne med en enfoldig Oprigtighed og havde Alfskye for Grækernes Dyrkelse. De holt det uformulstig at troe, at en Gud kunde forlede Menneskene til saa mange Daarligheder som dem Grækerne begik paa deres Bachus-Fest. Men Af! denne Lyksalighed varede ikke længe, vi har neppe Spor deraf i vore Historier.

Vore Fædre kunde ikke længe leve for dem selv. Et Folk som boede paa Biergene, og levede af Jagten fandt Veien til deres Sletter, de streifede ind i deres Enge og tog deres Faar bort. deres Hyrder blev nød til at forlade deres Hiorde, og at samle sig til Grændserne for at beskytte dem. De forte Krig først for at forsvarer sig, siden af Hevn, derefter af Ere, og omsider af Begierlighed efter Rov og Bytte. De levede i Begyndelsen enige imellem dem selv, fordi de havde intet at trette om, men

da de lærte at føre Krig af Ere og Vinde-Lyst, vendte de deres Vaaben mod dem selv. Et u forsigtigt Ord, en Hyrdindes Venlighed bevæbnede de unge Heltte mod hinanden; de dræbte deres Eige, deres Venner for at blive roste af deres eget Kion og for at behage det andet. De forlod deres Hjorde, for at legge dem efter de Konster som høre til Krigens, de lærte at giore Skiolde, Vile, Spyd, Buer; de øvede deres Born i at skyde og ride, og overgik deri saa meget andre Folk at det endog blev til et Ordsprog, at Schyterne forstod ligesaa vel at omgaaes med Buen som Graekerne med Liren: Persiske og Mediske Prindser besøgte vore Torneringer og Ridder-Spil. Krigen gjorde Hyrdestanden foragtet. De Schyter som bar Vaaben var alene ædle, og de andre blev Trælle. Schyterne var endda mægtige og talrige, saa længe de lod dem noie med lidet, og ikke fortærede uden Landets Frugter, var der nok til at nære mange Indbyggere; Tapperhed, Arbeide, Noisomhed og Afhold gjorde dem saa frugtbare at de endog befolkede de andre Dele af Asien, og saa stær-

stærke at de af Alderdom ofte blev fied af Livet, og for ikke at høre længere paa et frøbeligt Legeme, enten styrtede dem i Floderne, eller lod dem som Massageterne ofre til Guderne. De holt og da Giestebuder men for at sammensvære dem mod deres Fiender. De ofrede hver hundrede Mand til Guderne, de gav Fyrsterne deres Hoveder i Skat og drak af deres Pander. De sang ogsaa da Visser til Gudernes og Helternes Ere, men deres Guder var Menneske-Hadere og deres Helte Robere. De lærte omsider at kende Guld og Sølv, men de opgravede det ikke af Jorden, de tilverkede sig det ikke for Landets Frugter og for deres Hænders Arbeide, de røvede det fra de Persiske Fyrster og fra Røbmandene af Tyrus. De vidste ikke at giemme og bruge disse Rigdomme; de forodede dem paa en fremmed Overdaadighed. Denne lærte dem efterhaanden at begjære mange Ting som de ikke havde kient. De blev med Tiden fornødne. Da andre Folk ved Kunster havde lært at beskytte sig saavel at Schyterne ikke mere funde udplyndre dem merkede disse en Mangel og en Fatig-

tigdom, som de tilforn ikke havde fiendt. En Fattigdom som giorde dem svage og misfornsiede, fordi deres Magtige lagde Byrderne paa Allmuen, og denne vidste ingen Midler til at forhverve. Da saae man i Schytien alle de skadelige Folger af Ullighed, som har styrket saa mange Folk i den yderste Elændighed. Schyterne var saa lykkelige at de sik raadet Boderpaa, forend Fordervelsen endnu var blevet almindelig, og da de Folelser af Dyb og Ere som havde besielet deres Fædre endnu ikke var reent udsukkede; De var saa lykkelige at de havde en dydig Mand til Konge; Men han havde ikke Magt nok til at giøre dem saa lykkelige som han vilde. De tog ham til Dommere imellem sig og for at forbinde sig ham endnu mere, giorde de hans egen og alle hans Efterkommeres Lykke uadskillelig fra deres; de overgav ham en uindsfrænket Magt uden at betinge sig andre Vilkaar end disse: at han og hans Efterkommere vilde efter de hellige Boger regiere som Menneskers Venner, og altid have dette store Bevis paa deres Folkes Kierlighed og Tillid for Dine. De skulde da søge at

vedligeholde hos Schyterne den Dyd som lagde Grunden til deres Magt. Denne Konge lægede Regieringens Feil; hans Efterkommere forbedrede Lovene; den tredie gav Staten den Ligevægt med sine Nabøer, som var fornøden til dens Sikkerhed; og den fierde sogte at legge den Grund i Schyternes Hierter som den viseste Konge har kalt Begyndelsen til Riddersom.

Saaledes banede Merkurs Fædre Beien for ham til den Fuldkommenhed hvortil han søger at føre Schyterne. Han foltte i det Dieblif, da han besteeg Thronen, den Drift, som er Gudernes Volk, ved hvilken de aabenbare Dydens Skionhed for ødle Siale, og indgive dem lykkelig Amlag til at opfylde deres Pligter; Alle de Schyter som fortiente at blive lykkeligere, hørte strax i deres Hierter en Stemme som sagde dem at de kunde blive fuldkommere. Bore Druider aabnede de hellige Boger for at lære Folket Mennekses og Borgerens Pligter. De talede som Gudernes Sendebud Dydens venlige og intagende Sprog. De skulde ikke noget af alt som kunde være Men-

nestene nyttigt at vide. De nedbrød alle de Afguder, som Hovmod, Myndighed og Edle havde opsat i Biisdommens Templer, de borttog alle Bankundigheds Skul, og foragtede al den Kunstdæk som ikke oplyser og forbedrer. Vore Edle sogte ved Videnskab og Dyd at giøre sig værdige til den Ere som deres Fædre havde fortient ved deres Vaaben. Bankundighed, Alvindsyge og Ladhed sogte forgives at giøre Modstand. Biisdommens Tilbedere frygtede ikke for at angribe dem i deres Forståndsninger og Gudinden bedækkede dem med sit Skjold. Vore Skialdrere og vore Kunstnere var ligesaa lykkelige i at fordrike den falske Vittighed. Belanständighed blev indført paa Skuepladsen, Naturen fremstillede i alle Kunsterne, Sandhed og Pligt veilede Digterne. Kobbmanden lærte at kiende de Midler hvorved han kunde berige sig selv uden Statens Tab og forskaffe mange af sine Medborgere Næring. Agerdyrkeren blev opmuntret til mere Flid. Han fant paa hans egen Grund en nye Kilde til Rigdom som han ikke før havde kient. Men hvo kan opreg-

regne alt hvad der er gjort og hvad der
kan giøres, naar en paa Hierlighed grun-
det Forbindelse imellem Regenten og Fol-
ket har antændt saadan en brændende
Middierhed i alle Hierter, at ingen troer
at han er Fuldkommenhed saa nær, at
han jo ønskede endnu at komme den nærmere!
Og naar alle ønske at legge saa-
dan en Grund til Efterkommernes Lykke,
at disse ikke skal have andet at giøre
end at vedligeholde den!

Imprimat. in fidem Protocolli.

J. B. B A S E D O W.

